Ramazân-ı Şerîf Ayınız Mübarek Olsun!
Evleriniz Ocaklarınız Nurlarla Dolsun!
Ehl-i Sünnet'in Necatına Vesîle Olsun

Lâlegül

Aylık İlim - Kültür ve Fikir Dergisi

Lâlegül Dergisi: Yıl: 4 Sayı:40 - HAZİRAN 2016 Fiyatı:10TL

RAMAZÂN-I ŞERÎF AYININ FAZÎLETLERİNDEN MAHRUM OLMAYALIM

Cübbeli Ahmet Hocaefendi sh: 04

Asrımızda Var Olan İman ve İtikat Çeşitleri
Resul BÖLÜKBAŞ sh: 12

"Üç Mescitten Başkası İçin Yolculuk Edilmez" Hadisi
Ömer Faruk KORKMAZ sh: 30

Rumeli Başbuğu: Süleyman Paşa
Prof.Dr. Ahmet ŞİMŞİRGİL sh: 50

Ömrünü Yanlışa Adayan Adam: FAZLURRAHMAN
Dr.İhsan ŞENOCAK sh: 56

M.İslamoğlu ve M.Okuyan'a Mektup
Hüseyin Avni Hocaefendi sh: 66

Modern Fizik Mucize ve Kader Gerçeklerine İşaret Ediyor
Prof.Dr. Volkan TUZCU sh: 80

Bin Makbul Hacca Denk Bir Tesbih sh: 94

Zorlukları Açan Bir Duâ sh: 95

Beş Zikri Yapana Verilen Beş Duâ sh: 96

Hilal Duâları sh: 88
İftar Duâları sh: 89-90
Teravih Zikirleri sh: 90-91
Meleklerin Tesbihleri sh: 95-96

Ramazanda Her 10 Günün Zikri sh: 89

Ramazanın Fazîletli Namazları sh: 91-94

Çok Okunması Emredilen Dört Zikir sh: 88

EDİTÖRDEN

Ramazan-ı şerif Ayı'nın gölgesi üzerimize düştü. Tüm İslam Âlemi heyecanla on bir ayın sultanını karşılamaya hazırlanıyor.

Tabi Ramazan Ayı denilince, aklımıza oruç geldiği gibi zekât da gelir. Aslında zekâtın Ramazan Ayı'nda verilmesi gibi bir mecburiyet yoktur. Fakat Efendimiz ﷺ bir hadisi şeriflerinde:

"...Bu ayda bir farzı eda eden, diğer aylarda yetmiş farz eda etmiş gibidir..." buyurduğu için, herhalde "bu kârı kaçırmayalım" diyerek, pek çoğu zekâtını bu ayda vermeyi adet haline getirmiştir.

Fakat genel olarak insanlar oruca dikkat ettikleri kadar, maalesef zekâta dikkat etmiyorlar. Oruç tutarken imsak ve iftar vaktine riayet ettikleri gibi, zekât verirken nisâba ve hesaba riayet etmiyorlar. Zekâtını kuruşu kuruşuna hesap edip en az 40/1'ini vermek yerine; "üç-beş bir şeyler verdik, **Allah** kabul etsin" kabilinden, umursamaz bir tavır sergiliyorlar.

Oysa **namaz**dan sonra gelen en önemli ibadet **zekât**tır. Namazın kardeşidir. Kur'ân-ı kerim'e baktığımızda pek çok yerde, namazla zekât hep yan yana zikredilmiş ve önemine binâen birlikte müta'ala edilmiştir. Hatta Efendimiz ﷺ bir hadis-i şerifte:

"Allah zekâtını vermeyen kimsenin namazını kabul etmez, ikisini birlikte yapıncaya kadar. Zira Allah-u Teala namazla zekatı (Kur'ân'da yan yana zikretmek suretiyle) **birleştirmiştir. Siz onların aralarını ayırmayın!"** buyurmuştur.

Müslümanın servetle imtihanı

Müslümanın en büyük imtihanlarından biri de servettir. Zira insanda mal sevgisi, servet sahibi olma isteği fıtrîdir. Öyle ki, insan mal-mülk elde edebilmek için çalışıp çabalar, bütün gayretini sarfeder. Tabi helâl ve meşrû yoldan kazanmanın bir sakıncası yoktur. Kötü ve yanlış olan; dünya malını kutsayacak düzeyde sevmek, mal-mülk edinmeyi bir tutku haline getirmek, etrafındaki muhtaçları göremeyecek şekilde servete bağlanmaktır.

Allah-u Te'âlâ şöyle buyurmuştur:

"Zenginlerin mallarında fakir ve yoksulların hakları vardır.." *(Zâriyat 19)*

Demek ki, zekât parası, zenginin malına karışmış olan fakirin hakkıdır, ihtiyaç sahibinin zengindeki alacağı, servet sahibinin ise borcudur. Dolayısıyla, zekat verecek olan hiç kimse; "benimle mi çalıştı da kazandı, neden vereyim ki?" diyemez.

İşte şimdi servet sahipleri imtihandadır. Bakalım mallarına karışmış olan fakirin hakkını verecekler mi, vermeyecekler mi?..

Allah-u Teala seni bu gün zekat verecek duruma getirmişse şükret ve zekatını ver. Yarın zekât alacak duruma düşmeyeceğimiz ne mâlum? 17 Ağustos depreminde ne zenginler, zekât alacak duruma düşmedi mi, bir tas çorbaya bile muhtaç hale gelmedi mi?..

Zekât vermek, aslında imanı **Allah**'a ispatlama imtihanıdır. Çünkü ne kadar paran-pulun olduğunu, hangi hesapta ne kadar dövizin yattığını veya yastık altında ne kadar altın sakladığını, senden başka kim biliyor?.. Bir sen biliyorsun, bir de **Allah** *(Celle Celâlühû)*...

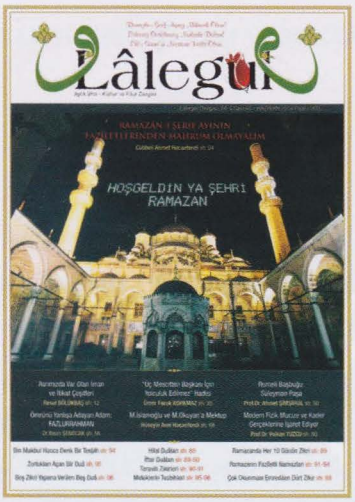
Dolayısıyla zekâtını az veya çok mu verdiğini ya da hiç vermediğini kontrol edecek, sana bu konuda hesap soracak hiç kimse yok... Yani **Allah** korkusundan başka, sana bu malı veren **Allah**'a hiçbir şeyin gizli olmadığına ve âhirette bunun hesabını vereceğine iman etmenden başka, hangi şey seni zekât vermeye zorlayabilir?..

İşte bu şuur ve imanla, bir muhasebeci titizliğiyle (canın yongası olan) malının zekâtını hesaplıyor ve kuruşu kuruşuna veriyorsun. Bu durum, imandan başka hiçbir şeyle açıklanamaz...

Mevla Teala bizden şişkin bir cep, dolu bir kasa değil, selim bir kalp ile Kendisine kavuşmamızı istiyor. Rabbim bizleri buna muvaffak eylesin.

Fi Emanillah!..

Mustafa Özşimşekler

ADRES
Tuana Basın Yayın
Çınar Mah. Osman Gazi Cad. No: 50/A
Bağcılar / İSTANBUL
Tel: 0212 435 10 58

Dergimizde yayınlanan yazıların, reklamların sorumluluğu yazarına ve reklam sahibine aittir.

LÂLEGÜL DERGİSİ ADINA İMTİYAZ SAHİBİ
Tuana Basın Yayın

GENEL YAYIN YÖNETMENİ
Mustafa ÖZŞİMŞEKLER

GENEL MÜDÜR
Gürsel YILDIZ

REKLAM MÜDÜRÜ
Suat YILDIZ
0212 435 50 50

YAYIN TÜRÜ
Yerel, Sürekli, Aylık

BASIM YERİ
Promat Basım Yayın San. ve Tic. A.Ş.
Orhangazi Mahallesi 1673.Sokak No:34
Esenyurt-İstanbul
Tel: 0212 622 63 63 - Fax: 0212 605 07 98
www.promat.com.tr

YURTİÇİ ABONELİK BEDELİ (YILLIK)
120 TL

YURTDIŞI ABONELİK BEDELİ (YILLIK)
100 Euro

ABONELİK İÇİN BANKA HESAP BİLGİLERİ
Gürsel YILDIZ

ALBARAKA TÜRK TL HESABI
İBAN: TR14-0020-3000- 0064-8648-0000-09

ALBARAKA TÜRK EURO HESABI
İBAN: TR57-0020-3000-0064-8648-0000-11

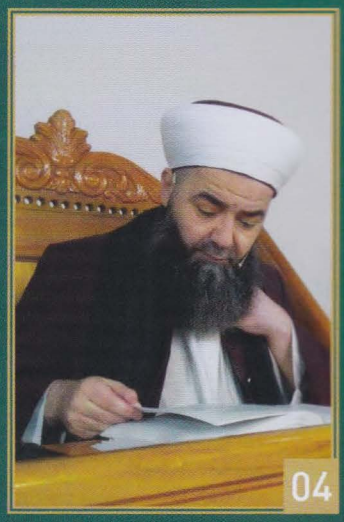
POSTA ÇEKİ HESAP NUMARASI
Gürsel YILDIZ
105 907 20

TEMSİLCİ İRTİBAT
0212 435 10 58

ABONE DAĞITIM
Tuana Basın Yayın
0212 435 10 58

ABONE İŞLEMLERİ
0212 912 10 06

İÇİNDEKİLER

RAMAZÂN-I ŞERÎF AYININ FAZİLETLERİNDEN MAHRUM OLMAYALIM
04 AHMET MAHMUT ÜNLÜ

36 **SÜNNET**
HADÎS-İ ŞERİFLER

44 **EDEBİYYÂT**
RAMAZAN ve ORUÇ

46 **MENÂKIB KISSADAN HİSSELER**
ÖMER'SİZ BİR ÖMÜR İSTEMEM

48 **BİR SAHÂBÎYİ TANIYALIM**
ZÜBEYR BİN AVVÂM (Radıyallâhu Anh) (2.BÖLÜM)

• DUALAR ve ZİKİRLER •

88 **DUALAR ve ZİKİRLER**
Ramazan Hilaline Ait Dualar / Ramazan'da Çok Yapılması Emredilen Dört Zikir

89 90 **DUALAR ve ZİKİRLER**
Ramazân-ı Şerîfin Her On Gününün Zikri / Ramazân-ı Şerîf'te İftar Duaları

90 91 **DUALAR ve ZİKİRLER**
Terâvîh Namazının Zikirleri

91 93 **DUALAR ve ZİKİRLER**
Ramazan'da Terâvîh ve Vitir Namazından Sonra Evde Kılıncak Çok Faziletli Nâfile Namazlar ve Vaad Edilen Sevapları

93 94 **DUALAR ve ZİKİRLER**
Ramazan Ayının Namazları

94 95 **DUALAR ve ZİKİRLER**
Yılda Bir Kere Dahî Okunsa Bin Köle Azadına ve Bin Makbul Hacca Denk Olacak Tesbih

95 **DUALAR ve ZİKİRLER**
Süleymân (Aleyhisselâm)In Mescid-İ Aksâ'nın Kapısını Kendisiyle Açtığı Duâ

95 96 **DUALAR ve ZİKİRLER**
Göklerde Bulunan Meleklerin Tesbihleri Ki Bunları Söyleyenlere Onların Sevabının Bir Misli Vardır

96 **DUALAR ve ZİKİRLER**
Beş Zikirde Bulunana Beş Kabul Dua Sözü Vardır

ASRIMIZDA VAR OLAN İMAN VE İTİKAT ÇEŞİTLERİ

■ RESUL BÖLÜKBAŞ

▶12

ŞEYHÜLİSLÂM ZEKERİYYÂZÂDE YAHYÂ EFENDİ

■ HASAN KUDUOĞLU

▶18

"ÜÇ MESCİTTEN BAŞKASI İÇİN YOLCULUK EDİLMEZ" HADİSİ

■ ÖMER FARUK KORKMAZ

▶30

MÜZİK

■ HÜSAMETTİN VANLIOĞLU

▶40

ORUÇ AÇ KALMAK MIDIR?

▶

■ MUSTAFA ÖNŞİMŞEKLER

40

RUMELİ BAŞBUĞU: SÜLEYMAN PAŞA

▶

■ Prof.Dr. AHMET ŞİMŞİRGİL

50

RABBİMİZE TESLİM MİYİZ?

■ Dr.İHSAN ŞENOCAK

▶56

M.İSLAMOĞLU ve M.OKUYAN'A MEKTUP

(BÖLÜM-2)

■ HÜSEYİN AVNİ HOCA

▶68

MODERN FİZİK MUCİZE VE KADER GERÇEKLERİNE İŞARET EDİYOR

■ Prof.Dr. VOLKAN TUZCU

▶80

ÜVEY ANNE/BABA OLMAK O KADAR ZOR DEĞİL!

■ Mehtap KAYAOĞLU

(Psikolojik Danışman &Psikoterapist)

▶84

Lalegül Dergisi Yıllık Abonelik

Yurtiçi Abonelik ₺120

Yurtdışı Abonelik €100

Lâlegül

0212 912 10 06

www.lalegulnesriyat.com

ABONE HEDİYELERİ

5 Adet Boyama ve Hikaye kitabı

2 Adet Osmanlı Sultanları Yapbozu ve

Cübbeli Ahmet Hocaefendi'nin Kadın Halleri Risalesi

AHMET MAHMUT ÜNLÜ

RAMAZÂN-I ŞERÎF AYININ FAZÎLETLERİNDEN MAHRUM OLMAYALIM

Bizi Kur'ân-ı Kerîm'in kendisinde inzâl buyrulduğu mübarek Ramazân-ı Şerîf ayına ulaştıran **Rabbimiz**'e sonsuz hamd-ü senâdan, "Ayların efendisi Ramazan ayıdır" buyuran Rasûlüllâh ﷺ e ve Ramazân-ı Şerîf'te hakkıyla ibadet yapan Ehl-i Beytine ve sahâbesine sınırsız salât-ü selâmdan sonra!

Kudûmüyle müşerref olduğumuz Ramazân-ı Şerîf tebrik edilmeye layık olan konuların hiç şüphesiz başında gelmektedir.

Tabi ki Ramazân-ı Şerîf ayı ile ilgili bütün bu tebrik ve kutlamalar, Ramazân-ı Şerîf ayını sevmenin, dolayısıyla da **Allâh-u Teʿâlâ**'nın emrine karşı saygının bir delilidir. Bu saygı ise:

﴿وَمَنْ يُعَظِّمْ شَعَائِرَ اللهِ فَإِنَّهَا مِنْ تَقْوَى الْقُلُوبِ﴾

"Her kim (Ramazân-ı Şerîf ayı gibi) **Allâh'ın dîninin nişanlarına tâzimde** (ve saygıda) **bulunursa, şüphesiz ki bu kalplerin takvâsından kaynaklanmaktadır"** *(Hac Sûresi:32)* âyet-i kerîmesinin fehvâsınca takvâ alâmetidir.

Allâh-u Teʿâlâ'nın yasaklarından, dolayısıyla azâbından sakınma anlamındaki takvâ da, kıyâmet günü cehennem ateşine karşı en büyük siperdir.

Bundan dolayı her Ramazân-ı Şerîf ayına girişte Üstâdımız **Hacı Mahmud Efendi Hazretleri**'nden duymaya alıştığımız bir hadîs-i şerifte **Rasûlüllâh** ﷺ:

رُوِيَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ: «مَنْ فَرِحَ بِدُخُولِ رَمَضَانَ حَرَّمَ اللهُ جَسَدَهُ عَلَى النِّيرَانِ.»

"Her kim Ramazan ayının girişiyle sevinirse, Allâh-u Teʿâlâ onun cesedini ateşlere haram kılar" buyurmuştur. *(Osman ibni Hasen el-Hobevî, Dürretü'n-nâsihîn, sh:7)*

Ramazan'a Hürmet Sayesinde Mecûsî Müslüman Olmuş, Günahkâr Müslüman da Bağışlanmıştır

Nakledildiğine göre; bir Mecûsî, oğlunu Ramazan günü çarşıda yemek yerken görünce, ona tokat atarak:

"Niçin Müslümanların ramazanına saygılı olmuyorsun?!" demiş. Sonra bu kişi öldüğünde, bir âlim onu rüyasında, cennette izzet tahtına kurulmuş bir halde görmüş ve "Sen Mecûsî değil miydin?" demiş. O:

"Evet! Lâkin ben öleceğim an, üzerimden doğru:

"يَا مَلَائِكَتِي! لَا تَتْرُكُوهُ مَجُوسِيًّا فَأَكْرِمُوهُ بِالْإِسْلَامِ بِحُرْمَتِهِ رَمَضَانَ.»

'Ey Benim meleklerim! Onu Mecûsî olarak bırakmayın, Ramazan ayına hürmeti sâyesinde kendisine İslam'ı ikram edin' diye bir nida işittim" demiş. *(Zübdetü'l-vâʿızîn, Osman el-Hobevî, Dürretü'l-vâʿızîn, sh:11, Abdurrahman es-Safûrî, Nüzhetü'l-mecâlis, 1/146)*

Artık iyi düşünelim; ateşperest biri bile Ramazan ayına hürmeti sebebiyle iman saâdetine kavuştuysa, ya imanlı olarak ona hürmet eden ve oruçlu geçirenler, ne mükâfatlara nail kılınacaktır. Hikâye olunduğuna göre: "Muhammed isminde bir adam namaz kılmazmış, ama Ramazan girince kendisini güzel elbiselerle ve kokularla süsler, namaza başlar ve geçirdiği namazları kaza edermiş.

Kendisine niçin böyle yaptığı sorulduğunda ise: 'İşte bu, tevbe ayıdır, rahmet ve bereket ayıdır, ola ki Allâh-u Te'âlâ onun hürmetine günahlarımı affeder' dermiş. Derken bu kişi ölmüş, mânâ âleminde görüldüğünde: '**Allâh-u Te'âlâ** sana ne muamele yaptı?' diye sorulunca:

«غَفَرَ لِي رَبِّي بِحُرْمَةِ تَعْظِيمِي شَهْرَ رَمَضَانَ.»

'Ramazan ayına tâzimim hürmetine Rabbim beni bağışladı!' demiş." *(Zübdetü'l-vâ'ızîn, el-Hobevî, Dürretü'l vâizîn, sh:5)*

Sadece Ramazan ayında namaz kılıp, günahları bırakan bir kişinin durumu böyle olursa, ya hayatı boyunca namazına devam eden ve Ramazan ayında özel bir takım ibadetler yapan kişiler bu mübârek ay hürmetine nasıl affolmaz.

Ama bu, siz okurlarımızı gevşekliğe sevk edip de: "O zaman biz niye yoruluyoruz? Bütün sene boyu namaz, abdest canımız çıkıyor. Biz de Ramazan ayında ibadet yapalım yeter!" dedirtmesin. Çünkü bir kişiye bu muamelenin yapılması, herkese aynı şey uygulanacak anlamına gelmez.

Nitekim daima namaz kılıp oruç tutanlardan bile, bazı günahları sebebiyle cehenneme gidecekler olduğu, birçok hadîs-i şerifte bize bildirildiğine göre; sonsuz âhiret hayatımızı nasıl tehlikeye atabiliriz.

Ayrıca bir sonraki Ramazan ayına sağ salim kavuşup kavuşamayacağımız konusunda nasıl emin olabiliriz. Artık âhirete inanan bir Müslümanın yapması gereken şey, tevbeyi geciktirmeyip, hemen ebedî hayat azığını tedarike başlamaktır. Zira geciktirmede, telâfisi mümkün olmayan âfetler vardır.

Ramazân-ı şerîfin fazîletini bildiren birçok hadîs-i şerîf ve rivayet bulunmaktadır. Biz de bu vesîleyle sizlere bir kaçını zikredelim.

RAMAZÂN-I ŞERÎF'İN FAZÎLETİNİ BİLDİREN HADÎS-İ ŞERÎF VE RİVAYETLER

Ramazan Ayının Diğer Aylardan Üstünlüğü Allâh'ın Kullarından Üstünlüğü Gibidir

Enes ibni Malik *(Radıyallahu Anh)*dan rivâyet edilen bir hadisi şerifte **Rasûlüllâh** *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* şöyle buyurmuştur:

وَعَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ: إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «رَجَبُ شَهْرُ أُمَّتِي وَفَضْلُهُ عَلَى سَائِرِ الشُّهُورِ كَفَضْلِ أُمَّتِي عَلَى سَائِرِ الْأُمَمِ، وَشَعْبَانُ شَهْرِي وَفَضْلُهُ عَلَى سَائِرِ الشُّهُورِ كَفَضْلِي عَلَى سَائِرِ الْأَنْبِيَاءِ، وَرَمَضَانُ شَهْرُ اللهِ وَفَضْلُهُ عَلَى سَائِرِ الشُّهُورِ كَفَضْلِ اللهِ عَلَى خَلْقِهِ.»

"Receb ümmetimin ayıdır. Onun diğer aylara üstünlüğü, ümmetimin diğer ümmetlere karşı olan fazileti gibidir. Şa'bân da benim ayımdır. Onun diğer aylara fazileti de, benim diğer peygamberlerden üstünlüğüm gibidir.

Ramazan ise Allâh-u Te'âlâ'nın ayıdır. Onun sâir aylardan üstünlüğü ise, Allâh-u Te'âlâ'nın, yaratıklarına karşı fazileti gibidir." *(Deylemî, Müsnedü'l-Firdevs, no:4350-4352, 3/130, Ebu'l-Leys es-Semerkandî, Tenbîhü'l-ğâfilîn, sh:367, Abdülkâdir-i Geylânî, el-Ğunye, 1/341, Safûrî, Nüzhetü'l-mecâlis, 1/142)*

Ramazan Girdiğinde Cennet Kapıları Açılır, Cehennem Kapıları Kilitlenir

Ebû Hureyre *(Radıyallâhu Anh)*dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerifte **Rasûlüllâh** *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* şöyle buyurmuştur:

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِذَا دَخَلَ رَمَضَانُ فُتِحَتْ أَبْوَابُ السَّمَاءِ»، وَفِي رِوَايَةٍ: «اَبْوَابُ الْجَنَّةِ»، وَفِي رِوَايَةٍ: «اَبْوَابُ الرَّحْمَةِ، وَغُلِّقَتْ اَبْوَابُ جَهَنَّمَ وَسُلْسِلَتِ الشَّيَاطِينُ.»

"Ramazan ayı girdiğinde, gök kapıları", bir rivâyet: **"Cennet kapıları",** diğer bir rivâyette ise:

"Rahmet kapıları" açılır, cehennem kapıları kapanır, şeytanlar da zincire vurulur." *(Tebrîzî, Mişkâtü'l-mesâbîh, Savm, 1, no:1956, 2/781; Buhârî, no:1899; Müslim, no:1079 Neseî, Sıyam:5, 4/127; Ahmed ibni Hanbel, el-Müsned, 2/281; Hatîb, Târîh-u Bağdâd, 5/318)*

Bu hadîs-i şerifte üç türlü rivâyet mevcut olup, tek olarak Buhârî: "**Gök kapıları"**; tek olarak Müslim: "**Rahmet kapıları"** diye rivâyet etmişlerdir. İkisinin de üzerinde ittifak ettikleri rivâyet ise: "**Cennet kapıları"**dır.

Ramazan'dan Ramazan'a Bir Senelik Günahlar Bağışlanır

Ebû Hureyre *(Radıyallâhu Anh)*dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerifte **Rasûlüllâh** ﷺ şöyle buyurmuştur:

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقُولُ: «اَلصَّلَوَاتُ الْخَمْسُ وَالْجُمُعَةُ إِلَى الْجُمُعَةِ وَرَمَضَانُ إِلَى رَمَضَانَ مُكَفِّرَاتٌ مَا بَيْنَهُنَّ مَا اجْتُنِبَتِ الْكَبَائِرُ.»

"Büyük günahlardan sakınıldığı sürece, beş vakit namaz, cuma cumaya kadar, ramazan da ramazana kadar aralarındaki (günah ve kötülük)**leri örtücüdürler."** *(Müslim, Tahâret:16, 1/209; Ahmed ibni Hanbel, el-Müsned, 2/400; Beyhakî, es-Sünenü'l-kübrâ, 10/187; Şu'abu'l-îmân, no:3347, 5/230)*

Rasûlüllâh ﷺ Ramazandan Affolunmadan Çıkana Beddua Etmiştir

Enes *(Radıyallâhu Anh)*dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerifte **Rasûlüllâh** ﷺ:

عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «هٰذَا رَمَضَانُ قَدْ جَاءَ تُفْتَحُ فِيهِ أَبْوَابُ الْجَنَّةِ وَتُغْلَقُ فِيهِ أَبْوَابُ النَّارِ وَتُغَلُّ فِيهِ الشَّيَاطِينُ بُعْدًا لِمَنْ أَدْرَكَ رَمَضَانَ فَلَمْ يُغْفَرْ لَهُ إِذَا لَمْ يُغْفَرْ لَهُ فِيهِ فَمَتَى؟»

"İşte kendisinde cennet kapılarının açıldığı, cehennem kapılarının kilitlendiği ve şeytanların bukağılarla bağlandığı ramazan gerçekten gelmiştir.

Ramazana kavuşup da affolmayana (rahmetten, cennetten) **uzaklık olsun! Bu ayda da bağışlanmaya** (muvaffak olamaya)**n ya ne zaman** (affolacak?!)**"** buyurarak, ramazân-ı şerîfe değer vermemeleri yüzünden affa erişemeyenlere beddua etmiştir. *(İbni Ebî Şeybe, el-Musannef, 3/2; Taberânî, el-Evsat, no:7627; Heysemî, Mecma'u'z-zevâid, 3/142; Süyûtî, ed-Dürru'l-mensûr, 1/227)*

Ramazanda Zina ve İçki Gibi Günahları İşleyenler Lanete Çarptırılır

Ebû Hureyre *(Radıyallâhu Anh)*dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerîfte **Rasûlüllâh** ﷺ öyle buyurmuştur:

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِنَّ أُمَّتِي لَنْ تُخْزَى مَا أَقَامُوا شَهْرَ رَمَضَانَ»، قِيلَ: يَا رَسُولَ اللهِ: وَمَا خِزْيُهُمْ فِي شَهْرِ رَمَضَانَ؟ قَالَ: «اِنْتِهَاكُ الْمَحَارِمِ فِيهِ، مَنْ زَنَى فِيهِ أَوْ شَرِبَ فِيهِ خَمْرًا لَعَنَهُ اللهُ وَمَنْ فِي السَّمَاوَاتِ إِلَى مِثْلِهِ مِنَ الْحَوْلِ، فَإِنْ مَاتَ قَبْلَ أَنْ يُدْرِكَ رَمَضَانَ فَلَيْسَ لَهُ عِنْدَ اللهِ حَسَنَةٌ يَتَّقِي بِهَا النَّارَ فَاتَّقُوا اللهَ فِي شَهْرِ رَمَضَانَ فَإِنَّ الْحَسَنَاتِ تُضَاعَفُ فِيهِ مَا لاَ تُضَاعَفُ، فِيمَا سِوَاهُ وَكَذٰلِكَ السَّيِّئَاتُ.»

"Gerçekten benim ümmetim ramazan ayını ihya ettikleri sürece asla rüsvay olmayacaktır."

Bunun üzerine: "Yâ **Rasûlellâh**! Onların ramazan ayındaki rezillikleri ne olabilir?" denildiğinde **Rasûlüllâh** ﷺ buyurdular ki:

"Onda haramlar işlemektir. Kim onda zinâ eder yâhut onda içki içerse, bir dahaki seneye kadar Allâh-u Teʿâlâ da, (meleklerden) gökte bulunanlar da kendisine **lânet eder.**

Eğer (bir sonraki) **ramazana ulaşmadan ölecek olursa Allâh-u Teʿâlâ katında onun için kendisi ile ateşten sakınacağı hiçbir hasene** (ve sevap) **bulunmayacaktır.**

O halde siz ramazan ayında Allâh-u Teʿâlâ'dan sakının. Zîra gerçekten diğer-

lerinde katlanmadığı kadar sevaplar onda katlanır. Günahlar da böylecedir." *(Taberânî, el-Mu'cemü's-sağîr, 1/248; Abdülkādir el-Geylânî, el-Ğunye, 2/9; İsbahânî, Süyûtî, ed-Dürrü'l-mensûr:2/229; Heysemî, Mecma'u'z-zeâid, 3/144; Ali el-Müttakî, Kenzü'l-ummâl, no:23724, 8/480)*

Nebî ﷺ in şöyle buyurduğu rivâyet olunmuştur.

رُوِيَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ: «مَنْ سَرَقَ فِي رَمَضَانَ أَوْ زَنَا أَوْ غَصَبَ أَوِ انْتَهَكَ حَرَامًا أَوْ شَرِبَ خَمْرًا أَوْ تَعَدَّى ظُلْمًا لَمْ يَتَقَبَّلِ اللهُ مِنْهُ صَرْفًا وَلاَ عَدْلًا وَلَعَنَهُ هُوَ وَمَلاَئِكَتُهُ إِلَى مِثْلِهِ مِنَ الْحَوْلِ.»

"Her kim ramazanda hırsızlık yapar yâhut zinâ eder veya (bir diğerinin malını mülkünü) **gasp eder ya da her hangi bir haram işler ve yâhut içki içer veya haksız yere** (birine) **saldırırsa, Allâh-u Te'âlâ onun ne farzını ne de nâfilesini kabul etmez. O** (Allâh-u Te'âlâ) **da, melekleri de bir daha seneki o güne kadar kendisine lânet yağdırırlar."** *(Ebü'l-Ferac ibni'l-Cevzî, Bustânu'l-vâ'ızîn, sh:319)*

Ramazanın Şikâyetçi Olduğu Kimseye Rasûlüllâh ﷺ Şefaat Etmeyecektir

Nebî ﷺ in Mina'da bulunduğu bir sırada şöyle buyurduğu rivâyet olunmuştur:

"Kıyâmet günü olduğunda ben (kulların sevap ve günahlarının tartıldığı) **mîzânın yanında bulunuyorken, ümmetimden bir genci melekler yüzüne ve ardına vura vura getirirler.**

O da bana sarılarak: 'Yâ Muhammed! Sana sığındım, medet senden' der. Bunun üzerine ben: 'Ey Rabbimin melekleri! Bunun günahı nedir?' derim.

Onlar: 'Ramazan ayına ulaştı da onda bile tevbe etmeyip Allâh'a isyan etti, Allâh da onu âniden (öldürüp huzuruna) **aldı' derler.**

O zaman ben: 'Ne kötü gençmişsin! Sen ne fenâ gençmişsin!' derim. Böylece ne o beni bırakır, ne de melekler onu bırakırlar.

Sonra ben ona şefaat edip Allâh-u Te'âlâ'dan yardım istemek üzere: 'İlâhi! Ümmetimden bir genç (ne olur, bunu azaptan kurtarırmısın?)**!' derim.**

Allâh-u Te'âlâ da: 'Onun hasmı ramazân ayıdır!' buyurur. Ben de:

«أَنَا بَرِيءٌ مِمَّنْ خَصْمُهُ شَهْرُ رَمَضَانَ وَمَنْ يَشْفَعُ لِمَنْ لَمْ يَعْرِفْ حُرْمَةَ رَمَضَانَ؟»

'Ramazan ayıyla dâvâlı olandan berîyim (uzağım)**! Ramazanın hürmetini tanımayana kim şefaat edebilir?!' derim. İşte o anda Allâh-u Te'âlâ:**

«وَأَنَا بَرِيءٌ مِمَّنْ أَنْتَ بَرِيءٌ مِنْهُ فَيُنْطَلَقُ بِهِ إِلَى النَّارِ»

'Senin berî olduğun kimseden Ben de berîyim' buyurur. Böylece kendisi o (cehennem) **ateş**(in)**e götürülür."** *(Ebü'l-Ferac ibni'l-Cevzî, Bustânu'l-vâ'ızîn, sh:320; Abdurrahmân es-Safûrî, Nüzhetü'l-mecâlis, 1/147; Nu'mân el-Âlûsî, Ğâliyetü'l-mevâ'ız, sh:34)*

Ramazanı Sessiz Sakin ve Günahsız Geçinenler İbrâhîm *(Aleyhisselâm)*In Komşusu Olacaklardır

Nebî ﷺ in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir:

رُوِيَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ: «مَنْ صَامَ رَمَضَانَ فِي إِنْصَاتٍ وَسُكُوتٍ وَكَفَّ سَمْعَهُ وَبَصَرَهُ وَلِسَانَهُ وَيَدَهُ وَجَوَارِحَهُ عَنِ الْحَرَامِ وَالْكَذِبِ وَالْغِيْبَةِ وَالْأَذَى، اِقْتَرَبَ مِنَ اللهِ تَعَالَى يَوْمَ الْقِيَامَةِ حَتَّى تَمَسَّ رُكْبَتُهُ رُكْبَةَ إِبْرَاهِيمَ الْخَلِيلِ وَلَمْ يَكُنْ بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْعَرْشِ إِلاَّ فَرْسَخٌ أَوْ مِيلٌ.»

"Her kim ramazanı sessizlik ve sâkinlik içerisinde (kavgasız, gürültüsüz, huzur üzere) **tutar, gözünü, kulağını, dilini, elini ve diğer uzuvlarını haramdan, yalandan, gıybetten ve eziyetten korursa, kıyâmet günü Allâh-u Te'âlâ'ya** (mânen) **çok yaklaşır.**

Tâ ki onun dizi İbrâhîm Halîl *(Aleyhisselâm)* **ın dizine değer ve kendisiyle Arş arasında bir fersah ya da bir mil** (kadar az bir mesafe) **bulunur."** *(Ebü'l-Ferac ibni'l-Cevzî, Bostânu'l-vâ'ızîn, sh:307)*

Ramazanda Bu Ümmete Verilen Beş Haslet Hiçbir Ümmete Verilmemiştir

Ebû Hureyre *(Radıyallâhu Anh)*dan rivâyet edildiğine göre **Rasûlüllâh** ﷺ şöyle buyurdu:

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ:قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:"أُعْطِيَتْ أُمَّتِي خَمْسَ خِصَالٍ فِي رَمَضَانَ لَمْ تُعْطَهَا أُمَّةٌ قَبْلَهُمْ خُلُوفُ فَمِ الصَّائِمِ أَطْيَبُ عِنْدَ اللهِ مِنْ رِيحِ الْمِسْكِ وَتَسْتَغْفِرُ لَهُمُ الْمَلاَئِكَةُ حَتَّى يُفْطِرُوا وَيُزَيِّنُ اللهُ عَزَّ وَجَلَّ كُلَّ يَوْمٍ جَنَّتَهُ ثُمَّ يَقُولُ:"يُوشِكُ عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ اَنْ يُلْقُوا عَنْهُمُ الْمُؤْنَةَ وَالْأَذَى وَيَصِيرُوا إِلَيْكِ وَيُصَفَّدُ فِيهِ مَرَدَةُ الشَّيَاطِينِ فَلاَ يَخْلُصُوا إِلَى مَا كَانُوا يَخْلُصُونَ إِلَيْهِ فِي غَيْرِهِ وَيُغْفَرُ لَهُمْ فِي آخِرِ لَيْلَةٍ" قِيلَ:"يَا رَسُولَ اللهِ أَهِيَ لَيْلَةُ الْقَدْرِ؟" قَالَ:"لاَ وَلَكِنَّ الْعَامِلَ إِنَّمَا يُوَفَّى أَجْرَهُ إِذَا قَضَى عَمَلَهُ."

"Ramazanı şerif ayında ümmetime beş haslet (özellik) **verilmiştir ki, onlar kendilerinden evvel hiç bir ümmete verilmemiştir.**

Oruçlunun ağız kokusu Allâh indinde misk kokusundan daha hoştur.

İftar edinceye kadar melekler onlar için istiğfar eder.

Allâh-u Azze ve Celle her gün cennetini süsler, sonra (ona hitaben): **'Yakında salih kullarım kendilerinden sıkıntı ve eziyetleri atıp, sana varacaklar' buyurur.**

O ayda azgın şeytanlar zincire vurulur, binaenaleyh başka ayda yaptıklarına o ayda ulaşamazlar.

(Ramazân-ı şerîfin) **son gece(**sinde) **ise,** (oruç tutan kullar topluca) **affolunurlar."**

O zaman: "Yâ Rasûlallâh! O gece Kadir Gecesi midir? diye sorulunca, **Efendimiz** ﷺ:

"Hayır! Lâkin çalışan kişiye ücreti, işini bitirdiği zaman verilir" buyurdu. *(Ahmed İbn-i Hanbel, el-Müsned, no:7148, 7767-7770; Bezzâr, no:963, 1/458; Beyhakî, Şu'abu'l-îmân, no:3330, 3331, 5/219-220; Tahâvî, Şerh-u Müşkili'l-âsâr, 4/142; Münzirî, et-Terğîb, 2/92; Heysemî, Mecmau'z-zevâid, no:4778, 3/140)*

Ramazanda Yapılan Her Secdeye Mukābil Kırmızı Yakuttan Altmışbin Kapısı Olan Bir Köşk Bina Edilir

Ebû Sa'îd *(Radıyallâhu Anh)*dan rivâyet edilen bir hadis-i şerifte **Efendimiz** ﷺ şöyle buyurdular:

عَنْ اَبِى سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ:قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:"إِذَا كَانَ أَوَّلُ لَيْلَةٍ مِنْ رَمَضَانَ فُتِحَتْ أَبْوَابُ السَّمَاءِ فَلاَ يُغْلَقُ مِنْهَا بَابٌ حَتَّى يَكُونَ آخِرُ لَيْلَةٍ مِنْ رَمَضَانَ وَلَيْسَ مِنْ عَبْدٍ مُؤْمِنٍ يُصَلِّي فِي لَيْلَةٍ مِنْهَا إِلاَّ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ أَلْفًا وَخَمْسَمِائَةِ حَسَنَةٍ بِكُلِّ سَجْدَةٍ وَبَنَى لَهُ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ مِنْ يَاقُوتَةٍ حَمْرَاءَ لَهَا سِتُّونَ أَلْفَ بَابٍ مِنْهَا قَصْرٌ مِنْ ذَهَبٍ مُوَشَّحٍ بِيَاقُوتَةٍ حَمْرَاءَ فَإِذَا صَامَ أَوَّلَ يَوْمٍ مِنْ رَمَضَانَ غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ إِلَى مِثْلِ ذَلِكَ الْيَوْمِ مِنْ شَهْرِ رَمَضَانَ وَاسْتَغْفَرَ لَهُ كُلَّ يَوْمٍ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ مِنْ صَلاَةِ الْغَدَاةِ إِلَى أَنْ تَوَارَى بِالْحِجَابِ وَكَانَ لَهُ بِكُلِّ سَجْدَةٍ يَسْجُدُهَا فِي شَهْرِ رَمَضَانَ بِلَيْلٍ أَوْ نَهَارٍ شَجَرَةٌ يَسِيرُ الرَّاكِبُ فِي ظِلِّهَا خَمْسَمِائَةِ عَامٍ."

"Ramazân-ı şerîfin ilk gecesi olduğunda gök kapıları açılır, artık onun son gecesine kadar hiç bir kapısı kapanmaz. Onun her hangi bir gecesinde (namaz) **kılan mümin bir kula mutlaka Allâh-u Te'âlâ, her secdesine karşılık bin beşyüz sevap yazar.**

Bir de ona cennette kırmızı yakuttan bir köşk bina eder ki, onun altmış bin kapısı vardır. O köşklerden biri de, kırmızı yakutla donanmış altındandır.

Kişi ramazân-ı şerîfin ilk günü oruç tuttuğunda, o günden, önceki senenin ramazan ayının o gününe kadar geçmiş günahları affedilir. Her gün sabah namazından, o gün (gece) **perde**(si)**yle örtülünceye kadar yetmiş bin melek onun için istiğfar ederler.**

Ramazân-ı şerîf ayında gece veya gündüz yapmış olduğu her secdeye karşılık kendisi için (cennette) öyle bir ağaç olur ki, süvari, **onun gölgesinde beşyüz sene gider."** *(Beyhakî, Şu'abu'l-îmân, no:3362, 5/241-242; Bezzâr, el-Üchûrî, Fedâil-ü şehr-i ramazân, sh:63-64; Münzirî, et-Tergîb, 2/93-94; Ali el-Müttakî, Kenzü'l-ummâl:8/470, No:23706; Süyûtî, ed-Dürru'l-mensûr:1/450)*

Ramazanda Nafileler Farz Gibi, Farzlar da Yetmiş Farz Kadar Katlamalı Yazılır

Selmân-ı Fârisî *(Radıyallâhu Anh)* dan rivâyet edildiğine göre, **Efendimiz** ﷺ, şabân-ı şerifin son günü yapmış olduğu bir konuşmasında şöyle buyurmuştur:

عَنْ سَلْمَانَ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ:خَطَبَنَا رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي آخِرِ يَوْمٍ مِنْ شَعْبَانَ فَقَالَ:"يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ أَظَلَّكُمْ شَهْرٌ عَظِيمٌ مُبَارَكٌ. شَهْرٌ فِيهِ لَيْلَةٌ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ. جَعَلَ اللهُ تَعَالَى صِيَامَهُ فَرِيضَةً وَقِيَامَ لَيْلِهِ تَطَوُّعًا. مَنْ تَقَرَّبَ فِيهِ بِخَصْلَةٍ مِنَ الْخَيْرِ كَانَ كَمَنْ أَدَّى فَرِيضَةً فِيمَا سِوَاهُ وَمَنْ أَدَّى فَرِيضَةً فِيهِ كَانَ كَمَنْ أَدَّى سَبْعِينَ فَرِيضَةً فِيمَا سِوَاهُ. وَهُوَ شَهْرُ الصَّبْرِ وَالصَّبْرُ ثَوَابُهُ الْجَنَّةُ وَشَهْرُ الْمُوَاسَاةِ وَشَهْرٌ يَزْدَادُ فِيهِ رِزْقُ الْمُؤْمِنِ. مَنْ فَطَّرَ فِيهِ صَائِمًا كَانَ لَهُ مَغْفِرَةً لِذُنُوبِهِ وَعِتْقَ رَقَبَتُهُ مِنَ النَّارِ وَكَانَ لَهُ مِثْلُ أَجْرِهِ مِنْ غَيْرِ اَنْ يُنْقَصَ مِنْ أَجْرِهِ شَيْءٌ. يُعْطِي اللهُ هَذَا الثَّوَابَ مَنْ فَطَّرَ صَائِمًا عَلَى مَذْقَةِ لَبَنٍ أَوْ شِرْبَةٍ مِنْ مَاءٍ. وَمَنْ أَشْبَعَ صَائِمًا سَقَاهُ اللهُ مِنْ حَوْضِي شِرْبَةً لاَ يَظْمَأُ حَتَّى يَدْخُلَ الْجَنَّةَ. وَهُوَ شَهْرٌ اَوَّلُهُ رَحْمَةٌ وَاَوْسَطُهُ مَغْفِرَةٌ وَآخِرُهُ عِتْقٌ مِنَ النَّارِ."

"Ey insanlar! Çok büyük ve mübârek bir ay sizi gölgeledi (çok yaklaştı). **O, kendisinde bin aydan daha hayırlı bir gece** (Kadir Gecesi) **bulunan bir aydır.**

Allâh-u Teâlâ onun orucunu farz, gecesinin kıyamını (terâvîh namazını) **da nâfile kılmıştır.**

Her kim, onda bir hayırla (Allâh'a) **yakınlaşmaya çalışırsa, diğer aylarda bir farz eda etmiş gibi olur, onda bir farz işleyen ise, diğerlerinde yetmiş farz eda eden gibidir.**

O, sabır ayıdır; sabrın karşılığı ise cennettir. O, bölüşme ve iyi geçinme ayıdır. O, kendisinde müminin rızkının arttığı aydır.

Her kim, onda bir oruçluyu iftar ettirirse, günahlarına mağfiret ve boynunun cehennemden azadına vesile olur ve oruçlunun mükâfatından bir şey eksiltilmeksizin, iftar ettirene de onun bir misli verilir.

Allâh-u Teâlâ, bir yudum süt veya su ile oruçluyu iftar ettirene de bu sevabı verir.

Bir oruçluyu doyurana Allâh-u Teâlâ, benim havzumdan öyle bir şerbet içirir ki, cennete girinceye kadar bir daha susamaz.

O, bir aydır ki, başı rahmet, ortası mağfiret, sonu da cehennemden beraattır." *(İbnü Huzeyme, Sıyam:8, no:1887, 3/191-192; Beyhakî, Fedâilü'l-evkat, no:37, sh:146-148, Şu'abu'l-îman, no:3336, 5/223-224; İbnü Şâhîn, Fedâil-ü ramazân, no:16; İsbahânî, et-Terğîb, no:1753)*

Rabbim cümlemizi bu mübarek aydaki fazîletli amelleri işlemeye muvaffak eyleyip bu ayda bizleri haramlardan muhafaza eylesin.

Dergimizin son bölümünde Ramazân-ı şerifin başından sonuna kadar amel edilmesi fazîletli olan bir çok namaz, dua ve zikir yazılmıştır. Mutlaka takip edilmesi gerekir.

Ayrıca ***"Ramazân-ı Şerîf Risâlesi"*** adındaki eserimizin 311. sayfasından 406. sayfasına kadar olan bölümde *"Ramazân-ı Şerîf'te umre yapmak, Kur'ân-ı Kerîm hatmi, iftar vermek, ilim meclisinde bulunmak hasta ziyareti, sadaka, cemaate devam, ana-babaya iyilik, insanlarla iyi geçinmek ve işçinin yükünü hafifletmek"* gibi daha birçok fazîletli amel zikredilmiştir ki bir dahaki seneye kavuşmak nasip olmayabilir.

Nice arkadaşlarımız bu seneye kavuşamamıştır, ölümün ne zaman geleceği hiçbirimiz hakkında malum olmadığından elimizde bulunan bu fırsatı ganimet bilerek âhiretimizi kazanmaya bakalım ve sevdiklerimizden birçoğunun gafletten uyanıp âhirete fakir çıkmamaları için onları da bu eserimizdeki fazîletli amellerden ve dergimizdeki ilimlerden haberdar edelim.

Bilelim ki acımayana acınmaz. Biz **Allâh**'ın kullarına acıyalım ki **Allâh** da bize acısın.

Resul BÖLÜKBAŞ

ASRIMIZDA VAR OLAN İMAN VE İTİKAT ÇEŞİTLERİ

Şu son asırda yeryüzünde yaşayan Müslümanların gerektiği kadar İslam'ı bilmediklerinden dolayı çeşitli itikatlar ortaya çıkmış bulunmaktadır. Tabiki bunlara itikatlar diyorsak bu itikatların hepsi **Allah** indinde muteber olan itikatlar değildir. Bunların içerisinde sahih ve doğru olan itikat ancak bir tanesidir. Oda Ehli Sünnet vel Cemaat mezhebinin itikadıdır.

Bunun dışında kalan itikatlar **Allah** indinde sahih olan itikatlar değildir. Her ne kadar bu itikadı taşıyan bu itikatla itikat eden ve kendilerine Fırak-ı Dalle (Delalet fırkası) dediğimiz kimselerin bazıları diğer bazılarından ehven ise de hepsi de delalet fırkasıdır. Bazılarının itikadî yönden ehven olup her ne kadar onları tekfir etmiyorsak da en ehveni bile fırkai dalle ve ehli bidattir.

Ehli sünnet olan bir Müslümanın bu fırkaları yanlış olan itikatlarını paylaşmaları asla caiz değildir. Nitekim **Rasûlüllah** ﷺ bu hususta şöyle buyurmaktadır:

إفترقت اليهود على إحدى وسبعين فرقة، وافترقت النصارى على اثنتين وسبعين فرقة، وستفترق هذه الأمة على ثلاث وسبعين فرقة كلها في النار إلا واحدة، قيل: من هي يا رسول الله؟ قال: من كان على مثل ما أنا عليه وأصحابي.

Yahudi milleti yetmişbir fırkaya bölündü, Nasara milleti ise yetmişiki fırkaya bölündü. Yakında benim ümmetimde yetmişüç fırkaya bölünecek. Bu fırkaların hepsi Cehennemdedir. Ancak bir fırka müstesna.

Ashabı Kiram **"Ya RasûlAllah o müstesna fırka kimdir?"** diye sorduklarında, **"Ben ve Ashabımın yolu üzerinde olanlardır.** *(Ebû Davud, Tirmizî)* Buyurmak suretiyle Fırkayı Naciyeyi yani Ehli Sünneti tarif etmiştir.

Bu yetmişüç fırkanın hepsine Fırakı dalle (Delalet fırkaları) demekle beraber aynı zamanda bunlara Ehli Kıblede diyebiliriz. Ancak bunların içerisinde bazıları vardır ki bunlar imandan sıyrılmış ehli küfre dahil olmuşlardır.

Örneğin; **Hz. Aişe** validemize yapılan iftirayı doğrulayan **Hz. Ebu Bekrissıddık** *(Radıyallâhu Anh)* a hain diyen, **Hz. Ömer** *(Radıyallâhu Anh)* a zalim diyen kimselere kıbleye dönüp namaz kılsalarda bunlara Ehli Kıble demekte doğru olmaz.

Çünkü bunlar Peygamber Efendimiz ﷺ in en çok güvendiği ve en çok methettiği sahabei kiram büyüklerini ta'an etmekle imandan sıyrılmış olurlar.

Bu yetmişüç fırka hakkında yüce Peygamberimiz ﷺ Ümmetim dediği için bunların içerisinde kat'i delillere ters düşen itikatları olmadığı sürece bunlara kafir demiyoruz.

Bu itikat üzere ölürlerse Cehenneme girmeleri muhakkak olmakla beraber Cehennemde ebedî kalmazlar. Yani bundan anlayacağımız bu Fırkaı dalle (Delalet Fırkası) bu itikatta ölürlerse bunlar için ne af ne de şefaat söz konusu değildir.

Allah'a hamd edelim ki biz **Rasûlüllah** ﷺ efendimizin tarif ettiği Fırkai Naciyedeniz. Bundan dolayı bu itikatla günahlarımızdan tövbe etmeden dahi ahirete gitsek günahlarımızın affı ve şefaat edilmemiz mümkündür. Ne kadar günahkar olarak ölürsek ölelim şefaati uzmadan mahrum edilmeyiz. Bu ne büyük nimet Ehli Sünnetten olmak, Değil mi?

Buraya kadar Ümmet içerisinde doğru itikatta olanlarla yanlış itikatta olup bid'at içerisinde olan kimselerden bahsettik. Yukarıda da söylediğimiz gibi bunlar ehli kıble içerisinde olup bunlardan aşırı olmayanlar için tekfir etmemiz doğru değildir. Bir de bu yetmişüç fırkanın hiç birinden olmayan inanması vacip, mu'meni bih olan hususların bazısına inanıp bazısına inanmayan zümre vardır ki bunlar da Müslüman olduklarını iddia etmeleriyle beraber bunlar tamamen İslam dışı kıbleye dursalar bile ehli kıble olmayan ehli küfür zümresidir. Örneğin; Kur'ân-ı Azimüşşan ayetleriyle kat'i delillerle sabit olan ahkamı ilahiyeyi kabul etmeyen veya ilahi hükümlerin ve emirlerin bir kısmını kabul edip bir kısmını reddeden kimseler keza **Allah** tarafından Kur'ân-ı Azimüşşanda beyan edilen kat'i haramlara mübah demek veya onlara ibahe vermek onları tecviz etmek küfrün ta kendisidir. Cenâb-ı Zül Celal ve tekaddes Hazretlerinin kitabı mübini ile vaz etmiş olduğu kuralları veya bir kısmını kabul etmemek veya o kuralların tamamına veya bir kısmına eş değerde beşer tarafından ihdas edilen kuralları ilahi kurallara eş görmek veya ilahi kuralların üstünde görmek şirktir ve beşer olarak haddini aşıp yüce mevlâ'ya baş kaldırmaktır. İşte dünya Müslümanlarının birçoğu böyle bataklığa düşmüş olduğundan bu Müslümanların kurtuluşu için elbette bir kurtarıcı lazımdır.

Dünya müslümanları müslüman olduklarını ve Hazreti Kur'ân-ı kitab ve rehber olarak kabul ettiklerini ilan etselerde kabul ettikleri kitabın muhtevasında var olan ahkamı beğenmeyip onları çıkarıp yerine nefisleri tarafından emredildiği şekilde kural koymaları elbette bir tezattır, çelişkidir. Cenâb-ı Hakk yüce kitabımız olan hz. Kur'ân-ı son peygamber olan ve bütün alemlere peygamber olarak gönderilen Hazreti **Muhammed Mustafa** ﷺ efendimizin şahsında kıyamete kadar geçerli bir din olarak kabul etmiştir. Peygamberimizin ﷺ darı bekaya irtihal etmesiyle Kur'ânın bütün ayetleri muhkem olup asla neshi kabul etmez. Bir kitabı ancak sahibi nesheder. Kur'ân-ı Kerimin sahibi yüce **Allah** *(Celle Celâlühû)* olduğuna göre bir ayeti ve o ayetle sabit olan hükmü ortadan kaldırıp yerine başka bir hükmü koymak için Peygamberine vahyetmesi gerekiyor. Dinimizde ve kitabımızda var olan kuralların kaldırılması için Cenâb-ı hakk acaba kime vahyetmiş olabilir. Vahyin kapısı hatemül enbiya ile kapatılmış olduğuna göre elimizdeki kitap ve bu kitabın içerisinde var olan bütün kurallar mümin ve muvahhid olan kimse için haktır ve gerçektir. Tümüne inanıp tümünü kabul etmek ve tatbiki halinde beşeriyetin saadet ve selamete kavuşacağına inanmak mecburiyetindeyiz. İşimize geleni alıp işimize gelmeyeni reddetmek asla caiz değildir. Bunu yapanların mümin olamayacaklarını Cenâb-ı Hakk *(Celle Celâlühû)* Kur'ân-ı Kerimde şöyle buyuruyor:

ثُمَّ اَنْتُمْ هٰٓؤُلَآءِ تَقْتُلُونَ اَنْفُسَكُمْ وَتُخْرِجُونَ فَرِيقاً مِنْكُمْ مِنْ دِيَارِهِمْ تَظَاهَرُونَ عَلَيْهِمْ بِالْاِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَاِنْ يَأْتُوكُمْ اُسَارٰى تُفَادُوهُمْ وَهُوَ مُحَرَّمٌ عَلَيْكُمْ اِخْرَاجُهُمْ اَفَتُؤْمِنُونَ بِبَعْضِ الْكِتَابِ وَتَكْفُرُونَ بِبَعْضٍ فَمَا جَزَآءُ مَنْ يَفْعَلُ ذٰلِكَ مِنْكُمْ اِلَّا خِزْيٌ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَيَوْمَ الْقِيٰمَةِ يُرَدُّونَ اِلٰى اَشَدِّ الْعَذَابِ وَمَا اللّٰهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ

Ama siz, birbirinizi öldüren, içinizden bir kesime karşı kötülük ve zulümde yardımlaşarak; size haram olduğu halde onları yurtlarından çıkaran, size esir olarak geldiklerinde ise, fidye verip kendilerini kurtaran kimselersiniz. Yoksa siz Kitab'ın (Tevrat'ın) bir kısmına inanıp, bir kısmını inkâr mı ediyorsunuz?

Artık sizden bunu yapanın cezası, dünya hayatında rezil olmaktan başka bir şey değildir. Kıyamet gününde ise onlar azabın en şiddetlisine uğratılırlar. Çünkü **Allah** yaptıklarınızdan habersiz değildir. *(Bakara Suresi : 85)*

Diğer bir ayeti celilesinde ise;

اِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِاللهِ وَرُسُلِهِ وَيُرِيدُونَ اَنْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ اللهِ وَرُسُلِهِ وَيَقُولُونَ نُؤْمِنُ بِبَعْضٍ وَنَكْفُرُ بِبَعْضٍ وَيُرِيدُونَ اَنْ يَتَّخِذُوا بَيْنَ ذٰلِكَ سَبِيلاً ﴿١٥٠﴾ اُولٰئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ حَقّاً وَاَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ عَذَاباً مُهِيناً ﴿١٥١﴾ وَالَّذِينَ اٰمَنُوا بِاللهِ وَرُسُلِهِ وَلَمْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ اَحَدٍ مِنْهُمْ اُولٰئِكَ سَوْفَ يُؤْتِيهِمْ اُجُورَهُمْ وَكَانَ اللهُ غَفُوراً رَحِيماً ﴿١٥٢﴾

Şüphesiz, **Allah**'ı ve peygamberlerini inkar edenler, **Allah**'a inanıp peygamberlerine inanmayarak ayrım yapmak isteyenler, "(Peygamberlerin) kimine inanırız, kimini inkar ederiz" diyenler ve böylece bu ikisinin (imanla küfrün) arasında bir yol tutmak isteyenler var ya;işte onlar gerçekten kafirlerdir. Biz de kafirlere alçaltıcı bir azap hazırlamışızdır. **Allah**'a ve peygamberlerine iman edenler ve onlardan hiçbirini diğerlerinden ayırmayanlara gelince, işte onlara **Allah** mükafatlarını verecektir. **Allah**, çok bağışlayıcıdır, çok merhamet edicidir. (*Bakara Suresi:150-152*)

Yine bir başka ayette bakınız ne buyuruluyor;

اَفَغَيْرَ اللهِ اَبْتَغِي حَكَماً وَهُوَ الَّذِي اَنْزَلَ اِلَيْكُمُ الْكِتَابَ مُفَصَّلاً وَالَّذِينَ اٰتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْلَمُونَ اَنَّهُ مُنَزَّلٌ مِنْ رَبِّكَ بِالْحَقِّ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ ﴿١١٤﴾ وَتَمَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ صِدْقاً وَعَدْلاً لَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِهِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿١١٥﴾ وَاِنْ تُطِعْ اَكْثَرَ مَنْ فِي الْاَرْضِ يُضِلُّوكَ عَنْ سَبِيلِ اللهِ اِنْ يَتَّبِعُونَ اِلَّا الظَّنَّ وَاِنْ هُمْ اِلَّا يَخْرُصُونَ ﴿١١٦﴾

"Size Kitab'ı (Kur'an'ı) hak olarak indiren O iken ben **Allah**'tan başka bir hakem mi arayacağım?" (de). Kendilerine kitap verdiklerimiz de onun, Rabbin katından hak olarak indirilmiş olduğunu bilirler. O halde sakın şüphecilerden olma. Rabbinin kelimesi (Kur'an) doğruluk ve adalet bakımından tamdır. Onun kelimelerini değiştirebilecek yoktur. O, hakkıyla işitendir, hakkıyla bilendir. Eğer yeryüzündekilerin çoğuna uyarsan seni **Allah** yolundan saptırırlar. Onlar ancak zanna uyuyorlar ve onlar sadece yalan uyduruyorlar. Şüphesiz senin Rabbin, yolundan sapanı çok iyi bilir ve yine O doğru yolu bulanları en iyi bilendir. *(En'am Suresi: 114-116)*

Yine Kur'ân-ı Kerim'de Yüce Mevlamız bu şekilde ferman etmektedir;

وَاَنِ احْكُمْ بَيْنَهُمْ بِمَا اَنْزَلَ اللهُ وَلَا تَتَّبِعْ اَهْوَاءَهُمْ وَاحْذَرْهُمْ اَنْ يَفْتِنُوكَ عَنْ بَعْضِ مَا اَنْزَلَ اللهُ اِلَيْكَ فَاِنْ تَوَلَّوْا فَاعْلَمْ اَنَّمَا يُرِيدُ اللهُ اَنْ يُصِيبَهُمْ بِبَعْضِ ذُنُوبِهِمْ وَاِنَّ كَثِيراً مِنَ النَّاسِ لَفَاسِقُونَ ﴿٤٩﴾ اَفَحُكْمَ الْجَاهِلِيَّةِ يَبْغُونَ وَمَنْ اَحْسَنُ مِنَ اللهِ حُكْماً لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ ﴿٥٠﴾

Aralarında, **Allah**'ın indirdiği ile hükmet. Onların arzularına uyma ve **Allah**'ın sana indirdiğinin bir kısmından (Kur'an'ın bazı hükümlerinden) seni şaşırtmalarından sakın. Eğer yüz çevirirlerse, bil ki şüphesiz **Allah**, bazı günahları sebebiyle onları bir musibete çarptırmak istiyor. İnsanlardan birçoğu muhakkak ki yoldan çıkmışlardır. Onlar hâlâ cahiliye devrinin hükmünü mü istiyorlar? Kesin olarak inanacak bir toplum için, kimin hükmü **Allah**'ınkinden daha güzeldir? (*Maide Suresi:49-50*)

Devamında ise şöyle buyurmaktadır;

يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارٰى اَوْلِيَاءَ بَعْضُهُمْ اَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَاِنَّهُ مِنْهُمْ اِنَّ اللهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٥١﴾

Ey inananlar! Yahudi ve hıristiyanları dost edinmeyin. Onlar birbirlerinin dostlarıdırlar. Sizden kim onları dost edinirse kuşkusuz o da onlardandır. Şüphesiz **Allah** zalimler topluluğunu doğruya iletmez. *(Maide Suresi:51)*

Şimdi bu ayetlerin ışığında bir hasbihal olalım Yüce **Allah** *(Celle Celâlühû)* özetle buyuruyor ki, ben **Allah**'ım benden başka ilah yoktur, kim

benden başkasını ilah olarak tanırsa o kimse dergahından kovulmuştur. Örneğin, İblis'in kovulmasın gibi. Yüce **Allah** *(Celle Celâlühû)* Ben **Allah**'ım benden başka ilah yoktur derken, bu cümlenin muhtevasında bir çok cümle mevcuttur. Bunların bir kısmını zikredelim.

1- Ben Halıkım, benden başka halık yaratıcı yoktur.

2-Ben Razıkım, benden başka rızık veren yoktur.

3-Ben hekimim, bütün işlerim hikmetle hasıl olur. Ve benden başka mutlak manada hekim yoktur.

4-Ben Amir'im, benden başka mutlak manada bir amir yoktur.

5-Ben Nahiy'im, yani zararlı şeylerden nehyeder ve zararlı olan hususları yasaklarım. Benim yasağımı veya benim emrimi değiştirecek emrimi nehyedecek veya nehyimi emredecek başka bir güç başka bir varlık yoktur.

6-Ben Şari' im, hükümleri vaz eden, koyan başka bir Şari' yoktur.

7-Ben Adil'im, bütün emir ve yasaklarım da adalet üzeredir. Benden başka mutlak manada Adil yoktur.

İşte bu Kelime-i Tevhid'in bu manaları ihtiva ettiğini düşünürsek gerçekleri idrak etmiş oluruz. Yüce **Allah**'mızın koymuş olduğu kat'i bir kuralı ister emretmek suretiyle farz kılmış olduğu kurallar olsun ister nehy ettiği haram kıldığı kurallar olsun ister yasaklar karşısında koyduğu hadler cezalar olsun bütün bunların hepsinden Cenâb-ı Hakk'ın şeriki olmadığına o zatı pakı sübhaniyenin noksanlıklardan münezzeh olduğu kadar koyduğu kurallarında noksanlıktan münezzeh olduğunu ve tebdil edilmesinin caiz olmadığını kabul etmekle ancak kişi ehli tevhid olabilir.

O zaman Lâ ilahe İll**Allah** sözünün kalple tasdik edilmiş olur ve ancak kişi o zaman mümin olur. Aksi taktirde ilahi kuralların bir kısmını tarihsel olduğunu iddaa ederek zamanımızın kuralları olamayacağını söylemek ve böyle itikat etmek şirk ve küfürdür.

Cenâb-ı Hakk Kur'ân-ı Kerim'de ferman ettiği kuralların tamamının kıyamete kadar her türlü sıkıntıların devası niteliğinde olduğunuda beyan etmiştir.

Zamana göre ne din ne de dini kurallar değişmez. Din ve kurallarının değişmesi için ancak **Allah** tarafından bir peygamberin gönderilmesi gerekir.

Öyle bir peygamber gelmeyeceğine ve gelmediğine göre iki kapak arasında mevcut olan Kur'ân-ı kerim kelamullah ve bu kelamın ifade ettiği helal haram ve farzlar olduğu gibi kıyamete kadar devam edeceğine ve bunun gerekliliğine inanmak mecburiyeti vardır.

Şimdi bizim yüksek tahsil görmüş ilahiyatçıların bazılarının söylediği ve tekrar ettiği bir husus vardır. Oda şudur; Kur'ân-ı Azimüşşan ölülere okunması için gönderilmiş bir kitap değil o ancak yaşayanların yaşamalarının ne şekilde olacağını tanzim eden bir kitaptır. Yani hayatta olanlara gönderilmiş bir risaledir. Bununla beraber yaşayanlara da faydalı olması için arapça okumanın önemi yoktur. Onun manasını ve ifade ettiği hükümleri kavrayıp tatbik etmektir, diyorlar. Biz de bunlara kısmen katılıyoruz. Elbetteki Kur'ân-ı Azimüşşan ölüleri irşad etmek için gönderilmemiştir. Öyle olsaydı bu kitap dünyada değilde ahirette gönderilirdi.

Anladık ama bununla beraber şurayı not etmeden geçemeyeceğim. Kur'ân-ı Azimüşşanın ayetlerinin ve ibaresinin kutsiyeti vardır. O ibare ifadeye delalet eder. İfade ise kelamullaha delalet eder. Kelamullah ise **Allah**'ın ezeli olan sıfatına delalet eder. Yani Kur'ân-ı kerim Cenabı Hakk'ın ilim ve kelam sıfatının bizlere tecelli ve tezahur etmesidir. Öyle ise bu kelamın mebdei ve menşei Cenâb-ı Hakk olduğuna göre mutlaka kutsiyeti vardır. Ve bunu okuyan kimse her harfine on sevap alacağına Peygamberimiz müjdelemektedir. İster anlayarak okusun ister anlamadan okusun bu sevap okuyana verilir.

Bundan elde edilen sevap bir mümin olarak ahirete irtihal eden müminlere hediye edip gönderebilir. Zira ehli sünnet itikadında hayatta olanların ölüler için yaptıkları duadan ölülere faydası vardır. Bu ayrı bir konu esas mevzuya gelelim.

Madem ki siz Kur'ân-ı Kerim'in hayatta olanlara gönderilmiş olduğunu iddia ediyorsunuz ki doğrudur. Acaba hiç düşündünüz mü Kur'ân-ı kerimde var olan ve namazı, orucu, zekatı, haccı vesair ibadetleri farz kılan ayetlerden başka hayatta tatbik etmemiz gereken başka kurallar yokmudur varsa hiçbirinizin dilinde bu kuralları duyamadığımız gibi bu kurallarla ilgili ayetleride okumamaya dikkat ettiğinizi görüyoruz.

Şimdi biraz sonra örnek olarak arz edeceğim bir iki kural ve bu kuralları farz kılan ayetleri arz etmeye çalışacağım. Bu ayetler hafız olsanız bile okuyup geçtiğiniz fakat ahkamını anlatmakta cimrilik gösterdiğiniz ketmettiğiniz veya tarihsel deyip geçtiğiniz kurallardır.

Nedense Kur'ân hayat kitabıdır bizim yaşamımıza yön veren bir kitaptır der durursunuz ama bizim yaşamımıza yön veren bazı ayetleri de es geçersiniz bunlardan bir tanesini arzedeyim.

اَلَّذِينَ يَأْكُلُونَ الرِّبٰوا لَا يَقُومُونَ اِلَّا كَمَا يَقُومُ الَّذِي يَتَخَبَّطُهُ الشَّيْطَانُ مِنَ الْمَسِّ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ قَالُوا اِنَّمَا الْبَيْعُ مِثْلُ الرِّبٰوا وَاَحَلَّ اللّٰهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبٰوا فَمَنْ جَاءَهُ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّهِ فَانْتَهٰى فَلَهُ مَا سَلَفَ وَاَمْرُهُ اِلَى اللّٰهِ وَمَنْ عَادَ فَاُولٰٓئِكَ اَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٧٥﴾

Faiz yiyenler, ancak şeytanın çarptığı kimsenin kalktığı gibi kalkarlar. Bu, onların, "Alış veriş de faiz gibidir" demelerinden dolayıdır. Oysa **Allah** alışverişi helal, faizi haram kılmıştır. Bundan böyle kime Rabbinden bir öğüt gelir de (o öğüte uyarak) faizden vazgeçerse, artık önceden aldığı onun olur. Durumu da **Allah**'a kalmıştır. (**Allah** onu affeder.) Kim tekrar (faize) dönerse, işte onlar cehennemliklerdir. Orada ebedi kalacaklardır. *(Bakara Suresi:275)*

يَمْحَقُ اللّٰهُ الرِّبٰوا وَيُرْبِي الصَّدَقَاتِ وَاللّٰهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ كَفَّارٍ اَثِيمٍ ﴿٢٧٦﴾

Allah, faiz malını mahveder, sadakaları ise artırır (bereketlendirir). **Allah** hiçbir günahkâr nankörü sevmez. *(Bakara Suresi:276)*

Yine bir ayeti kerimede şöyle buyurmaktadır;

يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ وَذَرُوا مَا بَقِيَ مِنَ الرِّبٰٓوا اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٢٧٨﴾ فَاِنْ لَمْ تَفْعَلُوا فَأْذَنُوا بِحَرْبٍ مِنَ اللّٰهِ وَرَسُولِهٖ وَاِنْ تُبْتُمْ فَلَكُمْ رُؤُسُ اَمْوَالِكُمْ لَا تَظْلِمُونَ وَلَا تُظْلَمُونَ ﴿٢٧٩﴾ وَاِنْ كَانَ ذُو عُسْرَةٍ فَنَظِرَةٌ اِلٰى مَيْسَرَةٍ وَاَنْ تَصَدَّقُوا خَيْرٌ لَكُمْ اِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٨٠﴾

Ey iman edenler! **Allah**'a karşı gelmekten sakının ve eğer gerçekten iman etmiş kimselerseniz, faizden geriye kalanı bırakın. Eğer böyle yapmazsanız, **Allah** ve Rasûlüyle savaşa girdiğinizi bilin. Eğer tövbe edecek olursanız, ana paralarınız sizindir. Böylece siz ne başkalarına haksızlık etmiş olursunuz, ne de başkaları size haksızlık etmiş olur. Eğer borçlu darlık içindeyse ona eli genişleyinceye kadar mühlet verin. Eğer bilirseniz, (borcu) sadaka olarak bağışlamanız, sizin için daha hayırlıdır. (*Bakara Suresi: 278-280*)

Bu Ayet-i Celileler hayatımıza yön veren ayetler değil midir?. Hiç biriniz bundan bahsetmezsiniz. Yoksa bu kat'i haramıda tarihsel deyip tarihe gömmek mi istiyor sunuz? Bir başka örnek;

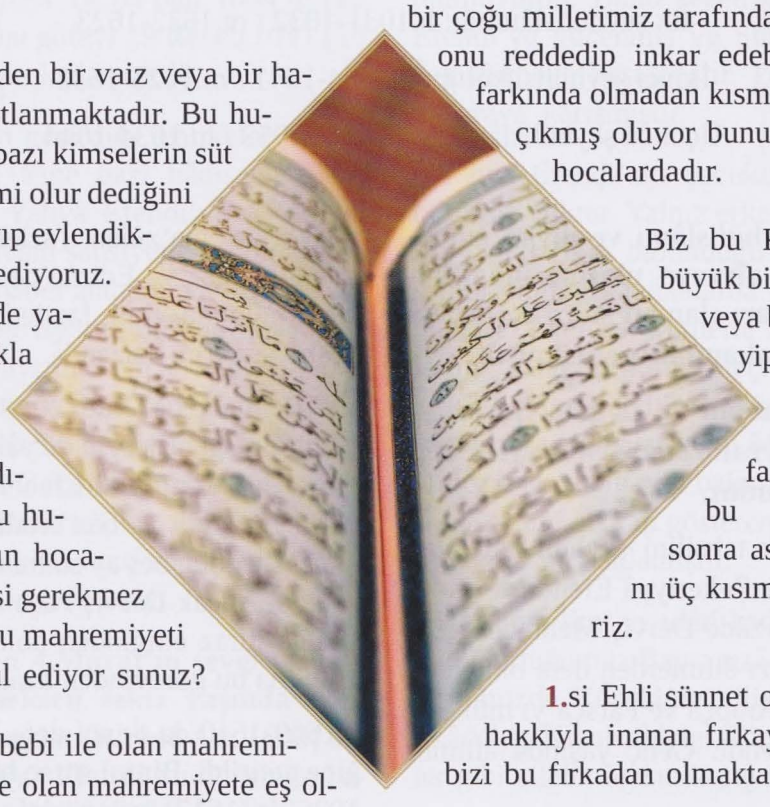
حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ اُمَّهَاتُكُمْ وَبَنَاتُكُمْ وَاَخَوَاتُكُمْ وَعَمَّاتُكُمْ وَخَالَاتُكُمْ وَبَنَاتُ الْاَخِ وَبَنَاتُ الْاُخْتِ وَاُمَّهَاتُكُمُ الّٰتِي اَرْضَعْنَكُمْ وَاَخَوَاتُكُمْ مِنَ الرَّضَاعَةِ وَاُمَّهَاتُ نِسَائِكُمْ وَرَبَائِبُكُمُ الّٰتِي فِي حُجُورِكُمْ مِنْ نِسَائِكُمُ الّٰتِي دَخَلْتُمْ بِهِنَّ فَاِنْ لَمْ تَكُونُوا دَخَلْتُمْ بِهِنَّ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ وَحَلَائِلُ اَبْنَائِكُمُ الَّذِينَ مِنْ اَصْلَابِكُمْ وَاَنْ تَجْمَعُوا بَيْنَ الْاُخْتَيْنِ اِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ غَفُوراً رَحِيماً ﴿٢٣﴾

Size şunlarla evlenmek haram kılındı: Analarınız, kızlarınız, kız kardeşleriniz, halalarınız, teyzeleriniz, erkek kardeş kızları, kız kardeş kızları, sizi emziren süt anneleriniz, süt kız kardeşleriniz, karılarınızın anneleri, kendileriyle zifafa girdiğiniz karılarınızdan olup evlerinizde bulunan üvey kızlarınız, -eğer anneleri ile zifafa girmemişseniz onlarla evlenmenizde size bir günah yoktur- öz oğullarınızın karıları, iki kız kardeşi (nikah altında) bir araya getirmeniz.

Ancak geçenler (önceden yapılan bu tür evlilikler) başka. Şüphesiz **Allah** çok bağışlayıcıdır, çok merhamet edicidir. *(Nisa Suresi:23)*

Bu ayet-i Celilenin ifade ettiği muharrematın yani mahremlerin nesep yönüyle olan mahremler ortada onlarla nikah asla caiz değildir. Ama bunlarla beraber size süt veren anneleriniz, sütten kardeşleriniz diye geçen ibarede süt anne, süt kardeş, süt yeğen, süt hala, süt teyze bütün bunlar nesep itibariyle olan yakınlarımız gibi mahrem ve kendileriyle evlenmek kat'iyyenn haramdır.

Bunlardan bahseden bir vaiz veya bir hatibe çok enden rastlanmaktadır. Bu husus çok önemli ve bazı kimselerin süt içmekle kardeşlik mi olur dediğini ve demekle kalmayıp evlendiklerini müşahade ediyoruz. Nesep kardeşliğinde yasal engel bulunmakla beraber süt kardeşliğinde böyle bir engel bulunmadığı için halkımız bu hususta siz gibi aydın hocalarla tenvir edilmesi gerekmez mi? Yoksa siz de bu mahremiyeti de tarihselmi kabul ediyor sunuz?

Madem ki süt sebebi ile olan mahremiyet nesep sebebiyle olan mahremiyete eş olduğunu kabul ediyoruz böylesine mahrem olan kimselerin cevaz vererek evlenmeleri memleketimize büyük belalar getirir. Çünkü **Allah** *(Celle Celâlühû)* mahremle evlenmesine gazap ve lanet eder. Bu insanların bu lanete düşmemeleri için bu hususu neden açıklamıyor sunuz?

Hayatımıza yön veren Kur'ân'ın bu ayetlerini neden ketmediyor sunuz? Bakara Suresinin 159. Ayetini okumuyor musunuz?

إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنْزَلْنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ
وَالْهُدَىٰ مِنْ بَعْدِ مَا بَيَّنَّاهُ لِلنَّاسِ فِي الْكِتَابِ
أُولَٰئِكَ يَلْعَنُهُمُ اللَّهُ وَيَلْعَنُهُمُ اللَّاعِنُونَ

İndirdiğimiz apaçık delilleri ve hidayeti Kitap'ta açıklamamızdan sonra onları gizleyenler var ya, işte onlara hem **Allah** lanet eder, hem de bütün lanet etme konumunda olanlar lanet eder. *(Bakara Suresi:159)*

Kur'ân-ı Kerim'de var olan bu ve buna benzer bir dizi kurallar vardır ki, milletimiz bunların varlığından haberi yoktur. Hatta anlatıldığı zaman islam'da ve İslami kurallarda bunlardamı vardı söylemleriyle karşılaşıyoruz.

Kur'ân-ı kerim'de var olan ahkam ayetlerinin bir çoğu milletimiz tarafından bilinmediğinden onu reddedip inkar edebiliyorlar. Böylece farkında olmadan kısmen yaşadığı dinden çıkmış oluyor bunun vebali tabiki biz hocalardadır.

Biz bu Kur'ân ayetlerinin büyük bir kısmını ketmeder veya bunlara tarihsel deyip geçersek kitabını tahrif eden Yahudi ve Nasara'dan ne farkımız olur. Bütün bu anlattıklarımızdan sonra asrın müslümanlarını üç kısımda mutala edebiliriz.

1.si Ehli sünnet olan kitaba sünnete hakkıyla inanan fırkayı naciye ki **Allah** bizi bu fırkadan olmakta daim kılsın.

2.si Ehli kıbleden olduğu halde henüz küfre dalmamış fırkayı dalle dediğimiz ehli bidat fırkaları.

3.sü Kitabın dini kuralların bazısını kabul edip bazısını reddenden sözde müslümanlar ki bunlar islamın dışında bir millet olarak kabul edilir.

Cenâb-ı Hakk kitabı, sünneti kitap ve sünnetle sabit olan bilcümle ahkamı ve ilahi kuralları kabul edip tasdik eden Ehli Sünnet fırkasında daim olmayı hepimize nasip eyleye.

Selam ve Dua ile…

Devamı gelecek sayıda inşâallah.

ÜÇ DEFA ŞEYHÜLİSLÂMLIK MAKAMINA OTURAN, SEKSEN SEKİZ YAŞINDA 4.MURAT İLE BAĞDAT SEFERİNE KATILAN AMA BUGÜN KABRİ DAHİ OLMAYAN, FATİH SEMTİNİN BAĞRINDAKİ ÂBİDE ŞAHSİYETLERDEN;

ŞEYHÜLİSLÂM ZEKERİYYÂZÂDE YAHYÂ EFENDİ

- Tarihçe-i Hayâtı -

Vilâdet ve vefat tarihi: h.960-1053 / m.1553-1664

İlk şeyhülislâmlığı: h.1031-1032 / m.1622-1623

İkinci şeyhülislâmlığı: h.1034-1041 / m.1625-1632

Üçüncü şeyhülislâmlığı: h.1043-1053 / m.1634-1644

Osmanlı şeyhülislâmı ve divan edebiyatımızın zirveye ulaşmasında büyük katkıları olan bir şairdir. Üç defa şeyhülislâmlık makamına getirilmiştir.

960/1553'te İstanbul'da doğdu. Şeyhülislâm Ankaralı Bayramzâde Zekeriyyâ Efendi'nin büyük oğludur.

Yahyâ Efendi ilk tahsilini şeyhülislam olan babası Bayramzâde Zekeriyyâ Efendi'de yaptı. Sonra Abdülcebbarzâde Derviş Mehmed Efendi'den ve diğer bazı âlimlerden ders okuyarak kendini yetiştirdi. Arapça ve Farsça'yı mükemmel derecede öğrendi. Genç yaşında âlimler arasına girdi.

Şeyhülislâm Ma'lûlzâde Mehmed Efendi'den mülâzemet aldı ve 988'de (1580) Hoca Hayreddin Efendi Medresesi müderrisliğine tayin edildi.

994'de (1585'de) babasıyla beraber hac vazifesini ifa etti. 1587'de Atik Ali Paşa, 1590'da Haseki Sultan, ertesi yıl Sahn medreselerinden birinde, 1593'te Şehzâde, 1594'te Üsküdar Atik Vâlide Sultan medreselerinde müderrislik yaptı.

1596'da Halep, 1597'de Şam kadılığına tayin edildi. Bu görevde iken Cigalazâde Sinan Paşa'nın takdirini kazanarak Mısır kadısı oldu. Kadılıktan azli kararlaştırıldıysa da Sinan Paşa'nın araya girmesiyle vazifesine devam etti. 1600'de ma'zûlen (azledilerek) İstanbul'a döndü. Bursa ve Edirne'de kısa süreli kadılıklarda bulundu. İlmi, fazileti ve dirâyetiyle herkesin takdirini kazandı.

20 Zilhicce 1012'de (20 Mayıs 1604) İstanbul kadılığına getirildiyse de yaklaşık dört ay sonra Hocazâde Abdülaziz Efendi'nin etkisiyle azledildi. 1013 yılı Şa'bân ortalarında (Ocak 1605) önce Anadolu, beş ay sonra da Rumeli kazaskeri oldu. Ancak Derviş Paşa'nın yaptığı bir haksızlığa itiraz ettiğinden dolayı onun yüzünden 1606'da bu görevinden uzaklaştırıldı.

1609-1610'da ikinci defa Rumeli kazaskerliğine getirildi. Bir yıl süren bu görevinden sonra 1026'da (1617) üçüncü defa Rumeli kazaskerliğine tayin edildi. İki yıl süren bu görevin ardından tekrar köşesine çekilen Yahyâ Efendi altmış dokuz yaşlarındayken, 10 Mayıs 1622'de Genç Osman (2.Osman)'ın yeniçeriler tarafından katledilmesinden sonra 10 Receb 1031'de (21 Mayıs 1622), Hoca Sa'düddîn Efendi'nin oğlu Hocazâde Mehmed Esad Efendi'nin yerine şeyhülislâm oldu.

1.Mustafa'nın tahttan indirilip 4.Murad'ın tahta çıkarılmasıyla Yahyâ Efendi'nin nüfuzu arttı. Fakat bu arada bir gün Kemankeş Ali Paşa'ya rüşvet almaması için üstü kapalı nasihat edince, buna gücenen Ali Paşa da 4.Murat'ın yanında bulunduğu bir sırada Yahyâ Efendi aleyhinde bazı sözler söylemiş, buna kızan padişah, Yahyâ Efendi'yi 1623 yılında azletmiştir.

Ali Paşa, Yahyâ Efendi'ye o derece içlenmiştir ki onun azlini kâfi görmemiş, İstanbul'dan uzaklaştırılmasını da kararlaştırmıştır. Fakat çok geçmeden Ali Paşa'nın Yahyâ Efendi ve diğer bazı paşalar hakkında padişaha söylediklerinin birer iftira olduğu anlaşılınca hayatına mâl olmuş ve 4.Murat tarafından verilen emir üzerine idam edilmiştir.

Ardından 1625 yılında şeyhülislâm bulunan Mehmed Esad Efendi vefat edince yerine Yahyâ Efendi getirildi. Şeyhülislâmlık makamına ikinci defa getirilmesi 14 Şa'bân 1034'te (22 Mayıs 1625) olup bu görevi 19 Receb 1041 (10 Şubat 1632) tarihine kadar sürdü.

Yahyâ Efendi'nin geçirdiği tehlikeler bu kadarla da kalmadı. Yine bazı hâdiseler oldu: 1632'de sipahiler Yahyâ Efendi'yi ve devrin diğer bir takım nüfuslu şahsiyetlerini öldürmek istiyorlardı. Bunu haber alan Yahyâ Efendi saklandı ise de nihayet isyanın durdurulması için şeyhülislâmlıktan ayrılması icâb etti. Bundan sonra iki yıl kadar hiçbir işe karışmadan İstanbul Topkapı'da Şeyh Sinan köyündeki çiftliğinde inzivaya çekildi. Geçirdiği inziva döneminin ardından 7 Receb 1043'te (7 Ocak 1634) üçüncü defa şeyhülislâmlıkla vazifelendirildi ve ölümüne kadar bu makamda kaldı.

Şeyhülislâm iken 4.Murat'ın sevgi ve saygısını kazanan, seksen sekiz yaşında iken onunla birlikte Bağdat (h.1048 / m.1638) seferine katılan Yahyâ Efendi bu dönemde hayatının en rahat günlerini yaşadı.

Bağdat'ın fethinden sonra padişah, İmâm-ı Âzam ile Abdulkadir Geylanî'nin mezarlarının tamir işini Yahyâ Efendi'nin nezaretine bırakmış, o da güzelce bunu yaptırmış ve türbeleri kıymetli eşyalarla süsletmiştir.

Bunun için de şu tarihi kıtasını yazmıştır:

"Muammer ede Hakk Sultân Murâdı,
İmâm-ı Âzam'ı çün etti ta'zîm.

Gümüşten etti bâbın türbesinin,
Edip ol hazrete iclâl-ü tekrîm.

Dedi Yahyâ bu kâr-ı hayra târîh,
Kapusunu mezârın etdi hep sîm."

1048 (1638)

(**Not:** Son mısradaki harflerin ebced değerleri toplanınca tamir tarihi olan 1048 eder ki edebiyatımızda buna "Tarih Düşürmek" denir. Divanlardaki "Tarihler" bölümünde zikredilen bu şiirler hep aynı minval üzere kaleme alınmışlardır.)

Fakat Cinci Hoca denilen Hoca Hüseyin Efendi o sırada Sultan İbrahim'in yakınları ve çok itimad ettikleri arasında bulunuyordu. Yahyâ Efendi hiçbir değeri olmayan bu hocaya padişah tarafından kıymet verilmesini uygun bulmuyordu. Bunu sezen Cinci Hoca, Yahyâ Efendi'ye gücenmiş ve Sultan İbrahim'e onu çekiştirmeye başlamıştır. Daha bazı hadiseler de araya karışmıştır.

Yahyâ Efendi'nin çocukları konusunda pek bilgimiz yoktur. Yalnız erkek çocuğu olmadığı, kız evlatlarının bulunduğu ve onlardan torun sahibi olduğu kaynaklarda belirtilmiştir. Fakat bunların isimleri, kimlerle evlendikleri, torunlarının adları şimdilik meçhulümüzdür. Amcası Lütfullâh Efendi'nin ölümünden sonra yedi yaşında yetim kalan oğlu Muhammed'i yanına almış, ona evladı gibi bakmış, tahsil ve terbiyesinde azamî dikkati göstererek yüksek mevkilere çıkmasını sağlamıştır.

Hepsinin ilmî ve idârî kadrolarda görev aldığını gördüğümüz Bayramzâdeler ailesini, siyâsî tarihimizde Köprülüler, ilim tarihimizde Dürrizâdeler, Kınalızâdeler, Pirizâdeler, Arapzâdeler gibi aileler arasında saymak lazımdır.

- Vefâtı -

Sultan İbrahim devrinde uğradığı iftira ve ithamlar yüzünden sağlığı bozuldu ve doksan üç yaşlarında iken 18 Zilhicce 1053'te (27 Şubat 1644) vefat etti.

Vefatında bütün İstanbul halkı dükkânlarını kapayarak cenazesine iştirak etti. Mübarek cenazesini taşıyıp bereketlendiler. Fâtih Sultan Mehmed Hân Câmii'nde cenaze namazı kılınıp, babasının Çarşamba'daki türbesine defnolundu.

Türbesi, Fatih Çarşamba'da Kovacı Dede mezarlığının karşı tarafında, bugün Kız Lisesi'nin (Kız Anadolu İmam Hatip Lise-

si'nin) bulunduğu yerde idi. Orada Şeyhülislâm Bayramzâde Zekeriyyâ Efendi'nin; medrese, dârü'l-hadis ve sıbyan mektebinden müteşekkil binaları inşa ettirdiğini vakfiye sûretinden öğrenmekteyiz.

Vakfiyyede orada bir dâru'l-kurrâ da olduğundan bahsedilmektedir. Fakir talebeler için yapılmış dâru'l-kurrâ, medresenin hemen yanında, dâru'l-hadis bünyesinde inşa olunmuş bir odadan ibaret idi. Vakfiyenin bir yerinde, Zekeriyyâ Efendi'nin dâru'l-kurrânın içine defnedildiğinden bahsolunmaktadır. Bu durumda Zekeriyyâ Efendi'nin vefatından sonra dâru'l-kurrânın türbe haline dönüştüğü söylenebilir. Zaten vakfiyede de bu ifadeyi bulmaktayız. *(M.Asım Yediyıldız, Bayramzâde Zekeriyyâ Efendi'nin Vakfı, Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, 12/1, sh:153-157)*

Ölümünden sonra oğlu Yahyâ Efendi tarafından düzenlenen 1594 tarihli vakfiyesine göre medrese daha önce yapılan dârü'l-hadis ve dârü'l-kurrânın yanında idi ve geniş bir avlu içerisinde on iki hücre, bir dershaneden oluşmaktaydı. Dârü'l-hadis on üç oda, bir dershane ve dârü'l-kurrâ olarak ayrılan geniş bir odadan ibaretti.

Vakfiyesinde müderris, talebe ve medrese kütüphanesi hâfız-ı kütübü için tahsisatlar, verilecek dersler ve ders usulleri hakkında bilgiler ve şartlar bulunmaktaydı. Birçok tamir geçiren medrese 1914'te yapılan tespitte harap olduğu için dârülhilâfe kadrosuna alınmamıştı. Son derece harap olmasına rağmen 1918 sonunda muhâcirler tarafından işgal edilmişti. *(Mübahat S.Kütükoğlu, 1869'da Faal İstanbul Medreseleri, sh:120)*

Fâtih Câmii'nden gelip Çarşamba'ya giden cadde, Kovacı Dede kabristanlığı ile şeyhülislâmların gömülü bulunduğu etrafı duvarla çevrili mezarlığı birbirinden ayırır idi. Bilâhare yolu genişletmek için Zekeriyyâ Efendi ile Yahyâ Efendi'nin mezarları yıkılıp yola çevrildi.

Halk şeyhülislâmların mezarlarından çıkan kemik parçalarını hürmetle toplayıp, yolun karşı tarafındaki Kovacı Dede'nin mezarının yanıbaşına defnettiler. *(Bkz: Resim-1)*

Resim 1: Şeyhülislâm Yahyâ Efendi ve babası Şeyhülislâm Zekeriyyâ Efendi'nin kemiklerinin, baş ucuna gömüldüğü Kovacı Dede'nin kabri

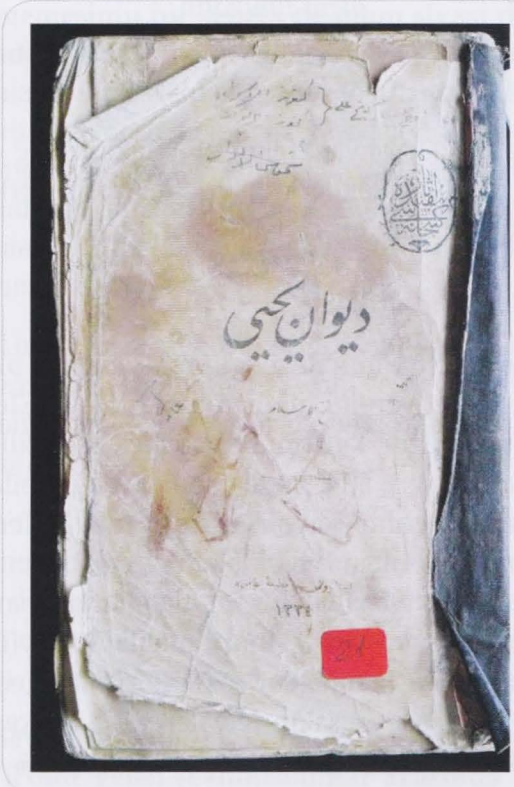
Bu sebeble her iki şeyhülislâmın mezarlarından bugün iz dahi kalmamıştır. Kovacı Dede kabristanlığı da, Fâtih Sultan Mehmed Hân'ın kovacıbaşısı medfun olduğu için bu isimle anıldı. Mezarlık vaktiyle çok genişti.

(**Not:** İbnü'l-Emin Mahmud Kelam İnal tarafından baskısı yapılan Divân-ı Yahyâ adlı eser 1916 yılında basılmış ve bu eserde İbnü'l-Emin, Yahyâ Efendi'nin kabristanına girdiğini ve mezar taşlarını okuduğu anlatmaktadır. Anlaşılan medrese ve kabristan bu tarihten sonra yıkılmıştır. Bundan dolayı İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür A.Ş.'den, kendilerinde burası hakkında bir resim var mıdır diye talep ettik ama henüz bir cevap alamadık. Yine de o günlerin hâl-i pür melâlini anlamamız için bulduğumuz Kovacı Dede Mescidi'nin resmine bakabiliriz. *(Bkz: Resim-2)*)

Resim 2-Kovacı Dede Mescidi'nin Eski Hali

Yahyâ Efendi'nin divanın ilk neşri, İstanbul'da 1334'te (1916'da) İbnü'l-Emin Mahmud Kemal başkanlığındaki bir heyet tarafından gerçekleştirilmiş, baş tarafına İbnü'l-Emin şairin hayatına ait kapsamlı bir giriş yazmıştır. *(Bkz: Resim-3)*

Resim 3: İbnü'l-Emin Mahmud Kemal İnal başkanlığındaki bir heyet tarafından basılan Divân-ı Yahyâ isimli eserin kapağı. (Bu resim Cübbeli Ahmet Hocamızın şahsî kütüphanesindeki nüshadan çekilmiştir)

Bu eserde Mahmud Kemal Bey, Şeyhülislâm Yahyâ Efendi'nin bulunduğu kabristana girdiğini ve buranın çöplerle dolu olduğunu çok acıklı bir şekilde şöyle ifade etmektedir:

"Birçok devlet erkânı, belki İstanbul halkının çoğu cenaze namazını kıldılar. Aşırı izdihamdan dolayı omuzlar üzerinde taşınamadığından, tabutu parmaklar üzerine kaldırılarak Sultan Selim (Câmii) civarında Kovacı Dede Türbesi civarında peder-i muhtereminin inşa ettiği medrese hazîresine defnolundu.

Yahyâ Efendi'nin taş mezarı, pederinin taşı gibi sıradan, yuvarlak, kavuksuz bir sütundan ibarettir. Sülüs hattıyla yazılı olan kitâbesi şöyledir:

'Sâbıkan üç defa şeyhülislâm olup sadr-ı fetvada iken vefat eden merhum ve mağfûrünleh Yahyâ Efendi. Ruhu için el-Fâtiha. Sene 1053.'

Hazîrede medfun olanlar: Zekeriyyâ Efendi (Yahyâ Efendi'nin babası), halîlesi Rukiyye Hanım (vefatı: h.1003), İzzetî Şeyh Muhammed Efendi, Şeyhülislâm Debbâğzâde Muhammed Efendi Kerîmesi Râbi'a Hanım, Kuzattan (kadılardan) Huseyn Râsim Efendi, Üsküdar Kadısı Debbâğzâde Feyzullah Efendi, Niyâzî Hâtun (Hüviyyeti yazılı değildir), Kuzattan (kadılardan) Mustafa Efendi Kerîmesi Şerîfe Emetullâh Penbe Hâtun.

Medresenin diğer cihetinde (medfun olanlar): Debbâğzâde Ahmet Efendi, Kerîmesi (kızı) Züleyhâ Hanım, Rumeli Kazaskerlerinden Kethudâzâde Muhammed Sâdık Efendi, Molla Zekeriyyâ (Hüviyyeti yazılı değildir).

Fezâil-i müsellemeleri ile (herkes tarafından teslim -kabul- edilen faziletleriyle) milletin medâr-ı iftihârı (övünme vesilesi) olmak lazım gelen Zekeriyyâ ve Yahyâ efendiler gibi iki müfti-yi ma'rûfun hâbgâh-ı ebedîleri (ebedi istirahatgâhları) olan şu kabristanı görüp de mütessir olmamak (üzülmemek) gayr-ı kābildir. O kabristan değil; âdetâ mezbeledir (çöplüktür). Taş, toprak ve süprüntü kütleleri kabirleri nâbedîd (görünmez) etmiştir.

Taşları tathîr (temizlemek) ile kitâbeleri okumaya çalıştığım sırada Yahyâ'nın bir tebessüm-ü hazîn ile bana serzenişler ettiğini hisseder gibi oldum, utandım. Bîçâre şair:

'Reh-güzâr-ı yârdan cem eylesünler lutf idüp,
Üstüme Yahyâ ne dem kim toprağım yârân atar.'

(Manası: 'Üzerime atılacak toprağı lütfedip de yârin -dostların- geçtiği yerden toplasınlar -da kabre girince onu üzerime koysunlar-. Üzülmeye gerek yok Yahyâ! Üzerine toprağını dostlar atar.') temennisinde bulunmuş...!

Hakikatte temenni-yi muhal (gerçekleşmesi imkânsız bir temenni) etmiştir. Zira üstüne atılan şey; hâk- pây-ı yâr (dost ayağının bastığı yer) değil, ağyârın basmaktan istikrah ettikleri (başkalarının da basmayı kerih gördükleri) müzahrafattır (pisliklerdir).

Yahyâ, ahlâfın (kendisinden sonra gelecek neslin) bu derece kadir nâşinâs (kadir kıymet bilmeyen) olacağını takdir etseydi, yalnız kabrinin değil hatta nâmının (adının) da unutulmasını kemâl-i minnetle (son derece isteyerek) vasiyet ederdi.

Faziletmendân eslâfa (geçmişlerinden faziletli insanlara) layık oldukları derecede hürmet etmeyenler, nefislerini (kendilerini) hürmete layık görmeyenlerdir!" *(İbnü'l-Emin Mahmud Kemal İnal, Divân-ı Yahyâ, sh:21-23)*

Vefatı üzerine pek çok tarih düşülmüştür. Bunlardan bazıları şöyledir:

"Kabr-i Yahyâ ola yâ Rab pür-nûr."

Manası: "Yahyâ Efendi'nin kabri nurlarla dolu olsun yâ Rabbi!"

Abdurrahman el-Hıbrî, Enîsül-Müsâmirîn'de şu üç beyiti zikretmektedir:

"Gûş edince bi'l-bedâhe dediler târihini,
Menzil-i Yahyâ Efendi cennet-i gülzâr ola."

Manası: "Birdenbire ölüm haberini işitince, vefat tarihi olarak: 'Yahyâ Efendi'nin makamı cennette gül bahçesi ola' dediler."

Aynı eserdeki diğer vefat tarihlerinin ikisi de şöyledir:

"Gitti ol Yahyâ-yı âdil sâhib-i fazl-u amel,
Hazretinden yâ İlâhî afv-u rahmet yâr ola."

Manası: "O adaletli ve üstün derecede amel eden Yahyâ Efendi âhirete gitti. Yâ Rabbi! Senin Zâtından dilerim ki; rahmetin ve affın ona yâr olsun."

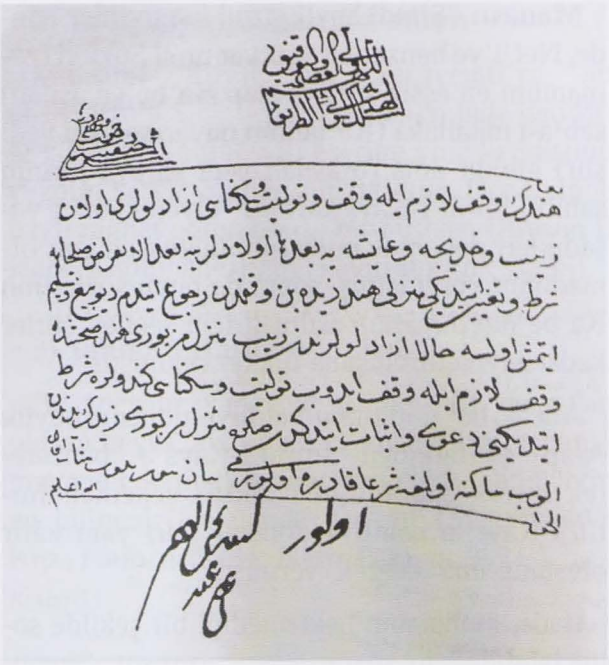
"Yahyâ Efendi rıhlet-i Hakk'a bu
âlem-i hilkatin,
Mâtemlerin tecdîd edip kıldı kulûbün
pür-melâl."

Manası: "Yahyâ Efendi'nin Hakk'a göç etmesi, bu âlemdekilerin hâlini değiştirip herkesin kalbini hüzün içerisinde bıraktı."

- Şahsiyet-i Âlîleri -

Edebiyat tarihi için zengin birer kaynak olan tezkirelerin verdiği bilgilere göre Yahyâ Efendi, güler yüzlü, lâtifeci, hoş sohbet, zeki, âlim, dindar, cömert, âdil, merhametli ve doğru bildiği yoldan ayrılmayan bir insandı. Yahyâ Efendi din ve devlet için büyük hizmetlerde bulundu. Çok doğru ve faziletli bir zat idi. Ömrünü emr-i bi'l-ma'rûf ve nehy-i ani'l-münkerle (iyiliği öğretmek ve kötülükten sakındırmakla) geçirdi. Yirmi seneye yakın fetvâlar verip herkesin müşküllerini çözüp kolaylaştırdı. *(Bkz: Resim-4)*

Dürüst, mürüvvetli, ilmi, irfanı, adâlet ve ihsânı ile "Devrinin Ebu's-Su'ûdu" vasfını kazandı. Âlim, faziletli, edîb, şâir bir zattı.

Resim 4: Şeyhülislâm Yahyâ Efendi'nin kendi hattı ile bir fetvası

Kâtip Çelebi'nin ve Na'îmâ'nın ifadelerine göre Ebu's-Su'ûd Efendi'den sonra gelen şeyhülislâmların en büyüğüdür. Uzun tecrübelere sahip olması sebebiyle siyaset sahasına da girmeyi başarmış, siyasî ve idârî işlerde danışman olmuştur. **Bağdat Fethi'nde Sultan 4.Murat'ın Yahyâ Efendi'yi yanından eksik etmemesinin bir sebebi de onun siyasi dehasından istifade etmek istemesidir.** Nitekim topların Fırat Nehri'nden Bağdat'a götürülmesi görüşünü desteklemeyip karadan intikal ettirilmelerini tavsiye ettiğinde, pâdişah 4.Murat kendisini dinlemiş ve neticede nehirden gelen topların yirmi gün geç geldiği görülünce bu kararında isabet etmiştir.

Ahlâkî dürüstlüğü, ileri görüşlülüğü, ilmi ve nezâketi ile muhitin itibarını ve sevgisini kazanmış, ölünceye kadar da bunu muhafaza etmiştir.

Yahyâ Efendi'nin din ve hukuk ilimlerinde derin bilgisi vardı. Çok cesur idi. Zamanındaki devlet adamlarına, hatta sultanlara, emr-i ma'rûfta bulunup yol gösterirdi. Birçok hatalı işin yapılmasına mâni oldu.

Şeyhülislâmlık makamının beş asırlık tarihi içinde gelen şeyhülislâmlar arasında Yahyâ Efendi'nin ayrı bir yeri vardır. Meşihat tarihinde Ebu's-Su'ûd (28 yıl 11 ay), Molla Fahrüddîn-i Acemî (24 yıl) ve Zembilli Ali Efendi'den (23 yıl) sonra en uzun meşihat devri 18 yıl 2 ay 24 günle Yahyâ Efendi'dedir.

131 şeyhülislâm arasında edebiyat ve şiirle uğraşan birçok (21) şeyhülislâma rağmen divân sahibi olabilecek kadar meşgul olabileni azdır.

Zamanının çoğunu Sultan Dördüncü Murat Hân ile geçirirdi. Pâdişah kendisine "Baba" diye hitap ederdi. Gerek sultanlar yanında, gerekse halk arasında pek rağbet ve hürmet gördü. Revân ve Bağdad seferine katıldı. Pâdişahın yanından hiç ayrılmadı.

- Edebî Kişiliği -

Şeyhülislâm Yahyâ Efendi, Kanunî devrinden itibaren 2.Selim, 3.Murat, 3.Mehmet, 1.Ahmed, 1.Mustafa, 2.Osman, 4.Murat ve 1.İbrahim gibi sekiz padişahın devrini görmüş ve 4.Murat'ın en parlak devrinde şiiriyle gönülleri fethetmiş bir şairdir.

Yalnız 17. yüzyılın değil yedi asırlık divan edebiyatının en büyük gazel[1] ustaları arasında sayılır. 18. yüzyılın meşhur şairi Nedim, Yahyâ Efendi'nin bu kudretini şu beytiyle belirtmiştir:

"Nef'î vâdî-i kasâidde sühan-perdâzdır,
Olamaz ammâ gazelde Bâkî vü Yahyâ gibi."

Klasik Türk edebiyatının önde gelen gazel şairlerinden olan Yahyâ Efendi'nin genç yaşta şöhrete kavuştuğu, şuh, akıcı ve dokunaklı gazellerinin herkes tarafından beğenildiği tezkirelerde zikredilir. Nef'î, Nev'îzâde Atâî, Fehîm-i Kadîm, Nâilî-i Kadîm, Nergisî gibi çağdaşı şairler yazdıkları kaside, müzeyyel gazel, kıta vb. manzumelerinde onu takdirle anmışlardır.

Şeyhülislâm Bahâî Mehmed Efendi, Ganîzâde Nâdirî, Neşâtî, Nâbî, Şeyh Gâlib gibi ünlü şairler onun gazelleri için nazîre ve tahmîsler tertip etmişlerdir.

Ziyâ Paşa onun yeni bir tarz meydana getirdiğini, Muallim Nâci de gazellerinin Nedîm'in gazellerinden üstün olduğunu söyler. Nükte ve hicivlerinde Nef'î'nin etkisinde kalan Yahyâ Efendi'nin bazı şiirlerinde Bâkî tesiri görülür.

[1] Gazel: Beyit sayısı 5 ile 15 arasında olan şiirler.

Kimi manzumelerindeki akıcılık ve şuh ifadelere daha sonra Nedîm'de rastlanır. Nitekim bazıları onun Bâkî ile Nedîm arasında bir köprü konumunda bulunduğunu belirtir.

Divanı büyük çoğunlukla gazellerden meydana gelen şair bent halindeki nazım şekillerine fazla itibar etmemiştir. Divanında mahallî unsurlara da yer veren şair dil ve ifade yönünden Necâtî, Zâtî ve Bâkî tarzını sürdürerek şehirli Türkçesini şiire hâkim kılmaya çalışmış, sanat uğruna dolaylı ve külfetli anlatımlardan kaçınarak sade ve samimi bir söyleyiş benimsemiştir.

Ona göre Allâh vergisi olan şiir; taze, yakıcı ve etkileyici, açık, sade, akıcı ve tatlı olmalı, yeni anlamlar ve yeni mazmunlar içermelidir.

- Nükte -

Şeyhülislâm Yahyâ'yı şairliğinden dolayı öven şairlerin başında Nef'î gelir. Nef'î gibi kendini çok beğenen, kendini sözün en büyük üstadı olarak gören bir şairin Şeyhülislâm Yahyâ'yı övmesi mânidardır. Nef'î "Ma'nâ" redifli kıtasında "İlim tahtının padişahı, mana makamının Hüsrevi, söz sultanı, mana padişahı" gibi sözlerle onu şu mısralarıyla övmektedir:

"Ey pâdişeh-i serîr-i dâniş,
Vey Husrev-i bârgâh-ı ma'nâ."

Devrin ileri gelenlerini bile makam ve mevki gözetmeden hicvetmekten çekinmeyen Nef'î, Yahyâ Efendi'ye karşı sözlerini ölçülü sarf etmekte ona sevgi ve saygı duymaktadır.

Şeyhülislâm Yahyâ da söz meydanının bu yalınkılıç erinin söz kılıcından korkmaz onunla cenge tutuşmaktan zevk alırdı. Onunla manzum şakalaşmayı severdi. Ona takılmaktan çekinmez, verdiği cevaplardan hoşlanırdı. Ne yazık ki bu iki kalem üstadının karşılıklı manzum veya mensur takılmalarının pek azı bilinmektedir. Bunlardan birini arz edelim:

Yahyâ Efendi, Nef'î hakkında:

"Şimdi hayl-i suhen-verân içre,
Nef'î mânendi var mı bir şâir?!

Sözleri seb'a-i mu'allakadır,
İmriü'l-Kays kendidir kâfir."

Manası: "Şimdi hayli güzel konuşanlar içinde, Nef'i'ye benzer bir şair var mı?! Sözleri (zamanının en eşsiz şiirleri olup Ka'be'ye asılan) seb'a-i muallaka (Ka'be'nin duvarına asılı yedi şiir) gibidir ama (o asılan yedi şiirden birinin sahibi) İmriü'l-Kays kâfirdir" diyerek, önce yaşadıkları dönemde onun gibi büyük bir şair olmadığını vurgulamış, sonra da onun sözlerinin Ka'be'nin duvarına asılmak için seçilen şiirler kadar kıymetli oluşuna dikkat çekmiştir.

Ancak bu arada onu cahiliye dönemi büyük Arap şairlerinden İmriü'l-Kays'a benzeterek büyük şair oluşuna dikkat çekerken İmriü'l-Kays'ın cahiliye dönemi şairi yani kâfir oluşunu îmâ ederek yermiştir.

İfade, muhatabın beklemediği bir şekilde sonuçlandığı için sözün etkisi artmıştır. Şeyhülislâm Yahyâ över gibi görünüp yerme (tekîdü'z-zem bimâ yüşbihü'l-medh) sanatını eşine az rastlanır bir zariflikle yapmış, muhatabını savaşmak yerine aynı incelikle cevap vermeye mecbur etmiştir.

Tam da isteği gibi bir zeminin oluştuğunu gören Nef'î:

"Bize kâfir demiş Müftî Efendi,
Tutalum ben diyem ana Müselmân.

Varıldıkda yarın rûz-ı cezâya,
İkimüz de çıkarız anda yalan."

"Müftü Efendi (Yahyâ Efendi) bize kâfir demiş, hadi ben de onun Müslüman olduğunu varsayayım. (Allâh biliyor ya) yarın mahşere vardığımızda orada ikimiz de bu sözlerimizde yalancı çıkarız." diyerek Yahyâ Efendi'ye aynı zerâfette cevap vermiştir.

- Eserleri -

1) Divan.

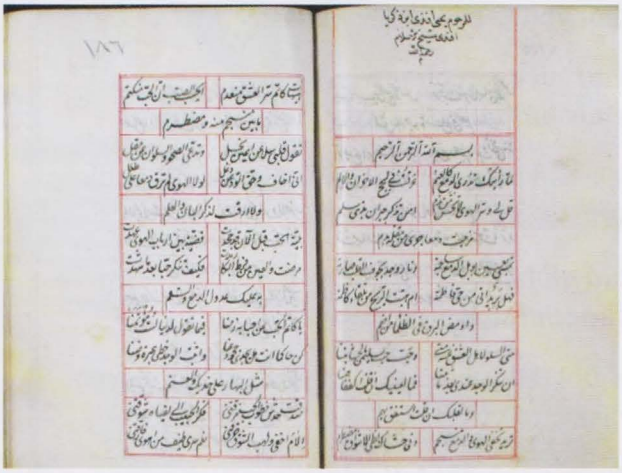
Birçok nüshası bulunan divanın ilk neşri, İstanbul'da 1334'te (1916) İbnü'l-Emin Mahmud Kemal başkanlığındaki bir heyet tarafından gerçekleştirilmiş, baş tarafına İbnü'l-Emin şairin hayatına ait kapsamlı bir giriş yazmıştır. Divan üzerine yüksek lisans çalışmaları yapılmıştır. Bu neşirde biri na't olmak üzere altı kaside, bir sâkînâme, bir tahmîs, 450 gazel, on altı tarih, on bir kıta, dört rubâî, on altı nazm ve altmış dört beyit bulunmaktadır.

2) Ta'lîku Şerhi Câmi'i'd-dürer.

Muhsin-i Kayserî'nin Secâvendî'ye ait el-Ferâizü's-Sirâciyye'yi manzum hale getirdiği Câmi'u'd-dürer adlı eserine yine kendisinin yazdığı şerhe yapılan bir ta'liktir. Döneminde hayli rağbet gören eserin bir nüshası Giresun İl Halk Kütüphanesi'nde kayıtlıdır (nr. 3595).

3) Tahmîsü Kasîdeti'l-bürde.

Bu meşhur kasideye yapılan (2 mısradan oluşan beyiti, aynı ölçü ve ahengi bozmadan 5 mısraya çıkarmak manasına gelen) tahmîslerin en bilinenleri arasında yer alır (Süleymaniye Ktp., Fâtih, nr:5431; Nâfiz Paşa, nr:952/3). *(Bkz: Resim-5)*

Resim 5: Tahmîs-i Bürde. Süleymaniye Kütüphanesi, Fatih 5431

4) Nigâristân Tercümesi.

Kemâlpaşazâde'nin İranlı şair Sa'dî Şîrâzî'nin Gülistân'ına nazîre olarak yazdığı Farsça Nigâristân'ının çevirisi olup nazım-nesir karışıktır.

Hammer tarafından Latince'ye çevrilen eser üzerine Çimen Özçam doktora çalışması yapmıştır (Şeyhülislâm Yahyâ Efendi-Nigâristân Tercümesi, Sentaks İncelemesi, Metin-Sözlük, 1999, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).

5) Fetâvâ-yı Yahyâ Efendi.

Yahyâ Efendi'nin şeyhülislâm iken verdiği fetvaları, kendisinden mülâzemet alan ve bir ara fetva eminliği de yapan Şeyhülislâm Esîrî Mehmed Efendi bir araya getirmiştir.

Vaktiyle çok okunan, Osmanlı hukuk tarihi bakımından önemli sayılan bu eserin kütüphanelerde birçok yazma nüshası bulunmaktadır (mesela bk. Süleymaniye Ktp., Ayasofya, nr:95; Nuruosmaniye, nr:2056; Beyazıt Devlet Ktp., Bayezid, nr:2689, 2690, 9042; Kayseri Râşid Efendi Ktp., nr:373, 26868). *(Bkz: Resim-6)*

Resim 6: Fetâvâ-yı Yahyâ Efendi'nin ilk sayfası. Süleymaniye Kütüphanesi, Fatih 2413

6. Sâkînâme.

Divan'da da yer alan mesnevi tarzında yetmiş yedi beyitlik tasavvufî bir eserdir (TSMK, Bağdat Köşkü, nr. 168). Toplam yirmi yıla yakın şeyhülislâmlık yapan Yahyâ Efendi'nin Arapça, Farsça bazı şiirleriyle dînî-ahlâkî konularda manzum, mensur Arapça risâle, hâşiye ve takrizleri de bulunmaktadır.

- Hâtime -

Bu yazımızda sizlere, kısa da olsa hayatındaki mühim hâdiselere değinerek tanıtmaya çalıştığımız Şeyhülislâm Yahyâ Efendi'nin bugün merkad-i *şerîfi* dahi mevcut değildir. Bazı eserlerdeki malumat doğru ise -ki inşâallâh doğrudur- yol genişletme çalışmaları yapılırken ehl-i insaf birkaç Müslüman, babası Zekeriyyâ Efendi ile Yahyâ Efendi'nin kabrinden çıkan kemik parçalarını karşısındaki Kovacı Dede Mescidi'nin bugüne intikal edebilmiş hazîresindeki Kovacı Dede'nin mezarının başına gömmüşler.

Buradan geçerken bu zatlara Fâtiha okumayı unutmayıp ihtiram göstermeli, maalesef vakt-i zamanında yapıldığı gibi eslâfımıza değer vermemekten ictinap etmeliyiz (uzak durmalıyız).

Allâh-u Te'âlâ'dan niyâzımız; bu zevât-ı kirâmın, ulu hocaların şefaatlerinden nasipdâr olmamızdır. Âmîn!

Hayati İnanç abimizden duyup farkına vardığım, Şeyhülislâm Yahyâ Efendi'nin; mânevî hallerin azaldığından, insanların Allâh aşkından uzaklıştığından dert yandığı ve baştan aşağı tecâhül-ü ârif (bir nükteden dolayı bilip de bilmemezlikten gelme) sanatıyla yoğrulmuş şu şiiriyle yazımı hitâma erdirmek (bitirmek) isterim:

"Aşka kābil dil mi yok şehr içre yâ dilber mi yok?!
Mest yok mecliste bilmem mey mi yok, sâgar mı yok?!"

(Manası: "Aşka kabiliyetli gönül mü yok, yoksa gönül alacak çapta bir yâr mi yok?! Herkes ayık (aşk ile sarhoş olan yok), kadeh mi yok, içine konulacak bir şey mi yok?! - Yani aşığı kendisinden alıp mânevî dünyaya götürecek zikir, râbıta ve murâkabe nevinden vesileler mi yok?!-)

"Gonca-i dil açılıp hâtır nice şâd olmaya,
Bâğda güller mi yok, gülşende bülbüller mi yok?!"

(Manası: "Gönül çiçeği açılıp da hâtırlar niçin şâd olmuyor, bahtiyar olmuyor?! Güller mi açmıyor, yoksa o güllerin kokusu mu yok?!")

"Görmeziz bir dil ki tûtî gibi güftâr eyleye,
Söyledir mi yok cihanda bilmezim söyler mi yok?!"

(Manası: "Bir gönül görmüyorum papağan gibi tatlı şeyler söyleyen. Acaba söyleyen mi yok, yoksa söyleten mi yok?!")

"Sengden dil kem mi yâ seng-i siyâhı la'l eder,
Âfitâb-i feyz bahşâ-yı bülend ahter mi yok?!"

(Manası: "Bu gönül taştan da mı katı ve değersizdir ki, kara taş yakut oluyor da bu gönül niçin kan ağlamıyor?!)

"Niçin ebkâr-ı me'ânî beslemez erbâb-ı nazm,
Yoksa Yahyâ gibi üstâd-i sühân perver mi yok?!"

(Manası: "Niçin bu benim söylediğim gibi bâkir manaları söyleyen şairler yok, yoksa Yahyâ gibi söz sultanı mı yok?!")

(İslam Ansiklopedisi, İsam, 43/245-246, İbnü'l-Emin Mahmud Kemâl İnal, Dîvân-ı Yahyâ; Şeyhî, Vekâyi'u'l-fuzalâ, 3/110-113; Müstakimzâde Süleyman Se'adüddîn, Devhatü'l-meşâyıh, sh:46-48; Hüseyin Ayvansarâyî, Hadîkatü'l-cevâmi', sh:169-170; Muhammed eş-Şâmî, Hulâsatü'l-eser, 4/467; Muallim Nâci, Osmanlı Şairleri (haz. Cemâl Kurnaz), sh:53-63; Bursalı Mehmet Tâhir, Osmanlı Müellifleri, 2/498; İlmiye Salnâmesi, sh:441-445; Murat Uraz, Şeyhülislâm Yahyâ; Lütfi Bayraktutan, Şeyhülislâm Yahyâ Hayatı, Edebî Kişiliği, Sanatı, Eserleri ve Divânından Seçmeler; Mübahat S. Kütükoğlu, 20. Asra Erişen İstanbul Medreseleri, sh:216-218)

"ÜÇ MESCİTTEN BAŞKASI İÇİN YOLCULUK EDİLMEZ" HADİSİ

ÖMER FARUK KORKMAZ

Ayet ve hadislerin zahirlerine bakarak peşin hükme gitmeyi adet haline getirmiş olan, bütüncül bir okuma yerine parçacı mütâlaa ekolünü ihdas ederek mezheplerinin esası haline getiren birçok kişi vardı tarihte, şimdi de var kuşkusuz.

Hüseyin ez-Zehebi'nin et-Tefsîr ve'l-Müfessirun isimli eserinin ilgili bölümüyle[1] İmam el-Kevseri'nin Te'nib'inin baş taraflarında[2] anlattığı fıkıhla tanışmamış ehl-i hadisin düştüğü trajikomik vâkıaları okuyanlar ne demek istediğimizi daha iyi anlayacaklardır tabi ki.

Zahirine bakıldığında yanlış anlaşılmaya müsait hadislerden birisi de **"Üç mescitten başka mescide yolculuk yapılmaz"** manasındaki hadistir.

İbn Teymiye'nin bu hadis üzerinden hareketle sadece Hazreti Peygamber ﷺ in kabrini ziyarete niyet eserek yapılan bir yolculuğun bidat olacağı ve bunu tecviz eden âlimlerin bu ziyaretin esasında mescidi ziyaret anlamına geldiği için tecviz ettikleri şeklindeki fetvasını biliyoruz.

İmam Malik gibilerinin bu konudaki nehyini ve "Peygamberin kabrini ziyaret ettim" demeyi mekruh kabul ettiğini[3] nakleden İbn Teymiye'ye göre[4] ulemanın cumhuru böyle bir yolculuğun mâsiyet yolculuğu olduğunu ifade etmişler[5] ve ister peygamber olsun veya başka bir şahıs olsun kabir ziyaretine yönelik yapılan yolculukların bidat olacağını söylemişlerdir.[6]

Bunu savunan İbn Teymiye'ye göre mevzu o kadar müsellemdir ki bir kimse Hazreti Peygamber ﷺ in kabrini ziyaret maksadıyla yaptığı yolculuğun ibadet olacağına inanarak böyle bir şey yapacak olursa sünnete ve Müslümanların icmaına muhalafet etmiş olur.[7]

Kabrinin ziyaret edilmesine yönelik Allah Rasulünden aktarılan hadislerin tamamının zayıf hatta mevzu olduklarını söyleyen İbn teymiye,[8] sahabeden hiç kimsenin İbrahim *(Aleyhisselâm)* vb. gibilerinin kabirlerini ziyaret maksadıyla yolculuk yapmadıklarını da söyleyerek[9] mevzuyu sonuç itibarıyla mahza kabri ziyaret yapma niyetiyle sefere çıkmanın asla caiz olmayacağı şeklinde bağlar.[10]

Zaten sırf peygamberlerden herhangi bir peygamberin kabrini ziyaret maksadıyla yola çıkan birisinin namazını kısaltıp kısaltmayacağı konusunda mevzuyu haram bir sefere çıkan kişinin kasr-ı salat yapmasının gerekli olup olmadığı yönünden ele almasıyla[11] böyle bir seferin haram olduğunu kabul ettiği de anlaşılmış olmaktadır.

Husûsen Selefi câmiânın gündemini bir hayli meşgul etmiş ve onların ortaya sürdükleri bu hadisle ilgili camit fikirler sebebiyle hakkında farklı yorumlar yapılmış bir hadisten neşet eden mana işkâlini tahlil edelim bugün.

Hazreti Peygamber aleyhissalatü vesselam şöyle buyuruyorlar bir hadislerinde:

"Şu üç mescitten başkası için yolculuk edilmez. Mescid-i Haram, Mescid-i Aksâ ve benim mescidim..."[12]

Hadisin zahiri başka bir mescit için sefere çıkılamayacağını gösterdiği gibi Nebîlerin, sâlih insanların kabirleri vb. mekânları ziyaret için de yolculuğa çıkılamayacağını göstermektedir. İbn Teymiye'nin mezkur görüşündeki hareket noktası da daha çok burasıdır zaten.

Yukarıda aktardıklarımızdan anlaşılacağı üzere İbn Teymiye'nin konu hakkındaki görüşlerini şu maddelerle sıralamamız mümkündür.

- Hiçbir sahabînin böyle bir şey yaptığı nakledilmemiştir.
- Böyle bir yolculuğun caiz olmayacağı noktasında ümmetin icmaı vardır.
- İmam Malik de " Peygamberin kabrini ziyaret ettim" diyen birisinin sözünü mekruh kabul etmiştir. Bu da bu imamın bahsinde olduğumuz mevzuda İbn Teymiye ile aynı görüşte olduğunu göstermektedir.
- Kabrinin ziyaret edilmesine yönelik aktarılan hadislerin tamamı ya zayıf ya da mevzudurlar.
- Bu hadis de açık bir şekilde kabri ziyaret kastıyla yapılan yolculuğun caiz olmayacağını göstermektedir.

Dilerseniz sıralamaya tabi tutarak serdettiğimiz bu görüşleri aynı sıraya bağlı kalarak irdeleyelim:

Sahabeden hiç kimsenin, husûsen Hazreti Peygamber ﷺ in umûmen de hiçbir peygamberin kabrini ziyarete gitmediği oldukça iddialı bir söylemdir. Ama bu söylemin sahibi İbn Teymiye ise eğer garipsenecek bir şey yoktur. Çünkü onun "Kimse bunu tecviz etmemiştir, bu bütün ümmete göre haramdır" şeklindeki söylemleri İbn Teymiye okurlarına yabancı değildir.[13]

Mesela İbn Teymiye'nin bu şekildeki şümullü iddiası sahâbeden Bilâl-i Habeşî *(Radıyallâhu Anh)* ın Şam'dan Medîne'ye Hazreti Peygamber'in kabrini ziyaret maksadıyla yolculuk yaptığının nakledildiği şeklindeki gerçekle değerini kaybetmektedir.[14]

Hafız Ebu'l-Kasım b. Asakîr, Abdülganî el-Makdisî "el- Kemâl" isimli eserinin Bilal-i Habeşî'nin terceme-i haliyle ilgili kısmında ve Hafız Ebu'l-Haccac el-Mizzî de bu rivayeti zikredenlerdendirler.

Ömer b. Abdülaziz'den yapılan meşhur rivayete göre kendisi, Şam'dan Medine'ye "Benden Resûlullâh ﷺ e selâm söyle" diyerek postacı gönderirdi. Bunu, İbnu'l- Cevzî de zikretmiştir ve ben bunu kendi hattıyla "Musîru'l-ğarâmi's-sâkin"[15] isimli kitabından naklettim.[16]

Hatta İmam es-Sübkî Bilâl-i Habeşî *(Radıyallâhu Anh)*ın kabri ziyaret etmesiyle ilgili rivayeti irdelerken bu olayın bir rüya neticesinde meydana geldiğini nakleder. Sonrasında meselenin delil olarak sadece bu rivayete dayanmadığını bilakis Bilal *(Radıyallâhu Anh)*ın bu fiilinin de çok önem arz ettiğini belirtir. Çünkü bu hadise meydana geldiğinde Hazreti Ömer halifedir ve hayatta olan sahabî adedi oldukça fazladır.[17]

Konumuz Medine'ye sadece kabr-i şerifi ziyaret maksadıyla yolculuğa çıkan kişinin fiilinin selefte sübut bulup bulmadığına yönelik olduğu için bu rivayetleri getiriyoruz. Aksi takdirde Medine'ye gelip mescidi ziyaret esnasında kabr-i şerifi ziyaret edenlerin sayısı ve bu hususta rivayetler tadadı nâ mütenâhî sınıfına dâhildirler.

Bu rivayetlere bakıldığında İbn Teymiye'nin sürekli söyleyerek adet haline getirdiği "Hiçbir rivayet yok" tarzındaki teşmil ifade eden cümlelerinden birinin daha vâkı'ı yansıtmadığı anlaşılmaktadır. Görüldüğü gibi sahabeden bu maksatla yolculuğa çıkan kişi vardır ve selefte de Ömer b. Abdilaziz gibi ulu şahsiyetler postacı tutacak kadar bu işi önemsemişlerdir.

Üç mescidin dışındaki mescit, türbe vb. mekânların kastedilmesiyle gerçekleştirilen bir ziyaretin caiz olmayacağı konusunda ümmetin icmaının olduğunu söylemek çok güçtür. Ancak "Bu konuda icma vardır" şeklindeki ifade İbn Teymiye ile adeta özdeşleşmiş bir ifadedir. Görüşünü teyit etme yolunda ilk tutanağı "Selefin icmaı vardır", "bunun hilafını söyleyen hiç kimse yoktur" gibi sözler olan İbn Teymiye bu mevzuda da aynı tavrı takınmıştır.

Tefsirden hadise, kelamdan fıkha farklı dallarda eserler vermiş olan ümmetin imam düzeyindeki uleması bahsi yapılan ziyarete cevaz vermişler ve hadisi İbn Teymiye gibi anlamamışlardır. İbn Hacer el-Mekkî, İmam ez-Zehebî, Hafız el-Kirmânî, İbn Hacer el-Askalânî, Bedrettin el-Aynî, Ebû Muhammed İbn Kudâme, Ebu'l-Ferec İbn Kudâme, Ebû İshak eş-Şîrâzî, İmam en-Nevevî, Zekeriyya el-Ensârî, Hatib-i Şirbînî bunlardan bir kaçıdır sadece.[18]

Ebu Zür'a el-Irâkî'nin de bu ziyareti meşru sayanlar arasında olduğunu hatırlatmadan geçmeyelim.[19] Öyleyse İbn Teymiye'nin iddia ettiği icma kimlerle gerçekleşmiştir? Usul ilminde tasrih edildiği üzere icmaın mahiyeti konusunda iki görüş vardır. Kimilerine göre icma bir asırdaki bütün müçtehitlerin bir kavil veya fiil üzerine görüş birliği yapmalarıdır.[20]

Kimilerine göre ise21 müçtehitlerin tamamının değil de ekserinin görüş birliğinde bulunmaları icmaın tahakkuku açısından yeterlidir. İcmaı her iki yönüyle de ele alacak olsak mevzu çıkmaza girecektir.

Çünkü birinci tarife göre icmaın tahakkuk ettiğini söylememiz hiç mümkün değildir. Yukarıda saydığımız âlimlerin İbn Teymiye ile aynı görüşü paylaşmıyor olmaları icma söylemini geçersiz kılacaktır. İkinci tarif hasebiyle ele alacak olursak vakı bunu yalanlayacaktır.

Çünkü ümmetin ekser âlimleri İbn Teymiye ile aynı görüşü paylaşmak şöyle dursun zıt görüş üzere ittifak halindedirler.

Ayrıca asırlardır bütün ümmetin bu hadiseyi meşru kabul etmesi, yeryüzünün farklı kıtalarında yaşayan insanların sırf Hazreti Peygamber ﷺ in kabrini ziyaret maksadıyla Medine'ye gelmeleri, sahabe ve tabiinden bu hususta nehiyvari bir rivayetin mevcut olmaması da[22] İbn Teymiye'yi hicrana terk eden faktörlerden bir kaçıdırlar. Hadiseyi tüm bu mülâhazalar çerçevesinde ele aldığımızda İbn Teymiye'nin bu konuda icma ile istidlalinin havada kaldığı görülmektedir.

İmam Mâlik'in bu ziyareti mekruh gördüğüne yönelik getirilen "Nebi'nin kabrini ziyaret ettim" demeyi mekruh gördüğü şeklindeki rivayet de İbn Teymiye tarafından gereği gibi anlaşılamamıştır. İbn Rüşd'ün de ifade ettiği gibi[23] İmam Mâlik'in böyle bir cümlenin istimalini kerih görmesi bu tabirin aleladeliğinden kaynaklanmaktadır. Zira kabri ziyaret etme tabiri herkes adına kullanılabileceğinden dolayı Peygamber'in kabr-i şerifi gibi muazzam bir mekân için böylesine sıradan bir ifadenin kullanılması hoş olmayacaktır. Bundan dolayı İmam Mâlik bir kişinin bu cümleyi kullanmasını yakışıksız bulmuştur.[24]

el-Müdevvene'de zikredilen İmam Mâlik'in "Ziyaret tavafı" demeyi kerih gördüğü şeklindeki nakil de bunu ispat etmektedir.[25] Demek ki konu tavaf ve kabr-i şerif gibi ulvî mekânlar için ziyaret tabirinin kullanılmasıyla ilgilidir.[26]

Mâlikîlerin meşhur fakîhlerinden Kâdı İyâz da İmam Mâlik'in mezkûr sözünü benzer bir şekilde yorumlamaktadır. Ona göre İmam Mâlik'in bu görüşü tabirin basitliğinden kaynaklanmaktadır. Eğer aynı kişi "Nebi'nin kabrini ziyaret ettim" demek yerine "Nebi'yi ziyaret ettim" diyecek olsa Mâlik bunu kerih görmeyecektir.[27]

Mâlikî kaynaklarından ez-Zahîre sahibi imamın görüşünü şöyle yorumlar: "Ziyaret eden örfte ziyaret edilenden üstündür. "Sultanı ziyaret ettik" şeklinde bir ifade kullanmak uygun değildir mesela. Çünkü bunda bir eşitlik manasını îham etme vardır."[28]

Başka Mâlikî kaynakları ise o günkü örfte ziyaret lafzının istiğna/ihtiyaçsızlık ve minnet etmemeyi bildirdiği için imamın böyle söylediğini belirtmektedirler.[29]

Görüldüğü gibi İmam Malik'in sözü başka bir noktaya vurgu yapma amaçlı söylenmiştir. İbn Teymiye ise imamın bu konuda hiçbir rivayet gelmediği için mekrûh görüşünde olduğunu savunmaktadır. Ona göre Melik b. Abdilmervan dönemine kadar mescid-i nebevî Allah Resûlü ﷺ in kabrinden ayrıydı. Ve sahabe ve tabiinden kimse sırf Hazreti Peygamber'in kabrinin yanına orada namaz kılmak, kabri mesh etmek gibi maksatlarla girmemiştir.[30]

Oysaki Malikî kaynakları mesele hakkında vârit olan rivayetlerden hareketle böyle bir ziyaretin vacip olduğundan bahsetmektedirler.[31]

Öte yandan kendisine itiraz olarak yöneltilen, ulemanın "Hazreti Peygamber'in kabrini ziyaret etmek müstehaptır" şeklindeki fetvasının da bu konuyla ilgili olmadığını söylemektedir. Ona göre bu fetvanın manası uzaktan hac vazifesi için gelmiş olan kişilerin mescidi ziyaret maksadıyla geldikten sonra Resulüllah ﷺ in kabrini ziyaret etmeleri de müstehaptır.[32]

Mesnet olarak elinde pek bir şey olmamasına rağmen görüşüne itiraz olarak yöneltilen delillere "Zayıf, mevzu, bu sözün muradı başka" gibi gerekçelerle karşı çıkan İbn Teymiye teferrüd ettiği görüşünü anlamsız bir icmâ desteğiyle teyit etmeye çalışmakta ve bu uğurda olmadık zorlamalara başvurmaktadır. İmam Mâlik'in sözünü farklı anlayarak çıkardığı netice konusunda da aynı tavrı sergilemektedir. Fakat her zaman tekrarladığımız gibi bu tavır İbn Teymiye adına garipsenecek bir tavır değildir.

Bir kısım âyet ve hadisler konusunda da benzeri tavırlar sergileyebilmekte olan İbn Teymiye'nin sırf şahsî görüşünü teyit etme adına İmam Malik'in sözünü belki hiç kastetmediği bir anlam sahasına taşıması tabii ki doğaldır.

Kabrinin ziyaret edilmesine teşvik mahiyetinde Hazreti Peygamber ﷺ den gelen rivayetlerin tamamının mevzu olduğunu söylemek yine İbn Teymiye'nin cüretkârlığıyla bağdaştırılabilecek bir meseledir.

İmam es-Sübkî[33] ve İbn Hacer el-Heytemî[34] gibilerinin bu hususta bir kısım rivayetleri serdederek mevzu olmadıklarını ispatlamaları konuya vakıf olanlarca malumdur.

Söz gelimi bu konuda rivayet edilen hadislerin en meşhuru olanı *"Kim benim kabrimi ziyaret ederse ona şefaatim vacip olmuştur"*[35] şeklindeki rivayettir. İbn Teymiye'ye göre bu rivayet mevzudur, uydurmadır. Ancak işin esasına baktığımızda hadisin hükmünün bu olmadığı görülmektedir.

Bu rivayeti Ebu'ş-şeyh ve İbn Ebi'd-dünya İbn Ömer'den rivayet etmişlerdir. İbn Huzeyme de bu rivayeti "Sahih"inde nakletmiş ve zayıf olduğuna işaret etmiştir. Yine Ebu'ş-şeyh, Taberânî, İbn Adiy, Dârekutnî, Beyhakî gibileri bu rivayeti ""Kim benim kabrimi ziyaret ederse sanki beni yaşarken ziyaret etmiş gibi olur" şeklinde rivayet etmişlerdir. Beyhakî bu rivayetin zayıf olduğunu söylemiştir.[36]

Zehebî "Bu hadisin tariklerinin tamamı leyyindir/zayıftır. Ancak bir kısım tarikleri diğerleriyle kuvvet kazanır. Çünkü bu hadisi nakledenler arasında müttehem bi'l-kezib/yalancılıkla itham edilen kimse yoktur" demiştir.

Bu manadaki hadislerin isnat bakımından en güzeli İbn Asâkir'in rivayet ettiği "Kim beni vefatımdan sonra ziyaret ederse sanki beni hayatımda ziyaret etmiş gibidir" şeklindeki Hâtib hadisidir.

Ayrıca Tayâlisî'nin de Ömer *(Radıyallâhu Anh)* dan merfu olarak rivayet ettiği "Kim benim kabrimi ziyaret ederse ona şefaatçi veya şahit olurum" şeklinde bir rivayet vardır.[37]

Kaldı ki bu konuyla ilgili hiçbir hadis olmasa İbn Teymiye'nin ziyaretle ilgili hadislerin tamamının mevzu olduğu şeklindeki iddialarını ret için sadece Hakim'in el-Müstedrek'te naklettiği şu hadis bile kâfidir: "Elbette İsa inecek ve haçı yahut umreci olarak veya bu ikisine niyet ederek yola çıkacaktır.

Muhakkak benim kabrime gelip bana selam verecek ve ben de selamını alacağım."[38] Hâkim bu hadisin isnadının sahih olduğunu söylemiştir. Bu hadisin farklı tarikleri vardır. Ve sıhhat durumu sahih yahut en azından hasendir.[39]

İfade ettiğimiz gibi ziyaret hadislerinin tamamını bir kenara bıraksak bile bu hadis İbn Teymiye'nin birçok meseledeki teşmil tavrı gibi bu konuda da hükmü genelleştirerek "Ziyaret hadislerinin tamamı mevzudur" şeklindeki iddiasını iptal etmek için kâfidir. Mevzunun detayını isteyenler İmam es-Sübkî'nin "Şifâu's-sikâm"ında uzun uzadıya yaptığı tahlillere bakabilirler.

Bahse medar kıldığımız hadisten Hazreti Peygamber'in kabrine yapılan ziyaretin caiz olmayacağı şeklinde bir çıkarımda bulunmak da gayet yanlıştır. Ulemanın cumhurundan yapılan nakilde âlimler mezkûr hadisi bu üç mescidin dışında her hangi bir mescide yapılacak bir yolculuğun faziletinden bahis yapılamayacağı şeklinde anlamışlardır.[40]

İbn Teymiye ise hadisten zikredilen üç mescidin dışında türbe vs. gibi kutsal mekânlara yapılacak yolculukların caiz olmayacağı sonucunu çıkarmaktadır. Peki hadis gerçekten de kendisinden böyle bir hükmün çıkartılmasına müsait midir? Bu sorunun cevabını sağlıklı olarak verebilmemiz için hadisin lafzıyla ilgili bütün takdirleri göz önünde bulundurmak gerekecektir. Öncelikle bilinmelidir ki hadis istisna suretindeki bir cümle yapısıyla vârit olmuştur.

Öyleyse hadiste bir müstesna, bir de müstesna minh vardır. Müstesnâ "Üç mescit" olmak üzere açık bir şekilde tasrih edilmiştir. Öyleyse musarrah olan bu müstesnanın müstesna minhini tespit etmek gerekir. Bunun için de şu ihtimallerin sıralanması mümkündür:

1. Müstesna minh "قبر" ifadesidir. Öyleyse takdir: "لا تشد الرِحال الى قبر الا الى ثلاثة مساجد"

Şeklindedir. Buna göre de mana "Şu üç mescidin dışında hiçbir kabir için yolculuk yapmak caiz değildir" şeklinde olur. Böyle bir mananın belâğat açısından muntazam olmayacağı açıktır. Çünkü müstesna, müstesnâ minhin cinsinden değildir. Ve kelâmın öncesiyle sonrası arasında mutabakat bulunmamaktadır.

Ortaya çıkan mana da düzgün bir mana olmayacağı için bu ihtimalin sıhhatinden bahis yapılamaz.

2. Müstesnâ minhin "مكان" lafzı gibi müstesnadan daha umûmî bir lafız olma ihtimali de vardır. Bu durumda takdir: "مكان الا الى ثلاثة مساجد "لا تشد الرِحال الى şeklinde olur. Buna göre de mana "Şu üç mescidin dışındaki her hangi bir mekân için yolculuk yapmak caiz değildir" şeklinde olacaktır. Hadisin bu manada söylenmiş olması mümkün değildir. Çünkü hadisi böyle anlarsak ticaret ve ilim talebi gibi doğal sebeplerle yapılan ticaretler de yasaklanmış olacaktır ki böyle bir şeyi İslam tarihinde kimse savunmamıştır.

3. Diğer bir ihtimal de müstesnâ minh'in "مسجد" lafzı olmasıdır. Buna göre mana

"لا تشد الرِحال الى مسجد الا الى ثلاثة مساجد"

şeklinde olur. Bu durumda da mana "Şu üç mescidin dışındaki her hangi bir mekân için yolculuk yapmak caiz değildir" tarzında olacaktır. Değerlendirmeye tabi tutulacak ihtimaller arasında en makul ve siyak-sibak muvâfakâtı bulunan ihtimal budur. Çünkü kelâmın siyâkı mescitlere yapılan ziyaretlerden bahsetmektedir. Buradan hareketle sibakında da mukadder bir mescit lafzının olması daha münasip gözükmektedir. Bütün bu söylediklerimiz konu hakkında bu hadisi tefsir eder mahiyette başka bir rivayetin mevcut olmaması durumundadır. Ne var ki mevzu hakkında varit olan Müsnet'deki Şehr b. Havşeb rivayetinde aynı hadisin müstesnâ minh'i açık bir şekilde "مسجد" olarak zikredilmiştir.[41]Bu da üçüncü ihtimal olarak verdiğimiz bu mananın murad-ı Nebî'yi bire bir yansıttığını göstermektedir.[42]

İbn Teymiye'nin hadis üzerinden yaptığı hükmî anlamdaki çıkarsamaya bakacak olursak kendisinin bu ihtimaller arasından birincisini tercih ettiğini söylemek durumundayız. Hadisteki müstesnâ minhin böyle bir manaya muhtemel olmadığı ve bu şekildeki bir istinbatın ne rivayete ne de dirayete uymayacağı açığa çıkmış bulunmaktadır. Ayrıca mevzunun şu boyutu da var: Hazreti Peygamber ﷺ yolculuk gibi meşakkatli bir işe ancak bu üç mescit için tahammül edilebileceğini söylerken aslında bu üç mescidin faziletine işaret etmektedir. Fukahamızın beyanına göre[43] Hazreti Peygamber ﷺ in kabr-i şerifi Kâbe'den, Mescid-i Aksâ'dan, Arş'tan ve Kürsî'den daha değerlidir.

Öyleyse bu hadis Allah Resulü ﷺ in kabrini ziyareti yasaklamak şöyle dursun dâl bi'd-delâlesiyle kabri ziyaretin evleviyetle caiz olduğunu göstermektedir.[44]

KAYNAKLAR

1. Hüseyin ez-Zehebî, *et-Tefsîr ve'l-müfessirûn* B.I, , II/211-21,

2. Muhammed Zahid el-Kevserî, *Te'nîbu'l-hatîb*, Daru'l-kitâbi'l-arabî, Beyrut-Lübnan, 1981, s. 9 vd.

3. İbn Teymiye, *Kâidetun celîle fi't-tevessül-i ve'l-vesîle*, Mektebetu'l-furkân, 2001, B.I, s. 146

4. İbn Teymiye, *Mecmû'u'l-fetâvâ*, Mecmau'l-melik fahd, Medîne-i Münevvere, 1995, I/304

5. Belittiğimiz kaynakta "masiyet" ifadesini kullanan İbn Teymiye "el-Fetâva'l-kübrâ"da "ulema bunu güzel görmemişlerdir" ifadesini de kullanmaktadır. Bkz. İbn Teymiye, *el-Fetâva'l-kübrâ*, Daru'l-kütübi'l-ilmiyye, 1987, B.I, I/175

6. İbn Teymiye, *a.g.e.*, IV/520, *İktizâu's-sırâtı'l-müstakîm*, Dâru âlemi'l-kütüb, Beyrut-Lübnan, 1999, B.VII, II/182

7. İbn Teymiye, *Muhtasaru'l-fetâva'l-Mısriyye*, I/62

8. İbn Teymiye, *Minhâcu's-sünne*, Müessesetu Kurtuba, B.I, II/270

9. İbn Teymiye, *a.g.e.*, XVII/464

10. İbn Teymiye, *a.g.e.*, XVII/470, *Kaidetun azîmetun fi'l-farki beyne ibâdâti ehli'l-İslâm ve ibâdâti ehl'ş-şirki ve'n-nifâk*, *Daru'lâsıme*, Riyat, 1997, B.II, s. 94,

11. İbn Teymiye, *el-Fetâva'l-kübrâ*, V/287, *Câmiu'l-mesâil*, Dâru âlemi'l-fevâid, 1422, B.I, IV/167

12. Ahmed b. Hanbel, *Müsned*, No: 7191, Buhari, Ebvâbu't-tatavvu', No: 1139, 1765, 1893, Müslim, Kitabu'l-hac, No: 1397, Nesâî, Mesâcid, No: 700, Tirmizi, Ebvâbu's-salat, No: 326, Ebu Dâvûd, Kitâbu'l-menâsik, No:2033, İbn Mâce, İkâmetu's-salat, No:1409, İbn Hibbân, Kitabu's-salat, No: 1617

13. Saib Abdülhamid, *İbn Teymiye Hayatuhu ve Akaiduhu*, s. 129 Mektebetu'l- ğadir, Beyrut- Lübnan 2002, B.II

14. Bkz.Takıyyüddin es-Sübkî, *Şifâu's-sikâm*, Daru'l-kütübi'l-ilmiyye, Beyrut-Lübnan, 2008, B.I, s. 184 İmam Sübkî, mezkur eserinde senedini verdiği bu haberin sübut itibarıyla değerlendirildiğinde isnadının ceyyid olduğunu söylemektedir.

15. Elimizde olan Merzuk'un *"Berâetu'l-eş'ariyyîn"* isimli eserinin baskısında İbnu'l-Cevzî'ye ait olan bu kitap "Müsîru'l-azmi's-sâkin" olarak geçmektedir. Doğrusu "Müsîru'l-ğarâmi's-sâkin" olmalıdır. Bunun için ufak bir tasarrufla eserin ismini böyle kaydettik.

16. Ebu Hamid b. Merzûk, *Berâetu'l-eş'ariyyîn*, Matbaatu'l-İlm, Dımeşk, 1967, I/193 vd.

17. Sübkî, *a.g.e.*, s. 188

18. Bahsi yapılan âlimlerin mezkûr ziyaretle ilgili görüşlerini toplu bir mütalaa için bkz. Muhammed b. Alevî el-Mâlikî el-Hasenî, *Şifâu'l-fuâd bi ziyâreti hayri'l-ibâd*, el-Mektebetu'l-âlemiyye, Beyrut,2002, B.I, s. 37

19. Ebu Zür'a el-Irâkî, *Tarhu't-tesrîb fî şerhi't-takrîb*, VI/43, [Abdullah el-Hererî, *el-Makâlâtu's-Sünniyye*, Daru'l-meşâri', 2004, B.VI

20. İbn Kudâme, *Ravdatu'n-nâzır* (İthâfu zevi'l-besâir ile) Daru'l-âsıme, Riyat, 1996, B.I, IV/11 vd. Alâuddîn el-Merdâvî, *et-Tahbîr şerhu't-tahrîr*, Mektebetu'r-rüşd, Riyat, s. 1522

21. Ebu'l-vefâ Ali b. Akîl, *el-Vâdıh fî usûli'l-fıkh*, Müessesetu'r-risâle, Beyrut-Lübnan, 1999, B.I, II/28

22. Takıyyuddin ed-Dımeşkî, *Def'u şübeh-i men şebbehe ve temerrede*, Daru'r-râzî, Amman, Ürdün, 2003, B.I, s. 456

23. Ebu'l-velîd Muhammed b. Rüşd el-Kurtubî, *el-Beyan ve't-tahsîl*, Daru'l-ğarbi'l-islâmî, Beyrut-Lübnan, 1988, B.II, XVIII/119

24. Muhammed b. Alevî el-Mâlikî el-Hasenî, *Şifâu'l-fuâd*, s. 36

25. Malik b.Enes, *el-Müdevvenetu'l-kübrâ*, Daru'l-kütübi'l-ilmiyye, Beyrut-Lübnan, 1994, B.I, I/400

26. Muhammed b. Yusuf el-Abderî, *et-Tâc ve'l-iklîl*, Daru'l-fikr, Beyrut, III/139

27. Kadı İyâd, *eş-Şifâ bi ta'rîf-i hukûki'l-Mustafâ*, Daru'l-erkam, Beyrut-Lübnan, II/88

28. Şihabuddin el-Karâfî, *ez-Zehîre*, Daru'l-ğarbi'l-islâmî, Beyrut, 1994, B.I, III/270

29. Mesela bkz. ed-Derdîr, Ahmed b. Muhammed el-Adevî, *eş-Şerhu'l-kebîr* (Hâşiyetu'd-düsûkî ile), Daru ihyâi'l-kütübi'l-arabiyye, Baskı ve trh: yok, II/54, Hattab er-Ru'înî, *Mevâhibu'l-celîl*, Daru alemi'l-kütüb, IV/200

30. İbn Teymiye, *Kitabu'r-Red ale'l-Ehbâî*, Riyat, 1404, s. 30-31

31. *Haşiyetu's-sâvî ale'ş-şerhi's-sağîr*, III/445

32. Muhammed b. Abdil Hâdî, *es-Sârimu'l-münkî*, Daru'l-kütübi'l-ilmiyye, Beyrut-Lübnan, 1985, B.I, s. 49-50

33. *Şifâu's-sikâm*, s. 87 vd.

34. *el-Cevheru'l-münazzam*, Daru Cevami'i'l-kelieysmü Kahire, s. 17 vd.

35. Dârekutnî, *Sünen*, II/278, No: 194, Beyhakî, *Şu'abu'l-Îmân*, III/490, No: 4159, ed-Dûlâbî, *el-Künâ*, II/846,No: 1483, ed-Dîneverî, *el-Mücâlese*, I/73, No: 129, Ukaylî, *ed-Du'afâu'l-kebîr*, IV/170, No: 1744, Hatib, *Telhîsu'l-müteşâbih*, I/581, ed-Dübeysî, *ez-Zeyl alâ Tarîh-i Bağdâd*, II/170, İbn Adiy, *el-Kâmil*, VI/2350, Kadı İyâd, *Şifâ*, II/83, İsbehânî, *et-Terğîb ve't-terhîb*, I/447, No: 1054, İbnu'l-cevzî, *Müsîru'l-azmi's-sâkin*, II/295, No: 468, İbnu'n-neccâr, *ed-Dürretu's-semîne*, s.218, İbn Asâkir, *İthâfu'z-zâir*, s.19-20, Suyûtî, *Menâhilu's-safâ*' da, (s. 208, No: 1115) "Bu hadisin farklı tarikleri vardır. Ve bu yüzden Zehebî hadisin hasen olduğunu söylemiştir." Demiştir. [Hüseyin Muhammed Ali Şükrî, Şifau's-sikam tahkiki, s. 87)

36. Şemsuddin Muhammed b. Abdurrahman es-Sehâvî, *el-Makâsıdu'l-hasene*, Daru'l-kütübi'l-ilmiyye, Beyrut-Lübnan, 2006, B.II, s. 473

37. İsmail b. Muhammed el-Aclûnî, *Keşfu'l-hafâ*, Mektebetu'l-kudsî, Kahire, II/250-51, No: 2489

38. Hâkim *el-Müstedrek*, No: 4162

39. Mahmud Saîd Memdûh, *Ref'u'l-minâre*, el-Mektebetu'l-ezheriyye, Kahire, Mısır, s. 360

40. Celalettin es-Suyûtî, *qûtu'l-müteğazzî alâ câmi'i't-Tirmizî*, Cami'atu ümmi'l-kurâ, Mekke, 1424, I/154

41. Ahmed b. Hanbel, *Müsned*, XVIII/152, No: 11609

42. Muhammed b. Alevî el-Mâlikî el-Hasenî, *Mefâhim yecibu en tusahhah*, Daru cevâmi'i'l-kelim, Kâhire, s. 202-203

43. Hüseyin b. Muhammed el-Ğanî el-Mekkî, *İrşâdu's-sârî ilâ menâsiki'l-mullâ Aliyyul kârî*, Daru'l-kütübi'l-ilmiyye, Beyrut-Lübnan, 1998, B.I, s. 553

44. Halil Ahmed es-Sehârenfûrî, *el-Mühenned ale'l-müfenned*, Mektebetu Dâri'l-ulûm, Karaçi, Pakistan, 1433, s. 47

Selman-ı Farisi (Radıyallahü anh)'dan rivayet edildiğine göre, Efendimiz ﷺ, Şaban-ı şerifin son günü hutbe okuyarak şöyle buyurdu:

"Ey insanlar! Çok büyük ve mübarek bir ay sizi gölgeledi (gelmesi çok yaklaştı)**. O, kendisinde bin aydan daha hayırlı bir gece** (Kadir gecesi) **bulunan bir aydır.**

Allah-u Teâlâ, onun orucunu farz, gecesinin kıyamını (teravih namazını) **da nafile kıldı.**

Her kim, onda bir hayırla Allah-u Teâlâ'ya yaklaşırsa, diğer aylarda bir farz eda etmiş gibi olur. Onda bir farz işleyen ise, diğer aylarda yetmiş farz eda etmiş gibi olur.

O, sabır ayıdır; sabrın karşılığı ise Cennettir. O, iyilik ayıdır; o, kendisinde Mü'minin rızkı artan bir aydır.

Her kim, onda bir oruçluyu iftar ettirirse, günahları mağfiret ve kendisinin cehennemden kurtulmasına vesile olur ve oruçlunun mükafatından bir şey eksiltilmeksizin, iftar ettirene de onun bir misli verilir.

Dediler ki: "Ya Resûlellah! Hepimizin oruçluya iftar ettirecek imkanımız yok. Bunun üzerine Efendimiz ﷺ şöyle buyurdu:

"Allah-u Teâlâ, bir hurma, bir yudum su veya süt ile oruçluyu iftar ettirene de bu sevabı verir.

O ayda her kim, bir oruçluyu doyurursa; Allah-u Teâlâ'da ona, benim Kevser havzımdan öyle bir içirir ki, Cennet'e girinceye kadar bir daha susamaz.

O öyle bir aydır ki, başı rahmet, ortası mağfiret, sonu da cehennemden azad olmaktır. O ayda her kim kölesinin, işçisinin işini hafifletirse, azaltırsa; Allah-u Teala'da onu mağfiret eder ve cehennemden azad eder.

O halde, onda dört hasleti çokça yapınız. Bunların ikisiyle Rabbinizi razı edersiniz, diğer ikisine de mutlaka muhtaçsınız.

Rabbinizi kendisiyle razı edeceğiniz iki halet: La ilahe illallah kelime-i tevhidini söylemeniz ve O'na istiğfar etmenizdir.

Mutlaka onlarsız duramayacağınız diğer ikisi ise: Allah-u Teâlâ'dan Cennet isteyip Cehennem'den ona sığınmanızdır." *(İbn-i Huzeyme, Sıyam:8, No:1887, 3/191; Beyhekî, Fedailü'l-evkat, no: 37 sh: 146-148, Şu'abü'l-İman, no: 3336, 5/223-224, Ali el-Muttakî, Kenzü'l-ummal: 8/477, no:23714)*

Ebu Hüreyre *(Radıyallahu anh)* anlatıyor;

"Resûlüllah ﷺ vefat edince, ondan sonra Ebu Bekir *(Radıyallahü anh)* halife seçildi. Bunun üzerine bedevilerden bir kısmı **irtidât** etti. (Hz. Ebü Bekir halife olarak onlarla savaşmaya karar verince) Hz. Ömer *(Radıyallahü anh)* şöyle dedi:

- Resûlüllah ﷺ; **"İnsanlar lâilahe illallahdeyinceye kadar onlarla savaşmaya emrolundum. Bunu söylediler mi, benden mallarını ve nefislerini korurlar. (İslâm'ın) hakkı hariç artık hesapları da Allah'a kalmıştır!"** demiş iken, sen nasıl bu insanlarla savaşırsın? Bunun üzerine Hz. Ebu Bekir *(Radıyallahü anh)*:

- Allah'a yemin olsun, namazla zekatın arasını ayıranlarla savaşacağım.

Zira zekat, malın hakkıdır. Vallâhi, Resûlüllah ﷺ'e vermekte oldukları bir oğlağı bile vermekten vazgeçseler, onu almak için onlarla savaşacağım, dedi.

Hz. Ömer *(Radıyallahü anh)* sonradan demiştir ki: **"Allah'a yemin ederim, anladım ki, Hz. Ebu Bekir'in bu görüşü, Allah'ın savaş meselesinde ona ilhamından başka bir şey değildi. İyice anladım ki bu karar hakmış."**

(Buhâri, İ'tisâm 2; Zekât, İstitâbe 3; Müslim, İmân 32, (20); Muvatta, Zekât 30, (1, 269); Tirmizi, İmân 1, (2610); Ebu Dâvud, Zekât 1, (1556); Nesâi, Zekât 3, (5,14).

İlm-i Hâl

HÜSAMETTİN VANLIOĞLU BAŞKANLIĞINDA
FIKIH KURULU

MÜZİK

Allah Teâlâ'ya sonsuz hamd, onun Resulüne ve Resulüne tabi olan al, ashab ve ümmetine selat-u selam olsun.

Meselenin dini boyutunu ele almadan önce bir konuya dikkat çekmek isteriz. "Müzik ruhun gıdasıdır" cümlesi, yıllardır bu ülkede terennüm edilmiş, ağızlarda sakız gibi çiğnenmiştir. Bu söz, elbette Müslümana yaraşmaz. Belki ruhlarını nefislerine teslim edenlere yaraşır. Onlar, ruhlarından haberdar olmadıklarından nefislerini doyurmayı ruhlarını doyurmak olarak addetmektedirler.

Malum olduğu üzere nefis, Allah Teâlâ'nın haram kıldığı şeylerden lezzet alır. Onlarla rahatlar. Müzik, ruhu öldüren en tehlikeli virüstür. Bulaştığı kişiyi dini değerlerden, hatta dini olan her şeyden uzaklaştırır.

Nefis ve ruh, suyun süngere nüfuz ettiği gibi insan bedenine nüfuz etmiş, birbirine zıt iki şeydir. Bunlardan hangisi mutmain olursa diğeri perişan olur. Müzikle nefislerini doyuranlar ruhlarını perişan ettiklerinin farkında değiller. Ne yazıktır ki, yok edici girdaba kapılmış olan Müslüman kardeşlerimiz de ruhlarını perişan ettiklerinin farkına varmamış olacaklar ki, müziğin bu denli yayılmasından fazla bir rahatsızlık duymamaktalar.

Günümüzde nereye giderseniz gidin kendinizi müzikli bir ortamın içinde bulursunuz. Markete gidersiniz müzik, ayakkabı almaya gidersiniz müzik, alışveriş merkezlerine gidersiniz müzik…

Elbette Müslüman, şehvete davet eden müzikten rahatsız olur, bunu asla kabul etmez. Ne var ki; kulaklar alıştıktan sonra göstereceği reaksiyon sıfır noktasına iner. Şu halde Müslüman, bütünüyle kulağını müzikten uzak tutmalı, hiçbir şekilde müzikle irtibatlı olmamalıdır. Zira müzik, ruhun gıdası değil, şeytanın en büyük silahlarından biri olup ruhun belasıdır.

Birde şu var; Müslümanlar İslami müzik adı altında bir şey icat ettiler. Bunu hangi kompleks altında kalarak yaptıklarına girmiyoruz. Ancak şeytani olan bir şeyin İslami diye adlandırılması gerçekten kabul edilemez.

Birazdan hükmünü beyan edeceğimiz müzik hakkında Hanefiler: **"Ahenk meydana getirip haz almak için odunu oduna vurmak haramdır"** derken kim, hangi akla hizmet dini müzik diye bir şey ortaya koyabilir.

Bazı Hanefi ve Hanbeli âlimlerine göre, çalgı aletleri bulunmaksızın neşe verici şarkı söylemek ve dinlemek haramdır. Çünkü İbn Mesut (Allah ondan razı olsun) Peygamber Efendimiz ﷺ'in şöyle dediğini rivayet etmiştir:

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم الْغِنَاءُ يُنْبِتُ النِّفَاقَ فِى الْقَلْبِ كَمَا يُنْبِتُ الْمَاءُ الْبَقْلَ.

"Su bitkiyi bittirdiği gibi şarkı da kalpte nifakı oluşturur."[1]

Hanefi ve Hanbelilerden diğer bazı âlimler ve Malikilere göre, çalgı aleti bulunmaksızın müstehcen olmayan şarkı söylemek mubahtır.

Şafiiler ise: Çalgı aleti bulunmaksızın şarkı söylemek ve dinlemek haram değil mekruhtur derler. Çünkü Hz. Ayşe (Allah ondan razı olsun)'un şöyle dediği rivayet edilmiştir:

عَنْ عَائِشَةَ، أَنَّهَا قَالَتْ: دَخَلَ عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم وَعِنْدِي جَارِيَتَانِ تُغَنِّيَانِ بِغِنَاءِ بُعَاثٍ، فَاضْطَجَعَ عَلَى الْفِرَاشِ وَحَوَّلَ وَجْهَهُ، وَدَخَلَ أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، فَانْتَهَرَنِي، وَقَالَ: مِزْمَارَةُ الشَّيْطَانِ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم فَأَقْبَلَ عَلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم فَقَالَ: دَعْهُمَا، فَإِنَّهَا أَيَّامُ عِيدٍ

"Yanımda şarkı söyleyen iki cariye bulunuyorken Peygamber Efendimiz ﷺ içeri girdi ve yüzünü çevirerek yatağa uzandı. Sonra Ebu Bekir *(Radıyellahu anh)* **girdi ve beni azarlayarak şöyle dedi: Peygamber Efendimiz ﷺ 'in yanında şeytan kavalı mı çalıyor? Efendimiz ﷺ ona yönelerek şöyle buyurdular: O ikisini bırak. Çünkü bugün onların bayram günleridir."**[2]

Hanefi, Şafii, Maliki ve Hanbeli mezheplerinin meşhur görüşüne göre; ut, tambur, saz, ney gibi telli ve üflemeli çalgı aletleri kullanmak haramdır. Günümüzde icat edilmiş olan çalgı aletlerinden hiç birinin çalınması ve dinlenmesi helal değildir, haramdır. Bu aletlerle icra edilen müziği dinlemeye devam edenlerin şahitliği kabul edilmez.

Ebi Malik el-Eş'arî Peygamber Efendimiz ﷺ 'in şöyle dediğini rivayet etmiştir:

عَنْ أَبِي مَالِكٍ الأَشْعَرِيِّ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللهِ : لَيَشْرَبَنَّ نَاسٌ مِنْ أُمَّتِي الْخَمْرَ ، يُسَمُّونَهَا بِغَيْرِ اسْمِهَا ، يُعْزَفُ عَلَى رُؤُوسِهِمْ بِالْمَعَازِفِ وَالْمُغَنِّيَاتِ ، يَخْسِفُ اللهُ بِهِمُ الأَرْضَ ، وَيَجْعَلُ مِنْهُمُ الْقِرَدَةَ وَالْخَنَازِيرَ

Ümmetimden bazıları başka isim adı altında elbette şarap içeceklerdir. Tepelerinde çalgılar çalınacak, şarkıcı kadınlar şarkı söyleyecektir. Allah onları yerin dibine geçirecek, onlardan domuz ve maymunlar kılacaktır.[3]

Günümüzde müzik, tamamen çığırından çıkmıştır. Gençlerimizi dinden diyanetten uzaklaştıran, içinden çıkamayacakları buhranlara sürükleyen bir hal almıştır. Binlerce hatta on binlerce insanın bir yerde toplanıp sabahtan akşama kadar bütün ibadetlerden kopuk olarak hayal âlemine dalmalarına kim cevaz verebilir. Böyle bir şey mümkün müdür?

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor:

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَيَتَّخِذَهَا هُزُوًا أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ

İnsanlardan öylesi vardır ki, bilgisizce Allah yolundan saptırmak ve o yolu eğlenceye almak için, eğlencelik asılsız ve faydasız sözleri satın alır. İşte onlar için aşağılayıcı bir azap vardır.[4]

Düğün ve sünnetlerde tef çalmak caizdir. Hz. Ayşe *(Radıyellahu anha)* Peygamber Efendimiz ﷺ 'den şöyle rivayet eder:

عَنْ عَائِشَةَ أَعْلِنُوا النِّكَاحَ وَاضْرِبُوا عَلَيْهِ بِالْغِرْبَالِ

"Nikâhı ilan ediniz ve nikâh için tef çalınız."[5]

Çalgı aletleri eşliğinde olmasa da ahlaksızlığa teşvik eden bütün şarkı türkü ve emsal şeyler haramdır. Günümüzdeki şarkıların tamamının kadın, aşk ve emsal şeylerden bahsettiği aşikârdır. Şu halde tehlikeli bölgenin çevresinde dolaşıp durmaktansa müzik ve şarkılardan tamamen (dini müzik adı altında söylenenler de dâhil) uzak durmak, en doğrusudur.

Şunu da ifade etmekte yarar var; cihadı teşvik eden marşlar, kadın ve erkeklerin birbirlerine karışmaması şartıyla caiz olsa gerektir.

Allah Teâlâ, kendilerine Allah ve Resulünün emri veya yasağı ulaştığında artık orada bahane üretmeden "Rabbim Allah" deyip emri uygulayan ve yasağı işlemekten sakınan kullarından eylesin! Âmin

Kaynaklar:

1. Sünenü'l- Kübra; el-Beyhakî
2.[2] Sahih ibn Hibban
3.[3] Sünen-i İbn Mace
4.[4] Lukman/6
5.[5] Sübülü's- Selam

Güldeste
Mustafa Özşimşekler

Oruç Aç Kalmak Mıdır?

Ramazan Ayı gelince tv kanallarında, gazete ve dergilerde diyet programlarına yer verilir. İftar ve sahurda hangi yiyeceklerin yenilmesi, hangilerinden uzak durup hangi gıdalara ağırlık verilmesi gerektiği uzun uzun anlatılır. Vücudun su kaybına karşı alınması gereken önlemler konusunda ciddi uyarılar yapılır. Yani aç kalacak olan bedenlerin sıhhati için röportajlar, açıklamalar grıla gider.

Evet, orucun bedene tekâbül eden tarafıyla fazlasıyla ilgilenilir, fakat aç kalan ruhların, adeta zâfiyet geçiren maneviyâtın sıhhat ve selameti için aynı gayret maalesef gösterilmez.

Oysa oruç, sadece açlıkla ifade edilemeyecek kadar derin bir manevi eğitim ve iman meselesidir. Rûha kulak verip manevi tarafımızı olgunlaştırmaktır.

Koskoca sene bedenimizi, midemizi tıka basa doyurduk ama rûhumuzu doyurduk mu, manevi gıdamızı alabildik mi?.. İşte Ramazan Ayı bizim için büyük bir fırsattır. Bu mübarek ayda midemizi, bedenimizi aç bırakıp inşaAllah ruhlarımızı doyuracağız.

Nefsimizin bir takım alışkanlıklarına bir ay gibi kısa bir zaman da olsa, şöyle bi "dur" diyeceğiz.

Zira Ramazan Ayı'nda tuttuğumuz oruç, bedenimiz için nasıl ki adeta yıllık bir **bakım ise,** hiç şüphe yok ki rûhumuz için de böyledir.

Kendini tutmak...

Orucun lugat manası;

"Nefsi meylettiği, arzu ettiği şeylerden imsak etmek, yani o şeyleri yapmaktan kendini tutmak." demektir.

Dolayısıyla Ramazan Ayı'nda oruçla birlikte aslında kendimizi, nefsimizi tutacağız. Gözümüzü, kulağımızı, elimizi, dilimizi tutup zapt-u rapt altına alacağız.

Kendini tutmak... Aslında kolay bir iş değildir. Kızıp öfkelendiğinde, şehevi arzular galeyana geldiğinde insanın kendini tutması oldukça zordur. İnsanın başına ne gelirse eline, beline hakim olmadığı, dilini tutamadığı için gelir. Mesela; suç işlemiş mahkûmlara; **"bu suçu neden işledin"** diye sorsanız, herhalde çoğunun vereceği cevap; **"kendimi tutamadım"** olacaktır.

Emniyet raporlarına baktığımızda, Ramazan Aylarında suç işleme oranlarının hayli düşük olduğunu görüyoruz. Manevi duyguların bir anlamda doruğa ulaştığı Ramazan Ayı'nda insanlar, "ibadetle kabahat bir arada olmaz" diyerek, daha az suça bulaşıyorlar. Zaman zaman bazı anlaşmazlıklar söz konusu olsa da, taraflar oruçlu olduklarının bilincine varıp olaylar iyice büyümeden, aralarında uzlaşıyor ve tartışma, suça dönüşmeden bitiyor.

Yani Ramazan Aylarında suç oranlarının düşmesi, oruç sebebiyle olduğu aşikardır. Dolayısıyla buradan çıkan netice; bizim orucu tuttuğumuz değil, orucun bizi tuttuğudur... Günahtan, hatadan, suç işlemekten tutuyor bizi oruç...

Evet, tuttuğumuz oruç bize kendimizi tutmayı öğretiyor. Yeme-içme güdümüzü ve şehevi duygularımızı tutarak denetim altına almayı öğrettiği gibi; gözümüzü, kulağımızı, elimizi, dilimizi tutup kontrol altına almayı da öğretiyor.

Zaten orucun farz kılınmasındaki hikmet de bu değil mi?.. Sadece mideye değil, bütün uzuvlara oruç tutturup haramlardan sakınabilmek…

Orucun farz kılınmasındaki hikmet:

Orucun farziyetiyle alakalı **âyet**-i kerimenin sonunda:

"…**Le'alleküm tettekûn / Ta ki sakınabilesiniz."** buyrularak, orucun farz kılınmasındaki hikmet beyan edilmiştir. Yani **"oruç, haramlardan sakınmanız için farz kılındı."** demektir.

Efendimiz *(Sallallahü Aleyhi ve Sellem)* bir hadis-i şeriflerinde; "**Oruç kalkandır"** buyurarak, bunu ne güzel ifade etmiştir. Evet oruç ateşe karşı bir kalkan olduğu gibi, haramlara karşı da koruyucu bir kalkandır. Nefsânî duyguları frenler, şehevî arzuları gemler.

Vücutta bir organ vardır ki, o tok olursa bütün organlar aç olur; o aç olursa bütün organlar tok olur. O organ **"mide"**dir.

Hakikaten oruçlu birine bakıyorsun da, midesi aç olunca diğer organlarının tok olduğunu görüyorsun. Hele iftara doğru iyice acıktığı için adamın sesi soluğu bile çıkmıyor, canı mâlâyânî konuşmak istemiyor. Gözü harama bakmıyor, çünkü gözünün feri yok. Ayak harama gitmiyor, zira ayağın dermanı yok. Şarkı, türkü, dedikodu, gıybet etmeye hali yok…

Ama akşam iftar saati olunca, adam yemek yiyip karnını doyurdu mu, bu sefer diğer organları acıkıyor. Dili başlıyor "dır dır" mâlâyânî konuşup ona buna sataşmaya. Gözleri fal taşı gibi açılıyor ve fıldır fıldır etrafı kolaçan ediyor, harama bakmaktan sakınmıyor.

Velhasıl oruç günahlar konusunda bizi baya bi frenliyor. Birtakım nefsânî istekleri ve şehevî arzuları asgariye indiriyor.

Oruç, şehveti kıran bir ibadettir. Çünkü nefis doyduğu zaman şehevî arzular da harekete geçer. Lakin aç kalınca bundan imtina eder. Demek ki oruç, bu itibarla da günahlardan korunmaya vesiledir. Nitekim Abdulah ibni Mesud (Radıyallahu anh) şöyle anlatır:

"Bizler, Peygamber Efendimiz *(Sallallâhu Aleyhi ve Sellem)*'in maiyetinde (evlenmek için) hiçbir imkân bulamayan bir takım gençlerdik. Rasûlüllâh bize:

"Ey gençler zümresi! Evlenmeye gücü yeten evlensin. Çünkü evlenmek, gözü haramdan en çok meneder (korur), **ferci de** (tenasül uzvunu da) **en iyi korur. Evlenmeye gücü yetmeyen de oruca devam etsin. Çünkü oruç tutmak kişi için bir eneme**(şehveti kıran bir şey)**dir."** buyurdu.

Tabi, bazıları diyor ki: "ben oruç tutuyorum, fakat oruç benim şehvetimi kırmıyor"

Sadece mideye oruç tutturmakla, şehvet tabi ki kırılmaz. Midenle birlikte gözünü, gönlü-

nü de haramdan koruyup muhafaza edeceksin. Aklını, fikrini böyle şeylerle meşgul etmeyeceksin. Ayrıca gündüz hiçbir şey yemeyip oruç tutuyorsun ama akşam olunca öyle bi yiyorsun ki, o yemekle on fakir doyar. Yani mideyi akşama kadar bekletip acıktırdın, o pis nefsin kulağını, boynunu belki kırdın ama akşam olunca öyle bir yedirdin ki, eskisinden daha güçlü oldu. Tabiri câizse, nefsin gündüz kediydi, iftardan sonra aslan oldu. Hal böyle olunca, bu oruç şehvetini nasıl kırsın ve seni nasıl frenlesin?..

Beş şey orucu bozar

Orucun farz kılınmasındaki hikmet "haramlardan sakınmak" olduğuna göre, kişinin sadece yemekten, içmekten ve cinsi münasebetten sakınmasıyla tutulan oruç, orucun farziyetindeki hikmete uygun olan oruç değildir. Bu tür oruç, İmam-ı Gazâlî'nin ifadesiyle **"avam orucu"**dur.

Evet, bu kişi midesine oruç tutturuyor, ağzına bir lokma ekmek koymamış, bir damla su içmemiş ama şayet diğer uzuvlarının oruçla alâkası yoksa; yani adam oruçlu ama gidiyor piyango bileti alıyor veya at yarışı, bahis oynuyorsa; gözü harama bakıyor, kulağı haram dinliyor, dili gıybet edip yalan konuşuyorsa bu gibilerin oruçtan nasibi sadece açlıktır. Nitekim Efendimiz *(Sallallâhu Aleyhi ve Sellem)* ne buyuruyor:

"Nice oruç tutanlar vardır ki (haramdan sakınmadıkları için) **oruçlarından nasipleri sadece açlıktır."**

Öyle ya, bir hayvanı da aç bıraksanız, akşama kadar bir şey yedirmeyip içirmeseniz o da aç durur. O halde arada bir fark olması gerekmiyor mu?..

Bir diğer hadis-i şerifte Efendimiz *(Sallallâhu Aleyhi ve Sellem)* şöyle buyurmuştur:

"Beş şey vardır ki oruçlunun orucunu bozar. Yalan söylemek.. Gıybet etmek.. Nemime (söz taşımak)**.. Yalan yere yemin etmek.. Şehvetle bakmak."**

Orucun edâsının şartları var, sıhhatinin şartları var. Hadisi şerifte zikredilen **"beş şart"** orucun **"sıhhatinin şartları"**dır. Orucun kendisini değil de, sevabını bozar.

Bunlara dikkat etmeyenler, maalesef oruçtan sevap alamazlar ve nasipleri sadece açlık olur. Belki âhirette "niye oruç tutmadın?" diye sormazlar ama kimse de böyle bir oruç için ona "aferin" demez.

Demek ki, her uzvumuzun oruçtan bir hissesi vardır. Oruç tutarken tüm uzuvlarımıza da oruç tutturmalı ve Rabbimizin yasak ettiği işlerden sakındırmalıdır. Nitekim Cabir b. Abdullah *(Radıyallahü anh)* şöyle buyurmuştur:

"Oruç tuttuğun zaman kulağın gözün ve dilin, yalandan ve bütün haramlardan oruç tutsun (uzak dursun)."

"Oruç Benim içindir"

Oruç, riyanın karışma ihtimalinin olmadığı veya riyaya en az ihtimali olan bir ibadettir. Ayrıca oruç, Allah'ın düşmanı olan şeytan ve nefsi adeta kahreden bir ibadettir. Bu gibi sebeplerle oruç ibadeti, Allah'a nisbet edilmiştir. Nitekim bir hadis-i kudsîde şöyle buyrulmuştur:

"İnsanoğlunun her ameli katlanarak verilir. Bir iyilik on katından yedi yüz katına kadar çıkartılır, ama oruç müstesna. Çünkü oruç Benim içindir. Onun ecrini Ben vereceğim. O, şehvetini ve yemeğini Benim için terk ediyor."

Gerçekten de oruç Allah içindir ve yalnızca O'nun için tutulur. Şöyle bir düşünelim; sabahtan akşama kadar, yemeden içmeden acaba kimin hatırı için durulabilir? Herhalde hiç kimse, hiç kimsenin hatırı için aç durmaz. Mesela; kanûnen yemek-içmek yasaklansa millet aç durur mu?..

Herhalde insanlar evlerinde gizli gizli yemek yer, yine yer. Ama Allah emredince, hiç itiraz etmeden yemeyi ve içmeyi terk ediyor, orucumuzu tutuyoruz. Oysa marketlerde her şey satılıyor, manavlar dolu, buzdolapları ona keza. Senin de karnın aç ve miden kazınıyor ama bu kadar bolluk içinde olmana rağmen yine de yemiyorsun.

Hatta iftar vaktine az bir zaman kalmış ve herkes sofranın başına oturmuş iftar vaktini bekliyor. Sofrada envâi çeşit yemekler var, çorbanın dumanı tütüyor, bir de buz gibi billur su…

Bu kadar aç ve susuz olmana rağmen yine de sofraya el uzatmadan bekliyorsun. İftar saatinden bir dakika önce bile çorbaya kaşık sallamıyorsun. Peki neden?.. Başında durup yeme diyen mi var, silah dayayıp tehdit eden mi var?

Hayır!.. Allaha sözün var da onun için yemiyorsun. Gece sahurda niyet ettin, güneş batıncaya kadar yemeyeceğim diye Rabbine söz verdin. İşte şimdi oruç tutarak, Rabbine verdiğin sözü tutuyor, O'nun için yemiyor ve içmiyorsun.

Böyle bir ailede, iftar sofralarında büyüyen bir çocuğu düşünün...

Anne-babası aç-susuz olduğu halde ve onları engelleyecek hiçbir maddi engel de olmadığı halde, önlerinde duran helal lokmaya bile el uzatmıyorlar. İşte bu halleri görerek büyüyen bir çocuk yarın büyüdüğünde başkasının malına, fakirin-fukarânın, garibin-gurebânın hakkına el uzatır mı? Tüyü bitmedik yetimin hakkını çalar-çırpar mı?..

Demek ki, oruç ibadeti aynı zamanda, çocuklarımız için de büyük bir eğitim ve manevi bir terbiyedir.

Yalan söyleyenin orucuna Allah'ın ihtiyacı yoktur

Oruç, beden ve ruh ile yapılan bir ibadettir. Dolayısıyla oruç, bir yandan vücudumuzu terbiye ederken, bir yandan da rûhumuzu olgunlaştırır. Yani oruç hem madden, hem de mânen bizim faydamız içindir. Yoksa Allah-u Teala'nın buna ihtiyacı olduğu için orucu emretmiş değildir. Hatta sen bırak insanları, tüm canlılar bir araya gelip ömür boyu oruç tutsalar, O'nun mülkünde iğne ucu kadar bir fazlalık meydana gelir mi?..

Veya bunun aksi, bütün canlılar toplansa ve Allah-u Teala'ya isyan edip hiçbir emrini yapmasalar. Hatta Ebu Cehil gibi İslam'a düşmanlık etseler, Allah'a zerre kadar bir zarar verebilirler mi?.. O'nun mülkünde iğne ucu kadar bir eksiklik meydana getirebilirler mi?.. Asla ve kat'a...

Nitekim Efendimiz *(Sallallahü Aleyhi ve Sellem)* bir hadisi şerifte şöyle buyurmuştur:

"Her kim yalan söylemeyi ve onunla amel etmeyi terk etmezse, Allah'ın, o kişinin yemesini ve içmesini terk etmesine ihtiyacı yoktur."

Demek ki, oruç tutmaktan maksat; bütün kötü söz ve davranışlardan uzak durup ahlâken kemâle ermek, mânen de arınmaktır.

"Ben oruçluyum" diyebilmek...

Bazıları oruçluyken, açlığın da etkisiyle bambaşka bir insan olup çıkıyor. Hele bir de iftar vakti yaklaşmışsa huyları, tavırları maalesef değişiyor. Agresif tavılar, bağırıp çağırmalar, kaba saba sözler...

Halbuki Efendimiz *(Sallallahü Aleyhi ve Sellem)* bu konuda bizi özellikle uyarıyor ve buyuruyor ki:

"Oruç kalkandır. Sizden biriniz oruçluyken kötü söz söylemesin, kavga etmesin. Ona biri sataşır veya kötü söz söylerse, 'ben oruçluyum' desin."

Oruç tutmanın bir maksadı da budur. Tüm kötülüklere, kargaşa ve karmaşaya karşı orucumuzu kalkan yaparak kendimizi korumaktır. Sana sataşana, hakaret edene, bağırıp çağırana onun üslubuyla cevap vermemektir. Çünkü oruçlunun sadece midesi değil, dili de oruçludur.

Ama maalesef çoğumuz bunu beceremiyoruz. Peygamber Efendimiz'in bize yaptığı bu ikaza rağmen, tam tersine, bazılarımız orucu bahane edip millete sataşıyor. "Zaten oruç başıma vurdu" diye başlıyor ve bağırıp çağırıyor, açlığını bahane edip sağa-sola saldırıyor.

Halbuki asıl marifet; kötü söz söyleyene "ben oruçluyum" diyebilmektir, sövene dilsiz vurana elsiz olabilmektir.

Evet, Ramazan Ayı'nda hâl ve ahvalimizle şöyle diyebilmeliyiz:

"Ben oruçluyum. Kimseye kızamam, kalbini kıramam. Yalan söyleyemem, haram yiyemem, harama bakamam. Çünkü Rabbimin yasak ettiği ne varsa, ben ona oruçluyum...

Fi Emanillah!

RAMAZAN ve ORUÇ

Herkes sevinçle coşar,
Mümin camiye koşar,
Teravih kılmak için,
Camiler dolup taşar

Oruç sabrın yarısı,
Ateşe perde olur.
İbadetin â'lası,
Oruçlu felâh bulur.

Dinle beş vakit ezan!
Oruç tut sevap kazan!
Nimetlerle doludur,
Şu mübarek Ramazan.

Orucunu tutana,
Uyku ibadet olur.
Bu aya kavuşana,
Yağanlar rahmet olur.

Gafleti atmak gerek,
Orucu tutmak gerek,
Sahura kalkmak için,
Vaktinde yatmak gerek.

Sahur yemeği toktur,
Fazileti pek çoktur,
Sahur yemeği için,
Sual ve hesap yoktur.

Orucu şöyle bilin:
Zekâtıdır bedenin,
Defteri sevap dolar,
Onu eda edenin.

KISSADAN HİSSELER

ÖMER'SİZ BİR ÖMÜR İSTEMEM

Hazreti Ömer *(Radıyallahü anh)*'ın vefatından sonra, ashabı kiramdan bazıları toplanmışlar ve Hz. Ömer'i hayırla yâdediyorlardı. Onun yakîni ve refîki olan, bazı kereler de halkın durumunu kontrol için birlikte dolaştığı Abdurrahman b. Avf'ta o meclisteydi. Ve başından geçen çok enteresan bir olay anlattı:

- Ben Hz. Ömer'den çok acâyiplikler gördüm, diye başladı söze. Oradakiler sordular:

- Ne gördün?

Abdurrahman b. Avf şöyle cevap verdi:

- Şayet hayatta olsaydı, bunu anlatmaya kadir olamazdım. Ama vefat ettiğine göre artık anlatabilirim. Onunla çoğu geceler beraberce şehirde aç-açık kimse var mı diye, gecenin karanlığında sokaklarda dolaşırdık. Ve Hz. Ömer'le birlikte dolaşırken, bir sokağın başına gelir ve orada dururduk.

Hz. Ömer bana:

- Sen burada durup beni bekle! Diyerek yanımdan ayrılır ve giderdi. Bir müddet sonra da geri dönerdi. Ben de ona muhâlefet etmeyip orada durur ve Hz. Ömer'in dönmesini beklerdim.

Bu durum her gece vaki olurdu. Beni orada bekletir, kendi yalnız başına gider ve bir zaman sonra gelirdi. Fakat "nereye gider, niçin gider, orada ne yapar?" bilmezdim. Bunu çok merak etmeme rağmen, kendisine de sual etmeye cesaret edemezdim...

Hz. Ömer'in vefâtından sonra, içimdeki o merakı bir türlü yenemediğimden, bir gece vakti kalkıp o mahalleye gittim. Hz. Ömer'in beni bırakıp tek başına girdiği sokağa girdim, orada bir ev gördüm. Evin kapısını tıklatıp girmek için müsaade istediğim zaman, yaşlı bir kadın içerden:

- Ey Ömer sen misin? Diye seslendi.

Ben:

- Hayır! Ömer bu gece yok, ben onun arkadaşıyım, deyince:

- Acaba ne oldu da, Ömer bu gece gelmedi? Diye hayıflandı. Ben de durumu kendisine haber vermek için:

- Maalesef Ömer bu dünyadan göçtü, dedim.

Bunu duyan yaşlı kadın, derin bir âh çekerek ağlamaya başladı. Öyle ağlıyordu ki, sesi dışarı kadar geliyordu. Bunun üzerine ben yaşlı kadını teselli etmek istedim ve:

- Ömer sana nasıl yardım ediyorsa, artık bundan böyle senin ihtiyacını ben karşılamaya ve sana yardım etmeye hazırım, dedim. Bunun üzerine hıçkırıklarla dedi ki:

- Evladım! Onun yaptığını kim yapabilir? Ben yaşlı, kötürüm bir kadınım. Gündüz vakti üzerimi kirletirim. O her gece gelir, kirlenmiş elbisemi yıkar, temizler paklar, ihtiyacım olan erzâkı da bırakır ve giderdi. Şimdi o Rabbine gitmiş, Onun yerini kim tutabilir? dedikten sonra yaşlı kadın gözyaşlarıyla dua etmeye başladı:

- Ya Rabbi! Bana yardım eden Ömer'i affeyle. Ben bu yalnızlığa ve bu ağır

hastalığa Hz. Ömer gibi bir zât sebebiyle katlanabiliyordum. Ama o vefat etmiş. Ne olur benim de rûhumu bir an önce kabzeyle, çünkü ben **Ömersiz bir ömür istemem!**

Kadın böyle dua ettikten sonra sesi-sedası kesildi. Dışarıdan birkaç kez ona seslendim, fakat cevap alamayınca içeri girmek zorunda kaldım. İçeri girdiğimde gördüm ki, bu kadın yaşlı ve yatalak bir nine. Ve yatağında rûhunu teslim etmiş... Demek o saat duâsı makbul olup dünyadan göçmüş.

Daha sonra techiz ve tekfîn işlerini yaparak, o yaşlı kadını defnettik...

Bir Sahâbîyi Tanıyalım

ZÜBEYR BİN AVVÂM

(Radıyallâhu Anh)

(2.BÖLÜM)

Habeşistan'a hicret eden ilk kafile ile birlikte Mekke'den ayrılan Zübeyr bin Avvam,

daha sonra oradan da Medine'ye hicret etti. Medine'de Efendimize kavuştuktan sonra yanından hiç ayrılmadı. Hüzünlü ve sevinçli günlerinde hep Efendimizle birlikte bulundu. Bütün muharebelerde Peygamberimizin yanında yer aldı ve Ona gelebilecek tehlikelere karşı cansiperane göğüs gerip adeta kendini feda etti.

Bundan dolayı katıldığı savaşlarda vücudunda yara almayan yer kalmadı. Bu hususta Hz. Zübeyr şöyle der:

"Resûlullah ile beraber katıldığım savaşlarda yara almayan hiçbir yerim yoktur."

Başına sardığı sarı renkli sarık

Peygamber efendimiz, Bedir muharebesinde Hazret-i Zübeyr bin Avvâm'ı, ordunun sağ kanadına komutan tayin etti ve buyurdu ki:

- **Meleklerin alâmetleri ve nişanları vardır. Siz de kendinize birer alâmet ve nişan yapınız!**

Bunun üzerine Zübeyr bin Avvâm, başına sarı bir sarık sardı ve savaş meydanına vuruşmaya çıktı. Zübeyr'in düşman karşısında şahlanışını gören Allah'ın Resûl'ü, onun şecaat ve kahramanlığını överek şöyle buyurdu:

- **Meleklerin, sarı renkli sarıklarla Zübeyr'in suretinde indiklerini görüyordum.**

Zübeyr bin Avvâm anlatır:

"Bedir günü, müşriklerden Ubeyde bin Sa'îd'le karşılaştım. O baştan ayağa kadar zırha bürünmüş, gözlerinden başka hiç bir yeri görünmüyor ve at üzerinde bulunuyordu. Çocukluktan beri büyük karınlı olduğu için, kendisine, **Ebû Zâtil Kirş** / Karın Babası denirdi. O, yüksek sesle bağırarak; "Ben Ebû Zâtil Kirş'im! Ben Ebû Zâtil Kirş'im!" diye meydan okuyordu.

Hemen ortaya atıldım ve elimdeki mızrağımı onun gözüne sapladım. Ubeyde yıkılıp öldü. Ayağımı yanağına bastım, olanca kuvvetimle mızrağımı çekip çıkardım. Fakat mızrağımın iki tarafı eğilmişti."

Bedir savaşı çok şiddetli geçiyordu. Peygamber Efendimiz, İslam Ordu'sunun zaferi için şöyle dua ediyordu.

"Ey Allah'ım! Bana yaptığın va'dini yerine getir. Ey Allah'ım! Bana va'dettiğin zaferi ver. Ey Allahım, şu bir avuç Müslüman helak olursa, artık yeryüzünde sana ibadet edecek kimse kalmaz!" diye durmadan Allahü teâlâ'dan yardım diliyor ve niyazda bulunuyordu.

Bedir Savaşı'nda düşmana fırsat vermeyen iki süvariden birisi Hz. Zübeyr idi. Zaten Bedir Savaşı'nda sadece iki at vardı. O *atlardan biri* de Hz. Zübeyr'in **"Ya'sub"** isimli *atı* idi.

Hazret-i Zübeyr'in Bedir harbi esnasında gösterdiği kahramanlık dillere destandı. Karşısına çıkan hasımlarını bir darbede yere seriyordu, harbin en şiddetli anlarında müşrikleri perişan etmiş, birçoğunu da öldürmüştü. Hatta bunlardan biri de "Kureyş'in aslanı" diye bilinen amcası Nevfel idi.

Bu amansız savaşta Kendisi de ağır şekilde yaralanmış ve vücudunda yaralanmadık bir yer kalmamıştı. Hazreti Zübeyr'in oğlu Urve babasının aldığı yaranın derinliğini şöyle anlatıyor:

- Aldığı kılıç darbelerinden bir tanesi boynunda idi. Yara o kadar derin bir iz bırakmıştı ki, parmağımı içine sokabiliyordum.

Bedir muharebesi Müslümanların gâlibiyetiyle neticelendi. Bu savaşta, Ashab-ı kiram'dan on dört kişi şehid oldu. Müşriklerden yetmiş kişi öldürüldü.

Mekkeli müşrikler bu yenilgiyi unutamamış, bir yıl sonra asker toplayıp bir ordu meydana getirmişler ve tekrar Medîne'ye hareket etmişlerdi. Uhud'da iki ordu yine karşılaştı. Hazret-i Zübeyr bin Avvâm ve Mikdâd bin Esved, İkrime kumandasındaki süvârileri karşılayıp, onları bozguna uğrattılar. Zübeyr bin Avvâm, müşriklerin sancaktarı olan Kilâb'ı öldürdü.

Onu yere düşür!

Bu savaşın başında, müşrik ordusunun sancağını taşıyan Talha isimli bir pehlivan çarpışmak için er diledi. Herkesin çekindiğini, geri durduğunu zannederek, bu isteğini üç kere tekrarladı.

Bunun üzerine Zübeyr bin Avvâm, başına sarı bir sarık sararak cenk etmek için meydana doğru yürüdü. Çevik bir hareketle, aniden devenin üzerine sıçrayıp o müşriğin boğazına sarıldı. Devenin üzerinde ölümüne bir mücâdele başladı. Peygamber Efendimiz bulunduğu yerden seslendi:

- **Onu yere düşür!**

Zübeyr bin Avvâm o müşriği yere düşürdü. Bir arslan gibi üzerine çöküp, başını gövdesinden ayırdı. Peygamber Efendimiz, ona hayır duada bulunarak şöyle buyurdu:

- **Eğer Zübeyr onun karşısına çıkmasaydı, halkın çekindiğine bakıp ben çıkacaktım.**

Uhud Savaşı'nda da Resûlullah'ın yanıbaşında çarpışan birkaç fedaiden birisi Hz. Zübeyr idi. Savaştan önce Peygamberimizle "ölüm" üzerine biat etmişti. Yedi arkadaşı ile Peygamber Efendimizin yanında şehit oluncaya kadar ayrılmamak üzere yemin etmişlerdi.

Uhud'daki ilk bozgundan sonra Peygamberimizin çevresinde toplanıp kendilerini adeta canlı kalkan yapan ve hayatlarını Resûlullah'ın hayatına feda eden gözüpek sahabilerden biri de Zübey b. Avvam'dı.

Cihat meydanlarında hep ön saflarda yer alan ve her seferinde bileğinin gücünü, kılıcının hakkını veren Hz. Zübeyr, Hayber'de karşısına çıkan, Yahudilerin en gözde yiğitlerinden olan Yâsir'le mücadele ediyordu. Şiddetli bir çarpışma başladı. Annesi Safiyye de cephe gerisinde bulunuyordu. Sabırsızlanıyor, evlat şefkatiyle yerinde duramıyordu. Dayanamayarak oğlundan haber sormak için Peygamberimize doğru yaklaştı:

- Yâ Resûlallah, oğlum şehit mi oldu, yoksa?! diye sordu. Peygamberimiz:

- Hayır, inşaallah oğlun onu öldürecek! cevabını verdi.

Bir zaman sonra, Efendimizin buyurduğu gibi oldu ve Hz. Zübeyr hasmını yere serdi.

Boylu poslu, güçlü kuvvetli, cesur bir kahraman olan Hz. Zübeyr, Huneyn Savaşı'nda da Peygamberimizin etrafında kalan, onu yalnız bırakmayan ölüm fedaileri içindeydi. Müşriklerle kıyasıya çarpışıyor ve onları birer birer savuşturuyordu. Düşman sürüsünü Peygamberimize yaklaştırmamak için adeta canını dişine takmıştı.

Hz. Zübeyr celadet, şehamet ve cesareti, savaş meydanlarında gösterdiği üstün kahramanlığı ile beraber, son derece takva sahibi, merhametli, hakperest, ince ruhlu ve temiz huylu, seçkin bir şahsiyetti.

İnancı uğruna bütün varlığını feda edecek derecede fedakâr, azimli, haktan ayrılmayan, çok mert bir zattı. Geçimini ticaretle sağlayan Hz. Zübeyr zengin sahabilerdendi. Bununla birlikte, son derece cömert ve eli açık, kerem sahibiydi. Birçok fakir Müslüman'ın geçimini üzerine almıştı. Onların her türlü ihtiyacını görürdü. Borç isteyenlere yardım eder, mücahitleri cihada hazırlar, teçhiz ederdi.

O kadar bol serveti ve malı olmasına rağmen son derece sade yaşar, mütevazi giyinirdi. Külfetsiz bir hayat geçirdi. Zaten bütün davranış ve yaşayışında Peygamberimizi örnek almıştı.

Prof.Dr. Ahmet ŞİMŞİRGİL

RUMELİ BAŞBUĞU: SÜLEYMAN PAŞA

Süleyman Paşa 1316 yılında Bursa'da dünyaya geldi. Orhan Gazi'nin büyük oğludur. Annesi, Yarhisar tekfurunun kızı Nilüfer Hatun'dur.

Orhan Gazi'nin 1324 yılında Osmanlı'nın başına geçmesiyle sekiz yaşında veliaht olan Süleyman, devletin kurulduğu ilk dönemlerde gerçekleşen ve son derece önem arz eden fetihlerde büyük emeği olanlardandır.

Orhan Gazi'nin tahta geçmesiyle hız kazanan fetih hareketleri sonucunda Bizans'tan, İzmit, İznik, Hereke, Göynük, Tarakçı, Mudurnu, Gemlik, Anahor ve Armutlu; Karesi oğullarından Edincik (Aydıncık), Manyas, Balıkesir, Bergama ve Edremit ile Batı Anadolu kıyılarının bir bölümü Osmanlı idaresine geçmiş bulunuyordu. Şimdi pek çok mevkiden karşı yakada Rumeli'nin bazı bölgeleri görünüyordu.

Orhan Gâzi'ye bu bölgelerle ilgili pek çok haberler anlatılıyordu:

Rumeli denilen bu memleket ılıman havasıyla tanınmış, güzellik ve zenginliğiyle bilinmiş, tatlı suları, temiz havası, geniş toprakları, güzel şehirleri ile pek sevilmiştir. Su başları safa ile dolu, çayır ve çimenleri kederleri dağıtıcı yetiştirdiği ürünler bol, imkanları ise hudutsuzdur. Dağlarında tatlı su kaynakları, her köşe ve bucağında demir, bakır ve altın madenleri yer almaktadır. İki yanı Ak ve Karadeniz'le çevrili olup bir yanında derya gibi akan Tuna ırmağı uzanmış öteki yüksek dağlar ve yol vermez doruklarla kapatılmıştır. Sözün kısası öğülecek yönleri hesapsız güzellikleri sayısızdır.

Cennet misali bu yerler bu güne kadar İslâm dini düşmanlarına konak olmuştur. Gayet geniş ve büyük bir ülke olduğundan, çevresi sağlam bir kale gibi tutulduğundan ve gemicilikte çok ileri gittiklerinden bu ülkede yaşayanlar rahat bir halde idiler. Bütün çevreye yol bulduklarından nice kez Müslümanları yenilgiye uğratmışlar, tutsak etmişlerdi. Başarıları sonunda sayısız hazineler, yüklü defineler toplayıp saldırganlık yönlerini daha da geliştirmişlerdi. Düşmanların karşı saldırılarından endişe etmediklerinden evlerini, mülklerini, nefis ve çeşitli mallar, mücevherler ile doldurmuşlardı.

Tek isteği Cenab-ı Hakkın ismini yüceltmek ve her yana duyurmak olan Orhan Gâzi şimdi gece gündüz bu bölgeye geçebilmeyi düşünmeye başlamıştı. Ancak bu tehlikeli iş tedbir sahibi bir bahadırın gayreti ile olabilecek önemli bir konu idi. Orhan Gâzi ise oğlu Süleyman Paşa'dan başkasını bu mühim göreve yetenekli görmüyordu.

Bir gün bahtı açık şehzâdeleri adet edindikleri şekilde, padişahın şerefli sarayına gelip yapılacak işler üzerinde görüşmeler yapmışlardı. Orhan Gâzi bu sırada kimselere açmadığı sırrı ortaya koyarak deniz yolundan Rumeli'ye geçmek ve bölgeyi zaferler taşıyan sancakları için durak haline getirmek istediğini bildirdi.

Şehzâde Süleyman Paşa söz için izin aldıktan sonra:

"Hazreti Allah'ın yardımı yar olur ve babam sultanın desteği devam ederse, umudum budur ki çözümü zor olan bu dilek, bu kulunun elinde kolayca gerçekleşir.

Peygamberler sultanının mucizesi ve evliyanın kerameti eseri tehlikelerle dolu denizden geçiş hiç bir hazırlık olmadan da gerçekleşir".

Bu sözlerden sonra şehzâde, parlak fethin gerçekleşmesi duasını alarak, adâletli hünkarın elini öptükten sonra veda etti. Kendi idaresindeki Karesi vilayetine döndü. Ece Bey, Gâzi Fazıl ve Evrenos Bey gibi önde gelen komutanları başta olmak üzere seksen kadar dilaveriyle Edincik'e geldi. Burada babasının arzusunu ve kendisinin maksadını gâzilere açtı.

"Şu tehlikeli denizden nasıl geçer de Rumeli toprakların da zaferler kazanırız. Bize yol gösterecek kimse var mıdır"? diye sordu.

Ece Bey ile Gâzi Fazıl şehzâdeden karşı yakadan bir esir yakalayıp getirmek üzere izin aldılar. Çimbi kalesinin karşısın da denizin genişliği az, geçiş şartları elverişli olan Görece'ye geldiler. Bağlar arasında bir adamı yakalayıp şehzâdenin huzuruna getirdiler.

Eli kolu bağlı tutsak korku ile ölümü beklerken çeşitli armağanlar sunulduğunu, güler yüzle muamele olunduğunu görünce rahatladı. Çimbi kalesinin girişe elverişli yerlerini bir bir anlattıktan sonra kendilerine rehberlik etmeyi de kabul etti.

Suya seccade saldılar!

Derhal iki büyük sal yapıldı. Süleyman Paşa ile Aksungur, Kara Timurtaş, Kara Hasanoğlu, Balabancık gibi yiğitlerin bulunduğu kırk kişi bir sala; Hacı İlbeği, Ece Bey, Gâzi Fazıl ve Evrenos Beylerin içinde bulunduğu kırk kişi diğer sala bindiler.

Süleyman Gâzi'nin iş başa düşünce dönüp kaçmayacak, birinin öldüğü yerde diğerlerinin de ölünceye kadar çarpışacak seksen serdengeçti takımı karanlık bir gece de salları denize sürdüler. Müslümanlık nurunun rehberliğinde gece boyu yol aldılar.

Mevsim itibariyle bağ ve harman vaktiydi, şehir halkının çoğu dışarıda işi gücü ile uğraşmaktaydı.

Esir aldıkları rehber, müsait bir yoldan ve kimselere görünmeden gâzileri hisar önüne getirdi. Kolayca kale duvarlarına tırmanan gâziler bir anda hisara sahip oluverdiler.

Şimdi Rumeli yakasında bayrak çekilmiş tabl-hane nevbet çalıyordu. Halk şaşkındı. Osmanlılar kimseyi incitmedikleri gibi herkese ihsanlarda bulunuyorlardı. Derhal hisardaki gemileri Anadolu yakasına sevk ederek süratle gâzileri karşı yakaya geçirmeye başladılar. Ece Bey ise Bolayır yanında Akça liman'da bulunan gemileri bir baskınla yaktı.

Gemiler bir yandan gâzileri Rumeli'ye taşıyor, hisarlar bir-iki ele geçiyor, ezan sesi burçlar da yankılanıyordu.

Tarihin bu dönüm noktasını şairler de beyitleriyle nice kuşaklar ötesine taşıyorlardı.

Şeyh Mahmud:

Kerâmet gösterip halka, suya seccade salmışsın,
Yakasın Rumeli'nin dest-i takvâ ile almışsın.

derken, Kadı Fazıl Bey'de:

Rumeli'ne geçmişiz, biz bir iki sâl ile
Himmet-i merdân ile gaybdan irsâl ile
Gözlerimiz açılsın ahsen-i amâl ile,

Allah'dan imdâd umarız merd-i gazâyız
Allah yoluna cism ile can ile fedâyız

diyerek fethin manevî ve maddî yönlerine ışık tutmaktadır.

Gâzi Süleyman Paşa'nın fetihleri

Şehzâde Süleyman Paşa, Rumeli'ye geçmeyi kararlaştırdığı vakit, adeti olduğu şekilde duası makbul olanlardan yardım dileğinde bulunmuştu. Manevi durakların başındakilerden Mevlana Celaleddin Rumi'nin halifelerinden birisi tam hareket esnasında yanlarına geldi. Şehzâde ile görüşüp ona bir Mevlevî külahı hediye edip hayır duada bulundu.

Selametle Rumeli'ne ayak basıp kaleler fethine başlayan Şehzâde bu başlığı güzel kokularla bezeyip süsledi. Ayrıca ona benzer altın bezeli bir külah yaptırarak sipahiler arasında mevki sahibi olanlara giydirdi.

Şanlı Şehzâde Bolayır'ı kendisine üs olarak seçerken Ece Bey ile Gâzi Fazıl'ı Gelibolu'ya gönderdi. Bu gâziler Gelibolu çevresini ele geçirip halkı yerlerinde bıraktılar. Ece Bey'in elinde feth olunması sebebiyle bölgeye Ece ovası denildi.

Konur hisar tekfuru Kalakonya Gelibolu tekfurunun akrabası olması dolayısıyla geceleri adamları ile çıkıyor gâzilere baskınlar yaparak zarar veriyordu. Süleyman Paşa durumu haber alınca derhal seçme yiğitleri ile geceleyin gelerek pusuya yattı. Kalakonya adeti üzere adamlarıyla kaleden çıkıp henüz birkaç yüz metre ilerlemişti ki, Allah Allah avazelerinin arasında kaldı. Türk yiğitleri arslan sığıra kurt koyuna girer gibi düşmanı dağıtıverdiler. Savunmasız kalan kale kolayca teslim alındı. Yakalanan tekfur gâzilere verdiği zarar dolayısıyla darağacına çekilirken ele geçirilen sayısız mal ve para da gâzilere dağıtıldı.

Günlerdir kuşatma altında tutulan Gelibolu tekfuru, Kalakonya'nın başına gelenleri duyunca aklı başından gidip çoluk çocuğu ile bir gemiye binerek İstanbul'a kaçtı. Frenk ve Rum ülkelerinin geçit yeri, doğu ve batı kervanlarının, Kefe, Kırım, Rusya ve diğer kuzey ülkelerine giden gemilerin yolu üzerinde bir iskele olmakla, ülkeler açan bir anahtar değerinde idi.

Gâzi Fazıl Bey, Gelibolu'nun gâziler eline geçmesi dolayısıyla kaleme aldığı zafer-nâmesi ile Türk yiğitlerinin cengaverliklerine tercüman olmuştur.

Bastık yine düşmanları avn etti Hüdâmız
Hâr oldu aduvvun gözüne tîr-i gazâmız
Te'yide nüzul etti bütün gökteki ervâh
İmdâda kıyam eyledi yerden şühedâmız

Allah'dan imdâd umarız merd-i gazâyız
Allah yoluna cism ile can ile fedâyız

Süleyman Paşa fetihlerin genişlemesi üzerine keremli babasına haber göndererek:

"Devletlü sultanımın himmetiyle Rumeli feth edilmeye başlandı. Düşmanın gayet zebunluğu vardır. Bu tarafta fethedilen hisarlara koymaya çok adam gerek. Lütf edip yarar yoldaş göndereriniz" diye istekte bulundu.

Anadolu'dan yeni birlikler gelirken şanlı Şehzâde, Malkara ile İpsala nahiyelerini zapt için Hacı İlbeyi'ni görevlendirdi. Kendisi ise Tekfur dağı (Tekirdağ) cihetine yöneldi. Rastladığı hisarların kimini hoşlukla kimini ise zorlukla ele geçirdi. Ardından Hayrabolu ve Çorlu üzerine akınlara başladı.

Bu sırada Malkara ve İpsala kaleleri de Hacı İlbeği eliyle Osmanlı hakimiyetine alınıyordu.

Gâzi Süleyman Paşa üç-beş yıl içerisinde Rumeli bölgesinde öyle bir şöhret yaptı ki Engürüs, Bulgar, Eflak ve Sırp kralları tahtlarının salladığını hissettiler. Bu genç muharibin ortaya çıkması üç koldan ikişer üçer yüz kişilik kuvvetlerle nice namlı kaleleri kolayca alması herkesi dehşete düşürmüştü. Nerede ne zaman görüleceği dahi tahmin edilemiyordu.

Krallar Bizans İmparatoruna gönderdikleri haberde:

"Şimdiye dek Rum ülkesi, düşmanın saldırısından emin bulunuyordu. Oysa birkaç yıldır İslâm ordularının baskısı iyice artmış, güçleri çoğalmış durumdadır. Hisarlarımız elden giderken kilisenin yanına mescitler inşa edilmektedir. Karşı çıkmakta gevşeklik gösterirsek, cümlemizin yok olmasına onların devletinin yükselmesine yol açılmış olur. Henüz ayakları yere iyice basmadan, bu diyarda dayanakları iyice sağlamlaşmadan, atalarımızdan kalan devletlerin bayraklarını kılıçları paralamadan, ayaklarını ülkemizden kesmek başlıca işimiz olmalıdır", diyorlardı.

Böylece Rumeli'ne geçen Osmanlı birliklerine karşı büyük bir haçlı ordusu teşkil edilmeye başlandı.

Yaşamaktan maksat ne?

Dünyadaki devletin rüyadaki görüntüler gibi geçici olduğunu bilen ve buna canı gönülden inanan şanlı şehzâde Süleyman Paşa, düşmanların büyük kuvvetler topladığını ittifaklar kurduğunu haber alınca fetih hareketinin başı olan gâzi beylerini topladı.

Düşmanın saldırı haberiyle kırılan gönüllerine teselli ve kalplerine cesaret vermek için şöyle konuştu:

"Şu gördüğümüz olağanüstü işler, yaptığımız akıl almaz girişimler, şimdiye dek zaferleri rehber edinen ordumuzun yeni ülkeler açmasına sebep olmuştur. Bu fetihler, gerçekte Allahü tealanın yardımı ve Cenabı peygamberin mucizesinden başka bir şey değildir. Yoksa, bu kısa zamanda, bu kadar az bir askerle böyle bir destek ve yardım olmasa, bu kadar çok iş görmek kolay şey değildir.

Meydana gelen fetihler, İla-yı kelimetullah için gerçekleşmiştir. Sağlam inançlara sahip kişiler, cihat yolunda gayret edip, baş koymak yolunu seçmek zorundadırlar. Hele şimdi, sonu kötü olan düşmanın toptan harekete geçmesi, asker toplaması bunu gerektirir.

İslâm ehline layık ve uygun olan budur ki; "Az bir topluluk Allah'ın izniyle, çok kalabalık nice birliği yenilgiye uğratmıştır" buyruğuna uyarak hareket etmektir. Din yolunda savaşırken, kullarının efendisi olan Allah'ın yardımına güvenerek, yaratılışı kötü olan küffarla cenge çıkmalı, sapıklığında inatçı düşman üzerine atılmalı, yılmadan ürkmeden direnmelidir.

Hayat herkese giydirilen emanet bir elbisedir. Bununla akıllı kişiler öğünmekten ar eyler. Asıl olan, iyi anılar bırakmaktır. Her kişinin nefesleri sayılı, sonu da bilinmektedir. Yaşamaktan sonra ölüm gerçek olup, cihanı yaratan da, "Hayat ve ölümü yarattı" buyurmakla buna işarette bulunmuştur. Böylece herkesin, ölümünün her an hazır ve ruhları alan meleğin de ensesinde beklediğini bilmesi gerekir.

Eğer vaad edilen ölüm günüm gelip çatar ve devletli yıldızım yokluk akşamında kaybolur, talihin amansız kılıcı ömür bağımı keserse, beni Bolayır'da defnedersiniz. Üzerinize düşman gelirse Allah'a tevekkül edip gayrete gelerek benim cesedimi düşmana aldırmayınız. Sakın ki, din düşmanlarından yüz döndürmeyesiniz. Sonu kötü kafirlerin önünden kaçmayasız. İslâm sancakları, din yolunda savaşanların gayretiyle durmuş ve İslâm ülkeleri bir düzene konmuş iken, Allahü tealanın desteğinden ümit kesmek, apaçık akılsızlık eseri olur. Başbuğunuzun yokluğu yenilgiyi gerektirmez. Gerçek serdarımız, iyilerin efendisi, hayra koşanların başbuğu olan hazrettir. Keremli padişahların görünmesine sebep ve hazreti Muhammed'in dinini kuvvetlendiren odur. Yüce Allah'ın selat ve selamı üzerinize olsun.

Şimdi benim vasiyetim ve sizlere söyleyeceğim son tavsiyeler bunlardır ki, sonu kötü olan bu kalabalık, toptan hazırlandığına göre, onlarla savaşmanın Cenab-ı Hakkın emri olduğunu kesinlikle bilesiniz. Safları boşaltıp kaçmanın en büyük günahlardan ve utançlardan olduğuna inanmış olasız. Düşmanlarla tokuşta korkaklık etmek, en büyük vebal ve kusurdur.

Müslümanlığın gereği, Allahü tealanın desteği yar olunca, karşımıza çıkan tepelenesice topluluğun sonu "didiklenmiş ekin gibi" buyruğunda denildiği şekilde olmak gerekir. Safları düzenlemek, önünüze çıkan belaları göğüslemek, benim varlığıma bağlı değildir. Doğru yolları gösteren Hazrete sığınarak, Peygamberlerin efendisi olan zatın ruhaniyetine bağlanarak hasımlarınıza karşı direnmede sabır ve tahammül idesiz."

Bu sözlerle şanlı beylere, alperen gâzilere vasiyetler eyledi. Nice gazalara girip çıkmış yaşlı-genç bahadırların gözleri dolu dolu olmuştu.

Yıllardır beraber at koşturdukları, baba gibi bildikleri, ölesiye sevdikleri, zaferden zafere koştukları yiğit şehzâdelerinin bir veda haberi mi idi bu?

Hayat emanet bir elbisedir!

Rumeli'nde fetihler hızla devam ediyordu. Şehzâde Murad Bey ve Hacı İlbeyi son olarak Burgaz (Lüleburgaz)'ı almışlardı.

Şanlı şehzâde bütün kuvvetlerinin Burgaz'da toplanmaları emrini verdi. Şimdi hedef Edirne idi.

Osmanlı padişah ve şehzâdelerinin savaş taktik ve manevraları için tatbikat yerleri özel av sahaları idi. Buralarda sürüleri çevirmek ve dağıtmak, düşmanı meydanlarda imha hareketine benzerdi.

Süleyman Şah Edirne üzerine yürümeden evvel özel birlikleri ile yine av sahasında idi. Güzel koşan bir ata binerek yükseklerde uçan doğanlara örnek av ardında süzülüyordu. Ancak atının ayağı bir dala takılmakla bu kazâ dünyasından yokluk çukuruna, zenginlik otağından kuru toprağa düştü. Şahin ruhu meleklerin kanatları arasında sonsuzluk alemine uçup gitti.

Yiğitlere başbuğ olan şehzâdenin beklenmedik vefatı üzerine silah arkadaşlarının yüreklerinden kopan iniltiler aydınlık semaları karanlığa çevirdi. İnna lillahi ve inna ileyhi raciun sesleriyle yola düşüp nâşını vasiyeti üzerine Bolayır'da konağının yanına yaptırdığı mescidin arsasına defnettiler.

Gâziler yiğit başbuğlarının daha bir kaç gün önce, Hayat emanet bir elbisedir... diye bahsettikleri nasihatlerini hatırladıkça göz yaşlarını tutamıyorlardı.

Gönül keder içinde gören gözler ağlıyor
Hatıralar belirdikçe gözleri yaş saçıyor.

Yeryüzü yandı tutuştu feryadıyla onun,
Ah ü feryad şimdi gök kubbeyi aşıyor.

Yaşlı başı için ol cihanın padişahı,
Yastığı, ayrılığın acısıyla sarıyor.

Şah ve kul herkes başından atıp sarığı,
Bütün askerler şimdi karaları bağlıyor.

Cihan padişahının o güzelim bağını,
Hazana döndüren kederler solduruyor.

Yürekleri yakan bu olayın hemen ardından düşmanın saldırıya geçtiği haberi dert üstüne dert olmuştu. Altmış düşman gemisinden otuzu Tuzla'da birliklerini indirdi. On beş bin asker, Seydi kavağına doğru harekete geçerken diğer otuz gemi ise Gelibolu geçidini tutmak için yelken açmıştı. Bu gemilerde de on beş bin kişilik kuvvet vardı. Gâziler şaşırmış durumdaydılar. Anadolu'dan kısa sürede imdat gelmesine imkan ve ihtimal yoktu. Başbuğları Süleyman Paşa'nın kabrini düşman eline bırakamazlardı.

Bu itibarla savaşmayı kararlaştırdılar. Birbirleriyle helalleştikten sonra Cenab-ı Hakka sığınıp düşmana hücum ettiler. Ancak düşman kırmakla tükenecek gibi değildi. Birinin yerini onu alıyordu. Türkler neticede çaresiz kalarak çekilmeye başladı.

Göz yaşları içerisinde durağı Cennet olan Başbuğlarının kabrine doğru koşuyorlardı. Sanki hayattaymış gibi onun uçmaklarda olan ruhunu vesile ederek yardım diliyorlardı.

Bu sırada beklenmedik bir olay yaşandı. Nurdan heykeller misali harekete geçen kalabalık bir birlik Türkleri kovalayan düşman üzerine kabus gibi çöktü. Kılıçların şimşek gibi çakan gümbürtüsü haçlıları darmadağın etti.

Kılıçtan kurtulabilen düşman askeri tuzağa düştük zannıyla yüz geri ederek, gemilerine doğru bozgun halinde kaçmaya başladılar.

O kızgın günde ümitlerinin tükendiği noktada Cenab-ı Hakkın bahşettiği bu zafer için şükür secdelerine kapandılar.

Yakaladıkları esirlere: "Bunca asker ve sayısız insanla gücünüz, kuvvetiniz yerinde iken bozguna uğramanıza ne sebep oldu" diye sorduklarında.

"Size yardıma kalabalık bir ordu geldi. Bunların hepsi boz atlara binmişlerdi. Önlerinde de gösterişli bir genç vardı. Hep birden ateş saçan kılıçlarla savaşa girişince meydan bize dar oldu.

Gök tepemize yıkıldı ve direnecek gücümüz kalmadı. Bu korku ve telaş içinde soluğu kaçmakta bulduk".

Bu genç komutanın durumundan sorulduğu vakit, her birinin tarif ettiği özelliklerden tek bir kişi anlaşılıyordu.

Başbuğları Süleyman Paşa...

Gözyaşlarını silip sırrı saklamayı uygun gördüler.

Ulu oğluydu Süleyman Paşa nâm
Onda idi şart-ı serverlik tamam

Hem şecaat hem kerâmet ehli ol
Hem siyâset hem riyâset ehli ol

Hûb evsâf ile ol ma'ruf idi
Şöyle kim eltâf ile ma'ruf idi

Daima ederdi ol cehd ü cihâd
Kim ölünce din yolunda ede cihad

Ne fazilettir gazâ bilir idi
Hak yolunda terk-i can kılar idi

Nereye kim vardı galip oldu ol
Çok diyar ü şehr ü kal'a aldı ol

Az zamanda çünkü geçti ay ve yıl
Doldu Allahü ekber ile şehr ü il.

Süleyman Paşa sadece fetihlerde bulunan bir komutan değildi. O aynı zamanda teşkilatçı ve imarcı bir şehzade idi. 1332'de kendi adına yaptırdığı Süleyman Paşa Medresesi İznik'teki Türk-İslâm eserlerinden biridir.

Halk arasında "Sâhibü'l hayrât ve'l hasenât" olarak bilinen Süleyman Paşa, eğitime açtığı bu medreseyle ilme değer veren bir devlet adamı olduğunu herkese göstermiştir. O, her geçen büyüyüp gelişen genç devletin bürokrasisinin oluşması için bu tür müesseselerin önemini bilmekteydi.

DR.İHSAN ŞENOCAK

Ömrünü Yanlışa Adayan Adam: FAZLURRAHMAN

İslam Dünyasının Batı karşısındaki konumunun ciddi manada sorgulanmaya başlandığı on dokuzuncu yüzyılda yeni arayışlar gündeme geldi. Müslümanlar, Kuran ve Sünneti algılayış biçimlerini yeniden incelemeye aldılar. Bu aşamada klasik Tefsir Usulune karşı, Batı aklının icat ettiği yeni anlayış usulleri benimsendi. Yirminci yüzyılın eşiğine gelindiğinde ise, bu usullerin okullaşma süreci başladı. Kendi içlerinde farklılık arz eden bu usullerin ortak buluşma noktası, hepsinin Batı'ya ve Onun değerlerine karşı, Batının anlayış usullerini kabullenen bir gündeme sahip olmalarıydı.

Kur'an ve Sünnetin kendi dinamiklerinden neşet eden Tefsir Usulu'ne ve o usul çerçevesinde istinbat edilen anlamlara bir başkaldırı tarzında gerçekleşen yeni yaklaşımların Kur'an'ı anlayış usulunde önerdikleri köklü değişiklikler içinde; Muhammed Abduh'un 'İctimai'[1], Seyyid Ahmed Han'ın 'Modernist'[2], Emin el-Huli'nin 'Edebi'[3] ve öncülüğünü Fazlurrahman'ın yaptığı 'Tarihselci' tefsir anlayışları önemli bir yer tutmaktadır. Öncekilere nisbetle daha yeni olan ve bu yüzden ne olduğu ve nereye ait olduğu noktasında alimler tarafından ciddi hiçbir tenkide tabi tutulmamış olan tarihselci anlayış -bu cihetle- daha fazla bir öneme sahiptir.

Kuran'ın, Hz Rasulullah'ın ﷺ yaşadığı miladi yedinci asra yönelik ilahi bir müdahale olduğunu ve mevcut hükümleri ile bu günün insanına hitap etmediğini iddia eden tarihselciler içerisinde Fazlurrahman, Mısırlı felsefe hocası Hasan Hanefi, Nasr Hamid Ebu Zeyd, Cezayirli Muhammed Arkoun, Fransız Roger Garaudy ve Muhammed Abid el Cabiri önemli bir yer tutmaktadır. Fakat, Kur'an'ın tarihselliği fikrinin neler önerdiğini anlayabilmek için İslam dünyası ve özellikle de Türkiye'de tarihselciliğin öncü ismi olarak kabul edilen Fazlurrahman'ın[4] görüşleri ayrı bir önem kazanmaktadır.

Bu yüzden biz bu makalede Fazlurrahman'ın Kur'an'ın tarihselliği iddiasına delil olarak gösterdiği şahit ve yorumların İslamiliğinin tahlil ve tenkidini yapacağız.

Fazlurrahman'a göre, Müslümanların çağdaş dünyada var olabilmeleri için iki yol vardır. Ya bütünü ile laik Batı'ya entegre olmak yahut da İslam'ı yeni bir içtihat metodu (tarihselci yorum usulu) ile yorumlayarak yeniden hayatın bütün alanlarına sokmak, böylece çağdaş dünyaya, laik olmayan, fakat İslami geleneğe değil, Kur'an'ın ahlaki ve sosyal amaçlarına uygun yeni kurum ve kurallara dayanan bir alternatif model sunmak. Ona göre, tutulması gereken yol bu ikincisidir.

Gelenekçi ve muhafazakar yaklaşım ve tutumlar ile bazı Müslüman modernistlerin 'süküt, ikiyüzlü idarecilik, geleneği kullanmak ve tedrici-seçmecilik' tavır ve yaklaşımlarının varacağı sonuç, İslam dünyasında ve Müslümanların hayatında giderek laisizmin ve sekülarizmin hakimiyet kurması olacaktır.[5]

Müslümanları Kuran'ın indiği devre dönmeye çağıran Fazlurrahman önerdiği "etkin tarih"[6] teziyle Allah'ın *(Celle Celâlühû)* ezeli kelamı Kuran'ı, tarihi ve kültürel değerlerin karşı konulamaz yönlendiriciliği altında şekillenmekle izah ederken şunları söyler: Kuran'ın anlaşılması için onun nesnel ortamı şüphesiz ki olmazsa olmaz bir usuldür; çünkü özellikle Müslümanlar için mutlak kuralsal olması açısından Kuran, Allah'ın *(Celle Celâlühû)* tarih içerisinde cereyan eden durumlara Peygamberin ﷺ zihni vasıtasıyla verdiği cevaplar olduğu için bu zorunluluk daha da güçlenmektedir.[7]

Fazlurrahman vahyi Allah Rasul'u ﷺ ile irtibatlandırırken Ehl-i Sünnet ulemasını, Hz. Peygamber'in ﷺ Kuran'a karşı olan konumunu pasifize etmekle itham eder.[8] Zira, ona göre vahyin anlamsal yönü Cenab-ı Hakk'a lafza aktarılışı ise Hz. Rasulullah'a ﷺ aittir:

'Kur'an yanılmaz olması ve mutlak olarak yanlıştan beri olması ciheti ile tamamen Allah kelamıdır; ancak vahiy, Peygamber'in kalbine (zihin anlamında kullanmaktadır) ve buradan onun diline intikal etmesi açısından onun şahsiyeti ile derinden ilgilidir.'[9]

İlahi emri, yedinci yüzyıl Arabistan'ının çevresel durumu ile ebedi kelam arasındaki ilişkiden ibaret gören Fazlurrahman çevresel durumun değişmeye maruz kaldığı gerçeğinden hareketle İlahi emirlerin de değişeceğini iddia eder. Buna kanıt olarak da ashap tarafından şiddetle karşı konulmasına rağmen Hz. Ömer'in Kuran'daki bazı içtimai konularda köklü değişiklikler yapmış olmasını gösterir.[10]

Kur'an'ın ihtiva ettiği hükümleri küllî ve cüz'î olmak üzere iki kategoriye ayıran Fazlurrahman, küllî diye isimlendirdiği genel hükümleri zaman üstü bir duruşla tahlil eder.

Buna mukabil siyaset, hukuk, ekonomi gibi cüz'î/tikel kabul ettiği hükümleri ise tarihsel olarak görür.

Ona göre, tikel hükümler ancak gayelerinden genel hükümler çıkarılarak işlevsellik kazanabilirler.[11]

İktisat, hukuk ve siyasetle ilgili hükümleri yöresel ve dolayısıyla tarihsel kabul eden Fazlurrahman onlara modern zaman içinde uygulama alanları bulamaz. Ona göre, hukukla ilgili ayetler indikleri cemiyetin özelliklerini taşımaktadırlar. Örneğin: savaş ve barışla ilgili bütün ayetlerde yedinci asır Hicaz Yarımadasının etkileri görülmektedir.[12] Bu tür yöresel ayetler (tabir ona ait) ancak dolaylı hukuk referansı olabilirler.

Fazlurrahman'a göre, evrensel olan ayetler oldukça sınırlıdırlar. Onlarla iktifa etmek hayatın önünü tıkar. Müslümanların modern zamanla birlikteliklerini tesis etmeleri birçok hükme kaynaklık edebilecek ilkeler tesbit etmelerine bağlıdır.

Yazar, Kur'an'ı Kerim'i anlamak için önerdiği ilke tespitinin nasıl yapılacağı ve tespit edilen ilkelerin nelere dikkat edilerek pratize edileceği noktasında akla gelen muhtemel sorulara iki yönlü bir hareketi öngören yöntemiyle cevap verir (Ki bu yöntem yazarın önerdiği tefsir usulunun en temel unsurudur.):

'Gerçekçi ve gelecek vadeden bir İslam Hukuku ve İslam kurumları tesis etmek istiyorsak, iki yönlü bir hareket yapmak zorundayız. Birincisi, nazil olduğu zamanın konu ile ilgili mevcut toplumsal şartlarını göz önünde tutarak, Kur'an'ın, somut olayları işleyişinden, bir bütün olarak Kur'an'ın hedeflediği genel ilkelere doğru hareket etmektir. İkincisi bu genelleme düzeyinden günümüzde geçerli olan konu ile ilgili mevcut toplum şartlarını göz önünde tutarak şu anda uygulanmak istenen özel yasamaya doğru hareket etmektir.'[13]

Fazlurrahman, ulemanın Kuran'ı anlama usulünün "parçacı-lafızcı" olduğunu söyler. Parçacı oluştan, ayetlerin Kuran bütünlüğü içerisinde tefsir edilmediğini, lafızcı oluştan ise, mesaj yerine lafza bağlı kalındığını ve lafzının ezeli ve ebedi telakki edildiğini kasteder. Yazar, tenkit ettiği "parçacı-lafızcı" usulün karşısına, "bütüncül-tarihi" perspektifi getirir.

'Tarihi'likten tarihi olduğunu iddia ettiği Kuran'ı Kerim ve Sünneti tarihi birer olgu olarak kabul etmeyi ve kabul ediş neticesinde "tarihselci" okumayı; "bütüncül"den ise her ayeti Kuran'ın bütünlüğü içerisinde anlamayı hedefler.[14]

YANLIŞIN SORGUSU

Modern zamanın buyurgan aklının yönlendirdiği modernist akımlar, İslam coğrafyasında farklı anlayış usulleri geliştirdiler. Geliştirilen bütün usullerin özünde ise, geleneği ret anlayışının hakim olduğu sorgulama zihniyeti vardır. Buna göre, 'Ehl-i Hadis' anlayışı İslam hukuk sistemini, 'Ehl-i Kur'an' hareketi Sünneti, tarihselci yaklaşım ise Kur'an'ı sorgulamaktadır.

"İslâmî" olan her görüşte ise asıl olan küfrü sorgulamaktır. Nitekim bütün rasuller yaşadıkları zamanın hakim ideolojilerini sorgulamış ve onların akıl ve usulleri ile hayatı idare etmeyi reddetmişlerdir.

Modernistlerin anlayış usullerini peşinen İslami olma özelliğine sahip değerleri sorgulama üzerine bina etmeleri, geliştirdikleri usullerin Batı daki uygulanış şekillerini tahlil etmelerine mani oldu. Bu yüzden tarihselcilik -Kur'an'ı sorgularken- kendi menşeini, hangi şartlarda ve niçin doğduğunu yeterince tartışamadı.

Tarihselcilik

Fazlurrahman'ın, İslam ümmeti için yegane kurtuluş yolu olarak gösterdiği tarihselcilik gerçekte kilisenin skolastik müktesebatını insanileştirmek için doğan bir anlayış tarzıdır.

Aydınlanma devrinde öz adıyla tedavüle çıkan tarihselcilik, Hıristiyanlık kültürü içinde oluşum sürecini tamamlayınca, oryantalistler tarafından İslam dünyasına taşındı ve Kur'an'a tatbik edildi. Kur'an'ın vahiy olduğunu kabul etmeyen Oryantalizm, tarihselci anlayış çerçevesinde ayetlerin evrensel duruşlarını reddetti.

Onlara göre, Kuran-ı Kerim belli bir tarihliliğe sahipti ve yalnız o bağlamda ele alınmalıydı.

Oryantalizmin, vahiy gerçeğini inkar edebilmek için Kur'an'ı Kerim'e uyguladığı tarihselciliği Fazlurrahman'ın İslam ümmetinin sekülarizme esir olmaktan kurtulmasının tek çaresi olarak göstermesi sadece İslam düşmanlarını inandırabilir. Zira böyle bir anlayış zehiri ilaç kabının içine koyup şifa niyetine hastaya içirmekten başka bir şey değildir.

Gerçekten Müslüman modernistler İslam dünyasını kuşatan sosyo-kültürel krizi aşmak istiyorlarsa, öncelikle işe, modern değerlerin ve de Batı'da olduğu hali ile iktibas ettikleri tarihselciliğin tarihselliğini ilan ederek başlamalıdırlar. Çünkü İslam coğrafyasının fikri rekaketi içi doldurulmadan ithal edilen modern değerlerin tahribatıyla oluşmuştur. Bu yüzden tedavinin gerçekleşmesi, teşhisin doruluğuna bağlıdır.

Tarihselciliğin İslam coğrafyasındaki versiyonunun öncelikle müstemleke muamelesi gören insanların ülkelerinde neşvü nema bulması, onu kabul eden Müslüman modernistlerin zihnen tükendiklerinin, terkib ve tahlil ameliyelerini yitirdiklerinin ve bu yüzden de kendileri olabilmeyi düşünemediklerinin izharıdır.

Bu nedenle tarihselcilik, zihnen mağlubiyetin getirdiği reaksiyoner bir anlayış sistemidir. Bu anlayış, İslami ilimlere kısmen vakıf olan modernistleri bütünü ile İslam geleneğinden koparmıştır. Ortaya, İslam'a göre şekillenen bir hayat yerine, hayata göre şekillenen bir İslam çıkmıştır.

Çünkü yaşanan krizi, cemiyete müdahale eden müceddit akılla aşan geleneksel ulemanın yerini her türlü müdahaleye açık tarihselci müteceddit akıl almıştır.

Kur'ân'ı Kerim Telakkisi

Fazlurrahman'ın Müslümanları Kur'an'ın nazil olduğu döneme giderek onu anlamaya çağırması Sünnet ve Cemaat anlayışının bu güne kadar uyguladığı tefsir usulune ciddi bir muhalefet içermemektedir. Çünkü bütün müfessirler Kur'an'ı tefsir ederken nüzül ortamını göz önünde tutmuşlardır. Ancak muradı ilahiyi nüzül ortamından bugüne taşıma noktasında Fazlurrahman'ın önerdiği usul, klasik tefsir usulünü kökten değişime tabi tutmaktadır.

Klasik usul, Kur'an'ı Kerim'i lafız ve mana ciheti ile Allah'a *(Celle Celâlühû)* ait kabul ettiğinden, onu tefsir ederken lafızdan hareket eder ve

ayetlerin bütün zaman ve mekanlarda geçerli olduğunu söyler. Fakat yazarın önerdiği usule göre nüzül döneminde aranması gereken en temel unsur Kur'an'ı Kerim'in kültürel değerlerden nasıl etkilendiğinin tespiti ve bu etkinin ilkelerle lafızdan ayıklanarak sadece mana itibari ile bu güne taşınmasıdır. Zira yazara göre, içinde 'etkin tarihin' kodlarını barındıran Kur'an'ı Kerim bu hali ile evrensel değildir.

Hakikat şu ki; İslamilik iddiasında bulunan her anlayış usulu, Kur'an'ı Kerim'i lafız ve mana itibari ile Allah Teala'ya *(Celle Celâlühû)* ait olan ve bütün zamanlara hitab eden evrensel hakikatler atlası kabul eder ve bu kabul gereği davranırsa meşruiyet kazanabilir. Çünkü Kur'anı Kerim sadece nüzül devrine hitab etmediğini, tarih üstü duruşuyla kıyamete kadar gelecek ins ve cinne hükmettiğini bildirmektedir: 'Alemlere bir uyarıcı olsun diye kuluna Furkan'ı indiren Allah'ın *(Celle Celâlühû)* şanı yücedir.'[15]

Bu ayet, Kuran'ın ve ilk muhatabı Allah Rasul'ünün ﷺ belli bir zaman, coğrafya ve milletle sınırlı olmadığı bilakis onunla aynı asrı paylaşanlar dahil kıyamete kadar gelecek bütün insanları kapsadığı yani tarih üstü olduğu gerçeğini ifade etmektedir.[16]

'O (Kur'an), bütün alemler için ancak bir uyarıdır.[17] Yani sadece indiği o ilk toplumu değil kıyamete kadar gelecek bütün milletleri irşat etmek de onun uhdesindedir.[18] Davet zaman ve mekanla sınırlı değildir.

Etkin Tarih Tasavvuru

Fazlurrahman "etkin tarih" teziyle, Kur'an'ın Peygamber'imizin ﷺ zihnine indiğini iddia ederek şunu söylemek istemektedir: Bir takım hakikatler suretinde inen ayetleri Cenab-ı Peygamber Efendimiz, ﷺ çevre kültürünün etkisiyle lafzi kalıplara sokarak ifade etmiştir. Yani kırk yaşına kadar Arap kültürü ile yaşayan, düşünen, konuşan Peygamber zihni, kırk yaşından sonra çevre kültürünün yanı sıra sadece anlam itibari ile vahyi de kuşanmıştır.

Fazlurrahman, ifade ettiği bu yaklaşımın mucidi değil sadece Batı kültüründen İslam'a taşıyıcılığını yapan bir amelesidir. Eğer amele değil de fikir adamı olsaydı kendisine telkin edilen oryantalist ezberlere şüpheyle yaklaşacak, Kur'an'ı Kerim'in beyanı doğrultusunda onları öz posa ayrımına tabi tutacaktı. Fakat bunu yapamadı.

Yazar, Batı kültüründen kes-kopyala-yapıştır tarzında iktibas ettiği 'etkin tarih' tezini öncelikle Kur'an'a danışmış olsa idi, Kur'an'daki hakikatlerin bir kısmının önceki rasullerin şeraitleri ile ayniyet ya da benzerlik arz etmesinin, dinin Hz. Adem'den *(Aleyhisselâm)* bu güne, öz itibari ile değişmediğinden İslam'ın ise değişmeyen o dinin en son sunumu olduğundan kaynaklandığını görecekti.

Nitekim Hz. İbrahim'in *(Aleyhisselâm)* Müslüman olarak tavsifi, önceki dinlerin İslam üst başlığında cem edilişi, iman esaslarının insanlık tarihi boyunca ayni kalışları, hitabi ilahi'nin değişmediğini gösterir. Niçin değişsin ki? Madem bütün rasuller Allah Tealaya *(Celle Celâlühû)* davet etmişlerdir. O takdirde isim, zaman, mekan ve tarihin dışında söylenenler özde aynı olmalıdırlar.

Bu yüzden Kur'an'ı Kerim 'Sana ancak senden önceki peygamberlere söyleneneler söylenmektedir.'*[19]* buyurmaktadır.

Şer'u men kablena'nın (bizden önceki Peygamberlerin şeriatı) bir çok konuda Müslümanları da bağlaması, Kur'an'ı Kerim'in ifade ettiği hakikatlerin bir yönü ile Hz Adem'e *(Aleyhisselâm)* **diğer bir yönü ile ise kıyamete kadar uzanmasının yani halidi/ebedi oluşunun göstergesidir.**

Bizzat Kur'an, İslam'ın önceki rasullerin şeriatları ile bir çok konuda ayniyet ya da benzerlik ifade ettiğini söylemesine ve fukaha da hükme medar olan kaynakları sayarken şer-u menkablana'yı dikkate almasına bakmaksızın çıkıp da Kur'an'daki hükümlerin önceki şeriatlara benzemesi, Onun etkin tarihin kodlarını taşıdığına işaret eder türünden beyanda bulunmak Kur'an'ı anlamamak için ısrar edişten başka türlü izah edilemez.

Modern zamanın teknolojik gelişmişliğini gerekçe göstererek, ahkam ayetlerinin tarihselci bir bakış açısıyla yeniden okunmasını talep etmek en basitinden aklı vahiyden, yedinci asırda

yaşayan Allah Rasul'ü ﷺ ve ashabını da fikri anlamda bu günün insanından daha geri görme zafiyetidir. Modern zamanın şımarttığı adam bilmiyor ki Kur'an'ı Kerim Hz. Adem'den *(Aleyhisselâm)* kıyamete kadar; düşünmek, konuşmak, evlenmek, sevinmek, üzülmek gibi değişmez fıtrı özelliklere sahip ve bu özellikler itibariyle hep aynı kalan insana hitap etmektedir.

Fazlurrahman, oryantalist ezberini bütün bu gerçeklere tercih edip, sanki Allah Teala *(Celle Celâlühû)* Hazretlerine sen bilirsin fakat ben de bilirim demektedir. Halbuki Allah Teala *(Celle Celâlühû)* 'Allah bilir siz bilmezsiniz.'[20] buyurmaktadır. Böyle bir bakış açısının ciddi bir akidevi probleme neden olacağı, sıradan bir müslümana bile aşikardır.

Vahiy Kalp İlişkisi

Kalbi selim; geleni geldiği gibi nakleder. Zihin ise, sahip olduğu tarihi ve kültürel özellikler sebebi ile duyduklarını sosyo-kültürel duruşuna göre şekillendirir. Yani zihin, duyduklarını izah ederken onlara kendi rengini verir. Bu yüzden Fazlurrahman, Kuran'ın tarihselliği tezini ispat ederken; vahyi, Allah'ın *(Celle Celâlühû)* tarih içerisinde cereyan eden durumlara Peygamberin ﷺ zihni vasıtasıyla verdiği cevaplar şeklinde tarif eder. Fakat Kuran, vahyin Peygamber'mizin ﷺ zihnine değil, kalbine indiğini söylemektedir.

Vahyin Allah Rasul'üne ﷺ gelişini anlatan ayetler (2/Bakara, 97; 26/Şuara, 193-4) intiha/ulaşma bildiren 'ila' harf-i cerri ile 'ila kalbike' şeklinde değil de istila/sahip olmak, hakimiyeti altına almak anlamına gelen 'ala' harf-i cerri ile 'ala kalbike şeklinde nazil olmuştur.[21]

Çünkü Kur'an'ı Kerim Allah Rasul'ünün ﷺ kalbini bütünü ile hakimiyeti altına almış ne nasıl vahyedildi ise Hz Rasulullah ﷺ tarafından hiçbir şey eksiltilmeden ya da artırılmadan aynen kabul edilmiştir.

'Ala kalbike' ifadesi Peygamberimizin ﷺ kalbine farklı fonksiyonlar yüklemek isteyen, 'Kur'an hem tamamıyla Allah kelamıdır, hem de olağan anlamda tamamıyla Hz. Muhammed'in kelamıdır' türünden üstü örtülü ifadelerle vahyi beşerileştirmek isteyen yazarın aleyhine bedihi bir delildir.

Kuran'ın Allah Rasülünün ﷺ kalbine indirilmesinin nedeni; kalbin, şuurun, idrakin merkezi olmasından dolayıdır. Kalp, anlamada ne bir noksanlığa ne de bir fazlalığa imkan tanır.[22]

Geleni geldiği gibi nakleder. Bu yüzden kalb-i selimin üzerinde "etkin tarih"in değil İlahi Hitabın tasarrufu vardır.

Elmalılı Hamdi Yazır'ın, Necmettin-i Kübra'nın tefsirinden naklettiği şu mütaala kalbin vahyi idrak etmede ne derece önemli olduğunu açıkça göstermektedir: "Musa'ya *(Aleyhisselâm)* verilen levhalar Onun kalbine indirilseydi, gazap halinde onları yere atmayacak ve de ilmi ledün tahsili için Hızır'ı aramaya gitmeyecekti."[23]

Vahye Allah Rasulünun Dahli Yoktur

Fazlurrahman'ın iddiasının aksine, Ehli Sünnet uleması Allah Rasulü'nün ﷺ vahiy karşısındaki konumunu küçümseme gibi bir ameliye içinde olmamıştır. Sadece yaptıkları, Kur'an'ı Kerimdeki vahiy- Peygamber münasebetini anlatan ayetleri istikra/tümevarım yolu ile tesbit ederek olanı olduğu gibi izah etmektir.

Nitekim Allah Teala, Hz. Peygamber'in ﷺ vahiyle olan münasebetini anlatırken Onun her gelen vahyi bildirildiği surette ezberleyip muhafaza eden pasif bir alıcı olduğunu anlatmaktadır. Yazarın üstü örtülü bir şekilde ifade etmeye çalıştığı vahyin oluşumunda Allah Rasulü'nün ﷺ etkin oluşu iddiası Kur'an'ın anlattığı vahiy-peygamber münasebetine bütünüyle zıttır.

Vahyin oluşumunda Allah Rasul'u ﷺ öylesine tepkisiz bir alıcıdır ki vahyin mücmel bırakılan yönlerini izah bile, yine Allah Teala tarafından kendisine bildirilerek yapılmıştır: 'Sonra şüphen olmasın ki, onu açıklamak da bize aittir.'[24]

Şayet yazarın vahyin oluş sürecinde Allah Rasulü'nün ﷺ etkinliği iddiası doğru olsa idi Cenab'ı Hak Rasulune hitaben şöyle der miydi: '(Rasul'üm!)onu (vahyi) çarçabuk almak için dilini kımıldatma. Şüphe etme ki, onu toplamak (Senin kalbine yerleştirmek) ve onu okutmak bize aittir. O halde biz onu okuduğumuz zaman, sen onun okuyuşunu takip et.'[25]

Yani Cebrail'in kıraatine birleşik olarak okuma. O okuyuşunu bitirinceye kadar sessiz bir şekilde bekle. Ne zaman O, vahyi tamamlayıp sukut edince sen okumaya başla.[26] Zira "Sana Kur'an'ı okuyacağız, sen onu hiç unutmayacaksın."[27]

Kur'an'ı Kerim'in vahyedildiği şekilde Allah Rasulü'nün ﷺ kalbine eksiksiz bir şekilde yerleştirilmesi bir vaadi ilahilidir ve tahakkuk etmiştir.

Bütün deliller Allah Rasulü'nün ﷺ vahye karşı hiçbir müdahalesinin olmadığını bilakis vahyi olduğu gibi alıp muhafaza ettiğini söylerken Fazlurrahman sadece hevasına dayanarak bunu reddetmektedir. **Bu tür bir yaklaşımın ciddi akidevi bir problem olduğunu söylemek kelam israfından öte bir şey olmayacaktır.**

İlahi Emir ve Tarihselciliğin Değişim Talebi

Çevresel durumun değişmesine paralel olarak İlahi emrin de değişmesini talep etmenin temelinde Allah'ı *(Celle Celâlühû)* yedinci asrın insanına hükmetmeye yetkili fakat modern çağ insanına ise doğrudan hitap etmeye –haşa- yetkisiz görme gibi sekularist bir anlayış vardır. Değişim, mevcudun ihtiyacı karşılayamadığı durumlarda söz konusu olur. Kur'an'ı Kerim insanlığın hangi sorununa çare bulamadı ki yazar onu değişime tabi tutmak istemektedir. Sonra Kur'an'ı Kerim ilahi bir kelamdır. Beşeri olan ifadelerle ilahi olan Kur'an'ı değiştirmek –Haşa- Allah Tela'ya *(Celle Celâlühû)* biz de senin kadar biliriz gerekli gördüğümüz yerlerde Kur'an'ı –haşa- değişime tabi tutarız demek anlamına gelmeyecek midir?

Yazarın, değişim projesine meşruiyet kazandırabilmek için Hz Ömer'in *(Radıyallâhu Anh)* ictihatlarını kendine delil göstermesi ise iki türlü izah edilebilir; ya Fazlurrahman sadece okuyan fakat okuduklarını idrak edemeyen 'Fakih bi'l-İbare' dir. Ya da nesebsiz çocukların kendilerine benzettiği herkese aidiyet iddiasında bulunmaları gibi meşruiyet telaşına düşmüş akla ziyan bir ameliye içerisindedir. Çünkü Hz Ömer'in *(Radıyallâhu Anh)* içtihatları Kur'an'ın değiştirilmesinin değil bilakis değiştirilmeden zamanın değer yargılarını değiştirebileceğinin şahitleridir.

Nitekim Hz. Ömer'in *(Radıyallâhu Anh)* içtihatları incelendiğinde görülecektir ki, onların özünde -hükümlerin illetleri çerçevesinde- toplumsal faydayı temin ve zararı def etme vardır.

Bu ise fıkhın esasıdır. Bundan dolayıdır ki Hz. Ömer, *(Radıyallâhu Anh)* uygulamanın şartları tahakkuk etmeyip hükmün illeti ortadan kalktığında, ya da hükmün uygulanmasıyla cemiyet adına bir zarar oluştuğunda o zararı def etme gayesiyle bazı hükümleri geçici olarak tatbik etmemiştir. Bu doğrudur.

Fakat bunu yaparken bir başka nassla amel etmiştir. Fazlurrahman'ın zannettiği gibi ne olursa olsun değişim mantığı ile ayetlerin açık anlamlarını kendi görüşü ile değiştirmemiştir. Zaten böyle bir ameliye içerisinde olmasına ne Kur'an'ı Kerim ne de Hz. Ömer'in *(Radıyallâhu Anh)* imanı müsaade eder.

Yazarın değişim projesine delil gösterdiği Hz Ömer'in *(Radıyallâhu Anh)* içtihatlarını, bir örnek üzerinde tahlil ederek gerçekte akla değil fıkhın esas kaynaklarına dayandıklarını ispat etmeye çalışalım: Bilindiği gibi -kesilmesine dair aye[28] olmasına rağmen- Hz Ömer, *(Radıyallâhu Anh)* aşırı kıtlık yılında hırsızın elini kesme hükmünü durdurmuştur. Nitekim Müzeyne'den bir adamın devesini çalan Hatıb b. Beltea'nın kölelerine sirkat haddini (el kesme cezasını) tatbik etmemiştir.

Bunun temelinde ise, Hz Ömer'in *(Radıyallâhu Anh)* hükmün illeti, hikmeti ve uygulama şartlarını etraflı bir şekilde idrak etmesi yatmaktadır. Gerçekte hırsızlık, başkasının malına tecavüz etmek olduğundan aşağılık bir suçtur. Bu yüzden onu ortadan kaldırabilmek için el kesme cezası uygun bir cezadır.

Fakat hırsızlığın el kesmeyi gerektirir bir suç olması bir çok şartın gerçekleşmesine bağlıdır. Bunlardan bir tanesi de zaruret halinin olmamasıdır. Çünkü "Zarurutler haramları mübah kılarlar."[29] Zenginin fakiri doyurmadığı, insanların aç kaldığı, aşırı derecede kıtlığın hakim olduğu bir zamanda yapılan hırsızlık el kesmeyi gerektiren bir ceza olmaktan ziyade, haram olmasına rağmen zaruret halinde mubaha dönüşen ameliyeler kabilinden olur. Dolayısıyla böyle bir durumda hırsıza el kesme cezası uygulanmaz.

Ayrıca Allah Rasulü ﷺ savaşta hırsızın elinin kesilmeyeceğini söylemiştir. Çünkü savaş olağan dışı bir durumdur. Böyle bir durumda hırsızın elinin kesilmemesi ondan daha meşakkatli olan şiddetli kıtlık zamanında evleviyetle kesilmemesini gerektirir.

Hz. Ömer'in *(Radıyallâhu Anh)* bu nevi uygulamaları ne hükmün neshedildiğine ne de kaldırıldığına işaret eder. Bilakis Onun hükmün illeti ve şartların tahakkukunu derin bir anlayışla kavradığına, büyük bir müçtehit olduğuna delalet eder.

Külli ve Cüz'i İlkeler Sistemi

Fazlurrahman'ın Kuran'i hükümleri küllî ve cüz'î olmak üzere iki kategoriye ayırması; küllî diye isimlendirdiği genel hükümleri zaman üstü bir kimlikle değerlendirilmesi, cüz'i/tikel dediklerini ise tarihsel olarak niteleyip onların gayelerinden iyilik, adalet, yardımlaşma gibi genel hükümler çıkarması bütünüyle akli delillere dayanmaktadır.[30] Çünkü, onun bu uygulamasına referans olabilecek hiçbir nakli delil yoktur. Gerçi fakihler genellik ifade eden şer'i nasslaın delaletlerinden, fıkıh usulunün prensiplerinden ve hükümlerin illetlerinden hareketle genel kaideler oluşturmuşlardır.

Nitekim Karafi bu noktada şunları söylemektedir: Şeriat-ı Muhammediyye; usul ve furu olmak üzere iki bölümden oluşur. Usul de kendi içinde iki kısma ayrılır: Bunlardan ilki olan 'Usul-u Fıkh'ın ağırlıklı konusu emrin vucuba, nehyin harama delalet etmesi gibi, Arabi lafızlardan mülhem olan hükümlerin kaideleri hakkındadır. İkincisi ise, (Mecellede olduğu gibi) fıkhi hükümlerle alakalı genel kaidelerden bahseder.[31]

Fakat gerek Fıkıh Usulu gerekse fıkıhla alakalı genel kaidelerin hiçbiri had cezaları, faiz, gibi muayyen konulara çözüm getiren ayetlerin uygulama alanlarını ortadan kaldırma gibi bir gayeye mebni değildir. Bu kaidelerin tespit edilmesinin asıl gayesi sınırlı sayıdaki ayetleri sınırsız olaylara etkin kılabilmektir. Fakat Fazlurrahman'ın tespit ettiği külli ve cüz'i sistemin hedefi ise modern zamanda kendilerine uygulama alanı bulunamayan! ayetleri devre dışı bırakmaktır.

Nitekim Fazlurrahman bunu açıkça ifade etmekten de çekinmemektedir:

"Hz. Peygamber ﷺ kabilelerle sınırlı dar bir alanda görev yapmıştır; bundan dolayı geniş toprakların ve bütün halkların söz konusu edildiği bir yerde aynı uygulamayı gerçekleştirmek imkansızdır."[32]

Bu ifadelerin temelinde Aydınlama aklının ilerlemeci tarih anlayışı vardır. Bu yüzden Fazlurrahman Kur'an'ın hükümlerine modern zamanda uygulama alanları bulamaz.

Yazarın tikel olarak nitelediği ahkam ayetlerinin getirdiği çözümlerin belli bir tarihte görevlerini tamamlayarak hukuki alandan çekildiklerini düşünmesi, ayetleri neshetmenin ötesinde bir izah kabul etmez. Halbuki bir ayet, ancak başka bir ayetle nesh edilebilir.

Allah Rasulü'nün ﷺ irtihallerinden sonra yeni bir ayet gelmediği ve gelmeyeceğine göre, ahkam ayetlerini neshetme yetkisi, Fazlurrahman'a kim tarafından verilmektedir. Yoksa kendisinde ilahi bir güç mü vardır?

Fazlurrahman'ın ilkeler çerçevesinde geliştirdiği anlayış usulunde neler bağlayıcıdır? Mesela neye göre hükümleri cüz'î ve küllî diye ikiye ayırmaktadır.

Bu ayırımda ona neler referans olmaktadır? Fıkıhla alakalı hükümler cüz'î kabul edilirken fıkhın ibadet bölümünü oluşturan namaz, oruç, hac ve zekatla alakalı hükümler cüz'î olmalarına rağmen niçin onlardan da birtakım ilkeler çıkarmamıştır?

İbadetlerin Batı emperyalizmine zararı, siyasi içerikli ayetlere nispetle daha az olduğundan dolayı mı (şimdilik) onlara dokunmamıştır?

Asırların birikimiyle şekillenen "usul'ü fıkıh" ilmini geçersiz kabul eden ve kabul ediş neticesinde manayı ayetlerin lafızlarından çıkarma yerine- lafzı insani addedip, ayetlerden bir takım ilkeler çıkaran yazar kendisine daha serbest bir hareket alanı icat etmiştir. Bağlayıcı hiçbir esasın olmadığı "ilkeler sisteminin" serbest bölgesinde Batılı değerler daha kolay alınacak ve hiçbir sorun yaşanmadan meşrulaştırılacaklardır.

Kuran tespit edilen ilkelerle doğru anlaşılabilme kriterlerini yitirecek ve her hızlı modernist Ona istediği manayı kolayca söyletebilecektir. Böyle bir anlayışa teslim edilen Kur'an'ın muteber manası, Kelami İlahinin anlattığı mana değil, Kuran'ı anlamak isteyenlerin Kuran'dan anladıkları mana olacaktır. Böyle bir ortamda banka faizinin meşrulaştırılması, had cezalarının kaldırılması, baş örtüsünün tarihselleştirilmesi pekala mümkündür.

Allah Rasülü ﷺ asırlar önce buyurmuşlardı ki; 'Öyle bir zaman gelecek ki herkes Kuran'dan anlamak istediğini çıkaracaktır.'[33] **Tarihselcilik, tarih boyu anlaşılmak istenen hevai manaların Kur'an'a en muhalif duran versiyonudur.**

Çift Yönlü Hareket

Fazlurrahman'ın önerdiği tefsir usulunün en temel unsuru olan iki yönlü hareket sisteminin ilk aşaması yani Kur'an'ı anlamak için nazil olduğu zamana gitme ameliyesi klasik tefsir usulunun de önemle üzerinde durduğu bir hususdur. Nitekim müfessirler ayetlerin sebebi nüzüller bağlamında anlaşılmasına önem vermişler ve her hangi bir ayetin anlaşılması noktasında bir müşkilleri olduğunda onu nuzul dönemine giderek sebeb-i nüzülün ışığı altında çözmüşlerdir. Ayetlerin –bir kısmının- hususi sebeplere müncer olmaları onlardan genel hükümler çıkarmaya mani değildir, anlayışı çerçevesinde hareket etmişler ve söz konusu ayetleri bu bakış açısıyla bütün zaman ve mekana müdahil kılmışlardır. Müfessirler Kur'an'ı açıklama görevi kendisine verilen Efendimiz'in hadisi şeriflerini de, vahyin inişine, Cebrail'in *(Aleyhisselâm)* gelişine tanık olan ashab'ın mütalalarını da dikkate almışlar.

Onlara rağmen tefsirde bulunmaktan istinkaf etmişlerdir. Ehli sünnet alimleri ile Kur'an'ın nüzül devrine gitme husunda fikir birliği içinde olan Fazlurrahman, Kur'an'ı bu güne taşıma noktasında bütünüyle onlara muhalif olan bir yola sapmaktadır ki o da hevai usullerle tesbit ettiği ilkeler zarfında ahkam ayetlerini neshetme teşebbüsüdür. Yazar, nüzül döneminden modern çağa, Allah Teala'nın vahyettiği Kur'an yerine tarihselci anlama usulunun beşeri formlara hasrettiği bir takım hevai ifadeleri taşımaktadır.

Muayyen çözümler içeren ayetlerden 'genel sosyal ve ahlaki ilkeler' çıkarılır, sonra da bunların meşru ve ilahi olduğuna dair başka bir delil getirilmezse, söz konusu çözümlerin ayetin hem lafzı hem de manası ile hiçbir irtibatı kalmaz. Lafız ve mana ciheti ile ayetlerle irtibatı kopan bu nevi ilkelerin de dini bir geçerliliği olmaz.

Israrla Kur'an'ı Kerim'in bir ahlak kitabı olduğuna vurgu yapan, ulemayı da bu ahlak kitabını, hukuki hükümlerin esası kabul etmelerinden dolayı tenkit eden yazarın gelecek vadeden bir İslam Hukukundan bahsetmesi her şeyden önce kendisiyle çelişki içinde olduğunu göstermektedir.

Çelişkiden kurtulmasının yolu ise külli, cüzi ya da çift yönlü anlayış usuluyle uğraşarak yeni usullerin tespit edilmesine mesai harcama yerine, açıkça ahkam ayetlerini kabul etmediğini ilan etmesidir.

Fakat böyle bir yaklaşım bağlıları nezdindeki sıkı Müslüman imajını zedeleyeceğinden mütalanın, ileriki adımları bu günün tarihselcilerine havale edilmiştir.

Bütüncül-Tarihi Yaklaşım

Fazlurrahman'ın, klasik tefsir usulune alternatif olarak geliştirdiği tarihselci anlayış usulunun önemli unsurlarından biri olan "bütüncül-tarihi" yaklaşımının 'bütüncül' bölümü, klasik tefsir anlayışının öteden beri izlediği önemli bir tarzdır.

Nitekim müfessirler, kaleme aldıkları tefsirlerin tamamında Kur'an'ın bütünlüğünü dikkate almışlardır. Öyle ki bütüncül okumalar tahsis, delâletü'n-nas, işaretü'n-nas, gibi Kur'ani bütünlüğü gerekli kılan anlayış usullerinin oluşmasına zemin hazırlamıştır.

Fakat Fazlurrahman'ın arayıp da ulemada bulamadığı bütüncül okuma Kur'an'ı tarihselleştirip yedinci asırda bırakmak sonrada külleri arasından bu güne emperyalizmin menfaatlerine dokunmayan birkaç ahlaki ilke taşımaktır.

Gerçekte bütüncül okumayı ihmal edenler Ehl-i Sünnet uleması değil modernistlerdir.

Zira fakülteyi bitirdikten sonra akademik çalışmaya yönelen, çalışmasını da bir konu üzerinde yapan, bu yüzden İslami ilimleri etraflı bir şekilde okuma imkanı bulamayan bir akademisyenin beş altı yaşlarında İslami ilimleri tahsile başlayan yirmi yaşlarına geldiğinde ise bütün ilimlerden umumi icazet alan bir molla kadar İslami ilimlere vakıf olmadığı aşikardır. Örneğin, hadiste profesör olan kaç tane akademisyen bir hocadan Buhari'yi okumuştur. Fakat Buhari'yi baştan sona bir hocadan okumadan Buhari üzerine oryantalistlerin neşrettikleri eserleri okuyan ve bu ameliyeden cesaretle Buhari hadislerini tenkit eden bir çok profesör vardır. Bütüncül anlama için bir müfessirin Kur'an'ı, Kur'an ilimleri ile birlikte, bir muhaddisin de Buhari'yi birkaç şerhi ile birlikte okuması zorunlu değildir derseniz biz de bu adamlar kebabı etsiz de yapabiliyorlar demekten başka bir ifade bulamayız.

Ez her cihet Şer'î ilimlere kısmi vukufiyet modernistlerin Kuran'ı ve Kur'ani ilimleri bir bütün surette okumalarına engel olmuştur.

Yazarın teklif ettiği yaklaşımın ikinci ayağı olan "Tarihi"lik ise Batıya aittir. Pozitivist akla, insanüstü, tarih üstü İsa'yı anlatamayan Batılı adam, tarihselcilikle İsa'yı *(Aleyhisselâm)* anlaşılır kılmayı hedeflemiştir. Bir anlamda tarihselcilik, doğruyu yanlıştan ayıklama ameliyesidir. Kilise, tarihselciliği kabul ederek tarihi bir şahsiyet olan İsa'yı *(Aleyhisselâm)* aynıyla yarınlara taşıyamayacağını, çünkü şartların tarihin bir devresinde vuku bulup nihayete erdiğini itiraf etmiştir.

Ayrıca tarihselciliğin alenen icra edildiği yıllarda, kilisenin elinde beşeri özellikleri baskın olan bir İncil vardı. Tarihi bir varlık olan insanı idrak etmek nasıl tarihi bir bakış açısını gerekli kılıyorsa beşerileşen İncil de ancak beşeri yoldan hareketle anlaşılabilirdi.

Fakat Kur'an'ı Kerim, vahyedildiği şekilde bu güne ulaşan ve kıyamete kadar gelecek insanların kitabı olan, ondan sonra kitap gelmeyeceği bildirilen ve bundan dolayı evrensel olması zorunlu addedilen bir kitaptır. Onun kabul edilmesi ise, Allah Teala'nın yedinci asırdan sonra gelen insanları ihmal etmesi anlamına gelirdi.

Bunun için hikmeti ilahi onun tarihi değil evrensel olmasını gerekli kılmaktadır. Fakat bunu anlayabilmek için her şeyden önce Onun Kelami İlahi olduğunu kabul etmek gerekir.

Kuran'ın tarihi bir ortamda inmesi, muhataplarının belli bir sosyo-kültürel konuma sahip olmaları evrenselliğini ihlal etmez. Çünkü O, konuşan, susan, gülen, rızık talep eden, sevinen, üzülen ve bu vasıflarını Hz Adem'den *(Aleyhisselâm)* bu tarafa sürekli fıtratında saklayan insana konuşmaktadır. İnsan fıtrat olarak nasıl hep aynı kalıyorsa o fıtrata konuşan Kur'an da değişmeden aynı kalmalıdır. Fakat Doğunun perişanlığını, Batıya galibiyet getiren akılla aşmaya çalışan Fazlurrahman, sürekli evrenselliğine vurgu yapan Kuran'ı Kerimin fıtrata konuşan duruşunu kavrayamamıştır. Çünkü onun referansı Batılı adamın anlayış usuludur.

Tarihsel olduğuna dair tek bir kelimelik beyanı olmayan Kuran-ı Kerim'i modern zamanın pozitivist aklına uydurabilmek için tarihselleştirmek ve bu ameliyeyi "İslâmî" başlıklarla ifade etmek sadece muhatabı aldatabilmek için zarfı değiştirmek gibidir. Bu yüzden tarihselcilik Kuran'a dönmek yani Kuranileşmek değil Kur'an'ileşmek zarfı içinde icra edilen Garbileşmektir

O, ezelden ebede okunan bir ilahi kelamdır. Beşere ait bir nesne değildir. Dolayısıyla tarihselcilik gibi metin yazarlarının niyetlerini anlamada kullanılan hermenötik yaklaşım da ona tatbik edilemez. Zira Ontolojik olarak farklı olanlar farklı usullerle mülahaza edilirler, edilmelidirler.

Ulema

Fazlurrahman, Batı'dan iktibas edip, Kur'an'a uyarladığı tarihselciliğin meşruiyet kazanıp yaygınlaşmasının önünde, en büyük engel olarak fakihleri görür. Bu yüzden onları uygulanabilir bir hukuk sistemini tesis ve hukukla ahlak arasındaki ilişkiyi tesbit edememekle itham eder.[34]

Kelam alimlerinin irfan ve iftiharla dolu ameliyelerini ise bin yıllık kutsal ahmaklık[35] olarak niteler.

Fazlurrahman'ın uygulanabilir bir hukuk sistemi tesis edememekle itham ettiği fakihler dünya hukuk tarihinde ilk defa hukuk metodo-

lojisini (fıkıh usulu) tesis eden ve bu noktada bütün dünya hukuk sistemlerine önderlik eden ilim ve fikir tarihinin dehalarıdırlar.

Devlet-i Aliye'nin Şeyhu'l-İslam'larından Mustafa Sabri Efendi *(Rahimehullâh)* ise bu noktada şunları söylemektedir: Ulemanın tedvin ettiği ve hacimli ciltler içinde bize ulaşan fıkıh ilmi, Hz. Muhammed'in ﷺ Peygamberliğine mucize olarak yeter.[36]

Bu ifadeler fıkhi hükümleri uygulamadan sorumlu en üst merci olan Meşihat'i İslamiyye'nin sahibine aittir. Şayet uygulamada problem olsaydı bundan ilk önce şikayet edenlerden birisi de Mustafa Sabri Efendi *(Rahimehullâh)* olmalıydı.

Mecelle tecrübesiyle zahir olmuştur ki, Fıkıh tek bir mezhebinin muhtevasıyla, bütün bir insanlığı idare edecek bir hukuki birikime sahiptir. Bu gün İslam ülkelerinde fıkhi hükümlerin uygulanmayışı ise fakihlerin acziyeti ya da fıkhın yetersizliğinden değil bilakis Batı Medeniyetine pazarlıksız teslim olan siyasi idarelerin anlayışından kaynaklanmaktadır. Dolayısıyla fıkhın siyasi hayattan tecrit edilmesinin arka planında Fakihlerin acziyeti değil, Batılılaşma sevdası aranmalıdır.

Bu yüzden Fazlurrahman tenkit oklarını yanlış hedeflere göndermektedir. Tıpkı acemi bir savaşçı ya da gönüllü bir işbirlikçisi gibi kendi mevzilerini vurmaktadır.

Büyük bir fakih olan Hocam bir tarih Fazlurrahman'ın konferans vermek için ders okuttuğu yere geldiğini, konferanstan önce sınıfını ziyaret ederek Hidaye'nin kölelik bahsini ihtiva eden dersini dinlediğini, dersin sonlarına doğru usul gereği dersle alakalı bir takım mütalalar serdetteğini ve Hanefi Fakihlerinin kölelik bahsini işleyişene hayran kaldığını, A.B.D.'ye dönünce bu hususla alakalı mütalalarını tekrar gözden geçireceğini söylediğini anlatmıştı.

Mustafa Sabri Efendi'nin söylediklerini, Hocam'ın anlattıklarını ve fıkhi eserlerin bedihi mükemmelliğini yan yana koyduğunuzda Fazlurrahman'ın ifadelerinin oryantalist ezberlere dayanmanın ötesinde hiçbir mesnedinin olmadığı görülecektir.

Fazlurrahman'ın söylediğinin aksine fıkıhla ahlak iç içe değerlendirilmiştir. Nitekim fıkhi bir meselenin bir kazai bir de diyani yönü vardır. Diyani yönde ise iman ve ahlakın tahakkümü mevcuttur. Örneğin mahkemede hasmına karşı gerçeği ihtiva etmeyen deliller getiren iddiacı/müddei, hukuken haklı iken, aleyhinde delil getirilen/müddea aley, ise diyaneten haklıdır.

Az gelişmiş coğrafyanın kompleksli aydınına göre, gelenek hurafelerin mahşeridir. Dolayısı ile ulemanın tekrardan ne dediğine dönüp bakmak çok da önemli değildir. Bu yüzden hadiselere oryantalist ezberler doğrultusunda çözümler getirmek en isabetli! yoldur.

Müçtehit imamlarla/mezheb sahipleri ve onların usulerine göre fıkhi ameliyelerini inşa ve idame ettiren fakihlerle anlaşamayan Fazlurrahman Batıdan iktibas ettiği Aydınlanma artığı tarihselci yaklaşımla anlaşmakta hiç de zorlanmamıştır.

Oryantalizmin kurgulayıp Müslüman modernistlerin eline tutuşturduğu kızıl yüzlü tarihselcilik bu gün İslam coğrafyasında yeşil bir maskeyle dolaşmaktadır. Müslümanlarsa, maddi perişanlıklarını aşabilmek için ağzı laf yapan bu yeşil maskelileri hiç yüksünmeden dinlemekte ve gerçekten onları dert ortakları zannetmektedirler. Çünkü dinledikleri insanların tamamı Fazlurrahman gibi müslüman babaların müslüman çocuklarıdır. Ne var ki aldatılmışlar ve masum insanları aldatmaktadırlar.

Hüküm

Kur'an'ı Kerim kendinden doğmayan ve Onunla uyuşmayan bütün değer yargılarıyla hesaplaştı. İlahi olanı beşeri olanla, beşerin arzularını dikkate alarak uzlaştırmayı reddetti. Hayata müdahil oldu, hükmetti. Sorunsuz bir cemiyet vücuda getirdi. Çirkini kaldırıp güzeli, en güzeli, güzeller güzelini getirdi.

Bu yüzden Onun yürürlükte olduğu çağlar insanlık tarihinin en güzel çağlarıydı. Ne kapitalizmde olduğu gibi zengin adına fakire haksızlık etti ne de Komünizmde olduğu gibi devlet adına zenginin malına el koydu. Fert ve cemiyet nizamını adalet üzerine tesis etti. -Çünkü O, her şeyi en doğrusu ile bilen ve buna göre vahyeden Allah Teala'nın kelamıdır.

Emperyalizmin değer yargılarını reddediyor diye böyle bir kitabı tarihselleştirmeye kalkışmak Kuran'a değil emperyalizme hizmet etmektir. Kur'an'ın emperyalizmle olan mücadelesinde tarihselciliği tercih ederek emperyalizmden yana tavır alan Fazlurrahman, yanlış bir anlayış usulunden yana tavır aldığından Kur'an'ı anlama bahtiyarlığına erememiştir. Zira Kur'an, kendisini etkilemeye çalışan bir bakış açısı yerine kendisinden etkilen bir bakış açısıyla anlaşılabilir. O, kulların istediği manayı değil yalnız Allah Teala'nın muradını verir.

Dipnotlar:

[1] Temelde pozitivist bilim mantığına karşı olduklarını söylemelerine rağmen ayetleri söz konusu mantık çerçevesinde açıklamaya özen gösteren İctimai Tefsir Anlayışının en uç örneklerinden bir tanesi Muhammed Abduh'un Fil Suresi tefsiridir. Abduh söz konusu sürenin tefsirinde Ebabil Kuşlarını önce sinek ardından mikrop, taşları da sineklerin ayaklarına bulaşan toz zerreleri olarak tevil eder ve bunu garip bir şekilde rivayetlerin ittifak ettiği bir husus olarak niteler. Ayrıntı için bkz: Muhammed Abduh, Tefsiru Cuz'i Amme, Matbaatu'ş-Şa'b, Mısır, ty., s.118 vd.

[2] Temelinde Allah'ı inkar yatan doğa bilimiyle, Allah'ın vahyi Kuran'ı anlamaya çalışan ve bunu sistemleştirebilmek için İngilizlerin desteğiyle 1875'de Aligarh'de "Mohammadan Anglo-Oriental College" adıyla -daha sonraları üniversiteye dönüşen- bir kolej kuran Ahmed Han'a göre kainata sebep-sonuç sistemi hakimdir. Kainat bu çerçevede yönetilmektedir. Her şeyin yaratıcısı yani ilk sebebi Allah, tabiat kanunlarını kesin olurluğa bağlamıştır. İşte bu yüzden kainatta bu kanunlara aykırı hiçbir şey cereyan etmemektedir. Bu anlayıştan hareket eden Ahmet Han, peygamberlerin mucizelerini ve velilerin kerametlerini kabul etmeyip bunlarla ilgili nassları tabiat kanunlarına uygun bir şekilde yorumlamaya çalışmıştır. Hayatı ve fikirleri için bkz. Abdulhamit Birışık, Hint Altkıtası Düşünce ve Tefsir Ekolleri, İnsan Yayınları, İstanbul, 2001, s.324 vd.

[3] 'Çağımızda ki tefsirin asıl hedefi sırf edebi olmaktır' diyen el-Huli'nin görüşleri için bkz. Fehd b. Abdirrahman b. Süleyman er-Rumi, İtticahu't-Tefsir fi Karni'r-Rabi' Aşer, Arabistan, 1986, III, 876-892.

[4] Ömer Özsoy, Kur'an ve Tarihsellik Yazıları, Kitabiyat, Ankara, 2004, s. 81.

[5] 'İslami Çağdaşlaşma', İslami Araştırmalar, s. 314-320; Hayrettin Karaman , 'Tefsirde Eski-Yeni Tartışması', Kur'an'ı Kerim, Tarihselcilik ve Hermenötik, Yeni Ümit Kitaplığı, İzmir, 2003, s. 30.

[6] Şevket Kotan, Kur'an ve Tarihselcilik, Beyan Yayınları, İstanbul, 2001, s.182.

[7] Fazlurrahman, İslam ve Çağdaşlık, (çev. Hayri Kırbaşoğlu), Ankara, 1990, s.67.

[8] Fazlurrahaman, İslam ve Çağdaşlık, s. 78.

[9] 'Eyüp Han Döneminde Bazı İslami Meseleler', İslami Araştırmalar Dergisi, Ankara, 1990, IV, 4, s.309.

[10] Fazlurrahman, İslami Çağdaşlaşma; Alanı, Metodu ve Alternatifleri, (çev. B.Demirkol), İslami Araştırmalar Dergisi, Ankara, 1990, IV, 4, s.4

[11] Fazlurrahman,İslam ve Çağdaşlık, s.91-95.

[12] Fazlurrahman,Tarih Boyunca İslami Metodoloji Sorunu, (çev. Salih Akdemir), Ankara, 1995, s.22-23

[13] Fazlurrahman, İslam ve Çağdaşlık, s.94-95.

[14] Fazlurrahman, İslam ve Çağdaşlık, s.91-95

[15] Kur'an, Furkan (25):1.

[16] Bkz. Muhammed b. Ömer Fahruddin Razi, Tefsiru'l-Kebir, Daru'l-Kutubi'l-İlmiyye, Beyrut, 1990, XXIV, 40; Muhammed b. Yusuf Ebu Hayyan, el-Bahru'l-Muhit, Daru'l-Kutubi'l-İlmiyye, Beyrut, 1993, VI, 440.

[17] Kur'an, En'am(6): 90.

[18] Bkz. Razi, a.g.e., XIII, 59; Reşid Rıza, Tefsiru'l-Kur'ani'l-Kerim, Daru'l-Kutubi'l-İlmiyye, Beyrut, 1999, VII, 505.

[19] Kur'an, Fussilet(41): 43.

[20] Kur'an, Bakara(2): 232.

[21] Ebu Hayyan, a.g.e., I, 488.

[22] Ebu'l-Fida İsmail İbn Kesir, Muhtasar-u Tefsir-i İbn Kesir, Daru'l-Kurani'l-Kerim, Beyrut, 1399, III, 687.

[23] Elmalılı Hamdi Yazır, Hak Dini Kuran Dili, İstanbul, 1936, V, 3644.

[24] Kur'an, Kıyame(75): 19.

[25] Kur'an, Kıyame(75): 16-18; Ayrıca bkz. Taha(20): 16.

[26] Razi, a.g.e., XXX, 198.

[27] Kur'an, A'la(87): 6.

[28] Bkz. Kur'an, Maide(5): 38.

[29] Ebu Abdillah Muhammed b. Ebi Bekr b. Eyyub İbn Kayyım el-Cevziyye, İ'lamu'l-Muvakkiin an Rabbi'l-Alemin, Daru'l-Kitabi'l-Arabi, Beyrut, 1996, III, 13-15; Abdulkerim Zeydan, el-Medhal li Diraseti'ş-Şeri'ati'l-İslamiyye, Müessesetu'r-Risale, Beyrut, 1999, s.103.

[30] Fazlurrahman,İslam ve Çağdaşlık, s.91-95.

[31] Bkz. Ebu'l-Abbas Ahmed b. İdris el-Karafi, el-Furuk, Daru'l-Kutubi'l-İlmiyye, Beyrut, 1998, I, 6.

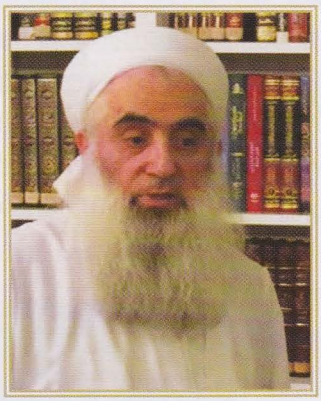
[32] Fazlurrahaman, Tarih Boyunca İslami Metodoloji Sorunu, s. 187.

[33] Ebu Davut, Sünen.

[34] Fazlurrahman, İslam ve Çağdaşlık, s. 285-287.

[35] Fazlurrahman, İslam ve Çağdaşlık, s. 282.

[36] Mustafa Sabri, Mekıfu'l-Akl ve'l-İlm ve'l-Alem min Rabbi'l-Alemin ve İbadihi'l-Murselin, Dar-u İhyai't-Turas, Beyrut, 1992, IV, 315.

HÜSEYİN AVNİ HOCA

M.İSLAMOĞLU ve M.OKUYAN'A MEKTUP

(BÖLÜM-2)

Besmele, hamd, salat ve selamdan sonra,
Selam hidayete tabi olanlara olsun…

Mehmet! *"Cehenneme atan Allahu teala. Şimdi bir yargıç düşünün zanlıyı hapse mahkûm etti. Sonra biri geldi dedi ki: Ben açarım hapishanenin kapısını bunu buradan çıkartırım. Kim güçlü? O yargıç mı güçlü yoksa onu çıkaran mı? Çıkaran güçlü değil mi? Çünkü onun dediği oluyor. Allah cehenneme atıyor, peygamber çıkartıyor. Kim güçlü? Peygamber mi güçlü?"* derken çocukların bile yapmayacağı kıyaslarla, ar damarı çatlamayanları utandıracak, kargaları bile güldürecek birçok cahillik ve anlayış kıtlığı sergiliyorsun.

Sadece birkaçı:

Birincisi: Bir kere Allah, kullarına kıyas edilmez. Allah kanunu koyan, kulu olan hakim ise bu kanuna göre hüküm veren. Allah'ın affetme hakkı var ama kulu olan hakimin kendine ait olmayıp başka kulların ve Allah'ın hakkını affetme hakkı yok. Ortak bir yan olmamasına hatta fârık'a yani ayrı kılan temel vasfa rağmen yapılan cahilce bir kıyas yapıyorsun. Senin bu anlayış seviyendeki kimseler mi vahyi doğru anlayacaklar? Vah başımıza gelenlere!

İkincisi: Rabbimizin lütuf ve ihsanıyla vadettiği şefaate inanan Mü'minler, bunu Allah'ın verdiği cezayı, O'na rağmen birilerinin gelip affedebileceğini iddia etmiyorlar ki şefaatçinin ***ben açarım hapishanenin kapısını bunu buradan çıkartırım*** demek istediğini söylesinler. Ne alakası var? Bu nasıl bir şeytani kıyas? Bu kadar bir saptırma, inanın akıl kıtlığı ile de izah edilemez. Bunun için inanılmaz bir kast-ı mahsusaya da ihtiyaç vardır.

Bir yanda bu iş için Allahtan müsaade ve izin istenecek, O da dilerse ve izin verirse bağışlayacak. Diğerinde ise Allah'ın verdiği cezayı zorbalıkla iptal edecek bir kimse var. Bunlar birbirine benziyorlar, öyle mi? Böyle bir kıyas ve muhakeme, sığırlara yakıştırılsa ve de onlar bundan haberdar olsalar, öyle zannederim ki, buna çok üzülürler ve çok içerlerler.

Üçüncüsü: İzin Allah'tan, dileme O'ndan, affetme O'ndan; ama sadece izin dairesinde af talebi yani bir başkası için dua, şefaatçiden, dilediği takdirde bu talebi reddetme yine Allah'tan; fakat buna rağmen bu durumda şefaatçi ***O'ndan daha güçlü olmuş oluyor***, öyle mi? Rabbim aklımızı zayi etmesin. Akıl ne güzel nimet! Bu denli süfli bir demagoji olabilir mi? Asla.

Mehmet! Birilerinin ***belki kıramayacağı bir ricada bulunacak*** sözüne karşı ***Bakın bu son***

derece sıkıntılı bir benzetme. Şimdi buradan Ankara'ya gitseniz filanca bir bakan ile bir işiniz olsa o bakanla görüşmek için onun tanıdığı birini aracı koyarsanız daha iyi olmaz mı? Kardeşim sen yalanını dinleştirme. O bakan veya kim olursa olsun senin tanımadığı için araya birini koyuyorsun peki orada araya koyduğun varlık seni Allah'tan daha iyi mi tanıyor? Sen kimi Allah'a kimin aracılığıyla tanıtacaksın? diyebiliyorsun. Artık Şirretlikte sınır tanımaz bir noktaya gelmişsin.

Bu saçma kıyas, Allah'ın lütfettiği ama senin kabul edemeyip reddetmekte olduğun şefaata inanan iman sahiplerine ait olamaz. Olsa, olsa ancak yalanlarını din haline getiren, Allah'ın hükmüne razı olamayan, kafasına göre bir şeyler uyduran ve onlara tapınan müşrik kafalı kimselere ait olabilir. Mü'minler böylesi şeytani bir kıyastan şark ile garp kadar uzaktırlar.

Mehmet! Din ile alakası olmadığını kendi itiraf eden birinin ***peki diyelim ki ben cehenneme gittim Hz. Muhammed'in de Allah katındaki yeri belli, en sevdiği peygamberi*** sözüne karşı, ***o cümle yanlış, en sevdiği peygamber yok, hepsini seviyor*** nasıl diyebilirsin?! Akıllı bir kimse böyle diyebilir mi?! Şu mantık zırvasına bakmaz mısınız? ***Ali velinin en sevdiği kimsedir***diyene ***O söz yanlış, Veli, Ali'den başkalarını da seviyor*** demek kadar insicamsız, düşüncesizce ve mantıksızca söylenen bir söz olabilir mi? Bilemem. Olsa bile ihtimal ki az olur.

Ya Hû! Önümüzde on tane âlim bulunsa, birisi için bunların ***en alimi şu kimsedir*** diyene ***öyle deme, onların hepsi alim*** demek, ne manaya gelir? Bu ne demektir? Diğerlerinin âlimliğini inkâr eden mi var? Ortada tıbbi bir rahatsızlık mevcut veya karşımızda üç yaşında çocuk aklı taşıyan bir kimse var demek, değil midir? Dil bilen çocuklar bile bilirler ki, ***en*** kelimesi belli bir vasıfta ortak olan birden fazla fertlerden birindeki diğerlerine olan o vasıftaki fazlalık içindir. Demek ki, bizim birinci derdimiz ve ihtiyacımız önce kendi dilimizle beraber Kur'ân'ın dilini, ondan sonra da mantık fennini öğrenmek. Diğerleri daha sonra. Dediğinin ve duyduğunun ne demek olduğunu bilemeyecek bir seviyede olan biriyle neyi, nasıl konuşabileceğiz?

Bu, aslında totem haline getirilen ahmak ve cahillerin uydurdukları ***peygamberler arasında her hangi bir tafdîl yoktur*** saçmasına dayandırılan bir neticedir. Oysa Rabbimiz

﴿ تِلْكَ الرُّسُلُ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ﴾

"Bunlar resûllerdir ;kimisini kimisinden üstün kıldık." *(Bakara:253)* ve

﴿كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاس﴾

"Siz ,insanlar için çıkarılan en hayırlı ümmet oldunuz." *(Âli İmran:110)* buyurmaktadır.

Şu halde, Kur'ân'ı gönderen Rabbimiz Resullerden kimisini kimisinden üstün kılmış Ümmet-i Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'i de en hayırlı Ümmet yaptığını haber verdiğine göre Mü'minler, en hayırlı ümmetin Resulünün üstün kılınanların en üstünü olduğunu anlamakta zorlanmazlar.

Mehmet! Bunun yanında Mü'minlere göre bu mevzuda Sünnet'in verdiği haber de son derece mühimdir. Onların elenmesini ve kabul görmemesini gerektirecek olan delil nedir? Biliyorum, aslında böylesine bir ***aklî dibe vuruş*** ve ***iflas***tan sonra konuşmanın bir manası kalmamıştır; lakin biz başkalarını düşünerek yine de devam edeceğiz. Bu itirazlar Ehl-i Kitab gavurları karşısındaki aşağılık kompleksi, onları razı etme düşüncesi ve çorba bedeli ile şahsiyet heyelanı esasına dayandığında artık kimsenin şek ve şüphesinin bulunmaması gerekir.

Mehmet! Bazı ulemanın tafdîle bir cihetle yaptıkları itirazlarının altında yatan sebep ve inceliklerin tahlil ve tafsilinin yeri ise burası değildir. Ancak biz şu kadarını söyleyelim:

Onlar, ***tafdıl yoktur*** değil, ***tafdıl yapmamız lazım*** dediler. Zira ***tafdîl yoktur*** demek ayrı,- ***tafdıl yapmamız doğru olmaz*** demek ayrı şeylerdir. Tafdîl mutlaka vardır ve onu Allah yapmıştır; bu, ayetle sabit olup inkâr edilmesi ayeti reddetmek olacağından küfürdür. Ancak kullar tarafından yapılacak olan muayyen bir nebinin diğerlerinden üstün gösterilmesi bazı alimler tarafından münasip görülmemiştir. Bunun sebebi ise şimdiki şahsiyet müflislerinin yaptıkları gibi **Yahudilere, Hıristiyanlara, müsteşriklere yahut bunların uşakları olan yeni lüterlere ve calvinlere şirin görünmek ve yalakalık etmek** değildir.

Aksine kulların -ayet ve hadis olmadan- ***şu nebi, bu nebiden üstündür*** demeleri, ***Allah bunların birini diğerine üstün tuttu*** demek olabilir korkusudur. Bu da Allah'a bilmeden yanlış bir şey yakıştırmaya sebep olabilir endişesidir. Böyle bir düşüncede ***Beni diğer nebilere üstün tutmayın*** ve benzeri hadislerden kalkılmıştır. Oysa bu, diğer yanda ***ben Ademoğlunun efendisiyim*** rivayeti de gelmiştir ve aralarında bir tezat ve tenakuz da yoktur. Zira biraz ince düşünüldüğü takdirde kolayca anlaşılabileceği gibi ***Beni şuna üstün tutma*** sözü ***Ben ondan üstün değilim*** manasına gelmeyebilir. Öyle ki: Bir kimse, birini diğerinden üstün tutarken -ikisi de büyük olduğu halde- birini küçük görebilir. Bu bilhassa avamı izdiraya yani küçümsemeye götürebilir. Bir büyüğün diğer büyükten daha büyük olması ile birinin mutlak küçük olması arasındaki farkı bilhassa günümüzün bücür nesli nereden bilsin?! Selefimiz demek ki bu günün seviyesizliğini ta o zamanlardan görebilmiş. ***Peygamberlerinin hiçbirinin arasını ayırmayız*** ayetini tahrif etmeye yeltenen zavallı cahiller, burada ***ne bakımdan ayırmayız*** denildiğini nereden ve nasıl bilsinler? Her bakımdan mı, her hususta ona tabi olup olmamak bakımından mı, birini diğerinden üstün görme ve gösterme bakımından mı, yoksa iman edip etmeme bakımından mı? Bunların tamamı -harici akli ve nakli deliller hesaba katılmazsa- elbette ki farklı derece ve mertebelerde muhtemeldir. Lakin şöyle bir düşünelim.

-Her bakımdan olamaz. Çünkü. Kimisi bir kavme kimisi ise bütün kullara, kimisi sadece insanlara, kimisi de hem insanlara hem cinlere gönderilen. Kimisi kendinden sonra peygamber bekleyen kimisi de kendinden sonra hiçbir peygamber gelmeyecek olan ahır zaman peygamberi. Kimisi, kitabında ve şeriatındaki ameli hükümlerin bir kısmı gelecek peygamberlerin kitabında ve şeriatında değiştirilecek olan, kimisi ise hükümlerinin hepsi kıyamete kadar devam edecek olan.

-Her hususta ona tabi olmakta da olmaz. Çünkü kitapların ve bazı hükümlerin Allah teala tarafından değiştirildiğini inkâr etmek Kuranı ve diğer kitapları inkâr etmek olur. Dolayısıyla geçmiş peygamberlere sonradan değiştirilen hükümlerinde uyulmaz ama herkes kendi nebisine her hükmünde uymaya mecburdur.

-Birini diğerinden üstün görme bakımından dahi olamaz. Zira yukarıdaki ayette(Bakara:253) de görüldüğü gibi bazılarının diğerlerinden daha üstün olduğunu bizzat Allah buyuruyor.

-Şu halde **iman etmek hususunda** peygamberlerden hiçbirisinin arasını ayırmayız; hepsine birer nebi olarak iman ederiz. Nitekim bu ***Peygamberlerinin hiçbirinin arasını ayırmayız*** sözü aynı ayette (Resul ve müminlerden) ***her biri*****.....** *(Allah'ın)* ***resullerine de iman ederler*** kelamının hemen ardında gelmiştir.

Mehmet! Bir yanda peygamberlerin arasını ***kimisini diğerlerinden üstün görme*** işinde ayrılmayacağını iddia ederken, diğer yanda iman etme hususunda ayırıp Ehl-i Kitab'ın Âhir zaman Nebisine inanmasa da cennete gidebileceğini iddia edenlerin ayeti inkar eden kafirler olduğunu açıkça söyleyemiyorlar. Hatta bazıları cennete gidebileceklerini iddia edebiliyorlar.

Nitekim sana bunu sorduğumda *kafir olur* diyememiş idin. Hani sana ***Mümin olup cennete gidebilmek için son peygambere ve kitabına iman etme şartı var mıdır yok mudur*** diye sorduğumda ***Müslümanlar için şarttır*** demiştin.

Şimdiki Ehl-i Kitab'ın İslam'a girmese bile cennete girebileceğini söyleyenleri savunmuştun.

İman etme mezuunda peygamberlerin arasını ayıran kimseleri müdafaa edebilirken ayetlerle ve hadislerle sabit olan tafdıli inkar etmek ne ile izah edilebilir? Bu bir çifte terazili olmak değil denedir?!

Mehmet! Sana ***Hepsini seviyor ama Hz. Muhammed biraz daha yakın diye biliniyor. Bütün Âlemi onun için yarattığı söylenmiyor mu?*** diyen bir vatandaşa ***o da korkunç bir hata*** dedikten sonra, ***Peki Hz Muhammed gitse Allah'a bunu cehenneme attın bir sürü günahı da var doğru ama bu özünde iyi bir adam sende biliyorsun gel şunu affedelim dese olmaz mı?*** demesi üzerine,***Bak...! Böyle bir şey olmaz. Allah'ın kızdığını peygamberimiz savunamaz. Allah'ın gazap ettiğine peygamberimiz avukatlık yapamaz. Haşa Allah mı daha merhametli peygamberimiz mi daha merhametli?***

Kim kimi kimin elinden kurtarıyor? Peygamber'imizin sevgisini biraz daha abartalım derken haşa Allah'ı sevgisiz bir kudret olarak tanıttığımızı unutuyoruz. Yani peygamberimiz birilerini Allah'ın elinden mi alacak? Rahman ve Rahîm olan Allah'dır. Allah'ın merhameti başkasının merhametiyle boy ölçüştürülemez. Hiç kimse Allah'ın kulunu sevdiği gibi sevemez. Biz peygamberimizi tabi ki seviyoruz. Onun Mü'minlere merhametli olduğunu tâbî ki biliyoruz. Ama Fatiha'nın 4. ayetinde 'Din gününün sahibi benim' diyen Allahu teala hiçbir kimsenin fikrini alarak cennete ve cehenneme birini göndermez. derken aklını azıcık da olsa kullanmak hiç mi o aklına gelmiyor? Yoksa, ***ne var ki, neyi kullanayım*** mı diyorsun? İşte orasını bilemem, belki de haklısındır.

Burada da akıl (İlim demiyoruz; çünkü bu meselede akıldan ilme sıra gelmemiş bir hal var) sıkıntısıyla başı dertte olan malum karakterli birilerinin seviyesiz ve dibe vurmuş laf ebelikleri var.

Mehmet! Sana soruyoruz: Allah'ın, kızdığı bir Mü'min'i bazen affettiği ve bağışladığı olur mu, olmaz mı?

-Şayet, ***olmaz***, diyorsan, Allah'ı yalanlayan bir kafir haline gelirsin, seninle bu noktada konuşacak bir şey kalmaz. Çünkü bu takdirde sen, "***Şüpheniz olmasın ki: Allah kendisine şirk koşulmasını bağışlamaz; bunun aşağısındaki günahları dileyeceği kimselere bağışlar***" ayeti gibi nice ayetleri inkar etmektesin.

Mehmet! Şayet ***bazan günah işleyen bir kulunu bağışladığı olur*** diyorsan,

Sana soruyorum:

-Bu bağışlamayı, hiçbir talep olmadan kendi affı ile bağışladığı olduğu gibi, bu bağışlama günahkarın kendisinden veya bir başkasından gelecek bir istiğfarla yani af talebiyle de olur mu, olmaz mı?

-Eğer, "***Olmaz***" diyorsan, sana bu noktada ve bu hususta ***iman et*** demekten başka diyecek bir şey kalmamıştır; zira artık sen, Allah'ı ve aşağıdaki ayetlerini açıkça inkâr eden bir kimsesin.

Nitekim Rabbimiz şöyle buyurdu:

﴿ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا لِلَّذِينَ آمَنُوا ﴾

"Ey Rabbimiz! Bizi ve imanla bizden önce geçen kardeşlerimizi bağışla" *(Haşr:10)*

Rabbimiz yine şöyle buyurdu:

﴿ قَالَ سَلَامٌ عَلَيْكَ سَأَسْتَغْفِرُ لَكَ رَبِّي إِنَّهُ كَانَ بِي حَفِيًّا ﴾

Senin için Rabbimden bağış isteyeceğim ,dedi. *(Meryem:47)*

Rabbimiz yine şöyle buyurdu:

﴿ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ ﴾

"Kendi günahın için de Mü'min erkeklerin ve Mü'min kadınlar*(ın günahları)* ***için de istiğfar et*** *(Allahdan bağışlamasını iste.)"* *(Muhammed:10),*

:Rabbimiz yine şöyle buyurdu

﴿ وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ ﴾

"Resûl de onlar için af isterse"*(Nisa:64)*

Rabbimiz yine şöyle buyurdu:

﴿ وَاسْتَغْفِرْ لَهُنَّ اللَّهَ ﴾

"Biat etmek için sana gelen (kadınlar için Allah'tan mağfiret bağış iste" *(Mumtehine:12)*

Rabbimiz yine şöyle buyurdu:

﴿ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ ﴾

"Ve onlar için istiğfar et *(Allah'tan onları affetmesini iste"* *(Ali İmran:159),*

Rabbimiz yine şöyle buyurdu:

﴿ قَالُوا يَاأَبَانَا اسْتَغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا إِنَّا كُنَّا خَاطِئِينَ قَالَ سَوْفَ أَسْتَغْفِرُ لَكُمْ رَبِّي ﴾

"Yusuf aleyhisselam'ın kardeşleri babaları Yakub aleyhisselam'a ***(Dediler ki :Ey babamız !Bizim için****(Rabbimiz'den)* ***günahlarımızı bağışlamasını iste; çünkü hiç şüphesiz ki biz günah işleyenler olduk. O, sizin için Rabbimden af isteyeceğim, dedi."*** *(Yusuf:97-98),*

Rabbimiz yine şöyle buyurdu:

﴿ رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ﴾

*"**Ey bizim Rabbimiz! Hisabın olacağı günde, beni, anamı, babamı ve bütün Mü'minleri bağışla**" (İbrahim:41)* gibi nice ayeti inkar etmektesin.

Mehmet! Şayet bu ayetlere iman eder ve ***olur; Mü'min, Allah'tan kendinin veya başka bir Mü'minin günahını affetmesini isteyebilir*** diyorsan, sana soruyorum:

-Bu ayetlerdeki Peygamberlerin veya peygamber olmayanların Allah'tan kendilerinin veya Mü'min başkalarının günahlarını af etmesini istemeleri, ***Allah'ın gazap ettiğine kendileri veya başkaları adına avukatlık veya savunma yapmaları*** manasına gelir mi, gelmez mi?

Şayet:

-Evet, 'Allah'ın gazap ettiğine kendileri veya başkaları adına avukatlık veya savunma yapmaları' manasına gelir dersen, yine soruyorum:

-(Bu dediğiniz, edepsizlikve terbiyesizlik olmakla beraber tenakuz dahi bulundurmakta ise de biz yine sualimizi tamamlayalım:) O halde ne yapacaksınız, yanlışınızı kabul edip tevbe edebilecek misiniz, etmeyecek misiniz?

Edecekseniz, güzel. Etmeyecekseniz, neden?

Şayet:

-"Bu manaya gelmez; çünkü avukat, hâkime, hatırlayamadığı bazı kanunları ve gözden kaçırdığı hususları hatırlatmak yahut hedef saptırtmak ve ne şekilde olursa olsun müdafaa yaptığı kişiyi kurtarmak için bir savunma yapar; bunlar ise bir Mü'mine göre Allah için düşünülemez" dersen.

Bu da güzel.

Mehmet! Sana son bir sual daha: Peki, kıyamet gününde Allah'ın müsaadesi ve izniyle, ***Ey Rabbim! Sana yalvarıyorum. Senden lütfedip şu kulunu yahut şu günahını bağışlamanı istiyorum*** demiş olmaktan ve bir başkası için yapılan bir çeşit dua olmaktan başka hiçbir manası bulunmayan **şefaat**i avukatlığa ve ***Allah'ın gazap ettiği kimseyi kurtarma*** işine benzetmeyi nasıl becerebildin?

Mehmet! Senin anlayacağın, elinde ***günahların affı için Şefaat etme*** işini inkâr edebilmekte mesnet olabilecek Kur'ân'dan ve Sünnet'ten tek bir delil bulunmadığı gibi, en zayıf bir akli burhan dahi mevcut değildir. Senin şu itirazların aslında sadece Allah'a ve Resulüne olduğu gibi, savaşın da en önce onlarladır; sonra da Mü'minlerle.

Mehmet! ***Günahların affı veya azabın kaldırılması*** için yapılacak olan şefaati inkâr ederken ve Mü'minlere vesvese vermeye çalışırken ***Haşa Allah mı daha merhametli peygamberimiz mi daha merhametli? Kim kimi kimin elinden kurtarıyor?*** şeklinde de bir sual soran sen, yukarıdaki ilahi fermanlar gereği ***Allah'ım! Şu kulunun günahını affet, bağışla*** diye dua eden bir peygamberin veya başka bir Mü'min kimsenin ***Allah'tan daha merhametli olduğuna, onu Allah'ın elinden kurtardığına*** mı inanmaktasın?

Değilse:

-Sen, *Allah'ın izni ile Kıyamet gününde günahın bağışlanmasının istenmesi için yapılacak bir dua*olan **şefaat**i böyle nasıl anlayabiliyor ve anlatabiliyor?

Sen Kur'ân bilgisi iddiasından evvel bir doktora görünüp muayene olsan, vallahi hem senin hayrına hem de vesveselerinle şaşırttığın sazanların hayrına olacak.

Mehmet! Sen, ***Peygamber'imizin sevgisini biraz daha abartalım derken haşa Allah'ı sevgisiz bir kudret olarak tanıttığımızı unutuyoruz. Yani peygamberimiz birilerini Allah'ın elinden mi alacak?*** demekle kendini ve yoldaşlarını kast ediyorsan bir şey diyemem. Sen bilirsin. Değilse ***kendinin veya başkasının günahını affetmesi için Allah'a dua eden ve yalvaran***bir Mü'minin, ***Allah'ı sevgisiz bir kudret olarak mı tanıtıyor, onun kendini veya birilerini Allah'ın elinden alacağına*** mı inanıyorsun? Aksi takdirde ***Allah'ın izni ile Kıyamet gününde bir başkasına ait günahın bağışlanmasının istenmesi için yapılacak bir çeşit dua*** olan **şefaat**i böyle nasıl anlayabiliyor ve anlatabiliyor?

Bu nasıl bir akıl?

Mehmet! Şefaati inkâr edebilmek için ***Rahman ve Rahîm olan Allah'dır; Allah'ın merhameti başkasının merhametiyle boy ölçüştürülemez*** diyebilecek kadar aklını kullanamayan bu vatandaşımız olarak sen, kendinin veya bir başkasının günahını affetmesi için Allah'a dua eden ve yalvaran bir Mü'minin, ***Allah'ın Rahman ve Rahim olduğuna inanmadığını ve Allah›ın merhametini kendinin veya başkasının merhametiyle boy ölçüştürdüğünü*** mü düşünüyorsun? Değilse ***bir kimse tarafından Allah'ın izni ile Kıyamet gününde bir başkasına ait bir günahın bağışlanmasının istenmesi için yapılacak bir dua*** olan **şefaat**i böyle nasıl anlayabiliyor ve anlatabiliyorsun? Aklın bu kadar mı dibe vurdu, yoksa inadına bir iş mi yapıyorsun, birilerine bir iş mi görüyorsun?

Mehmet! Sen ***Hiç kimse Allah'ın kulunu sevdiği gibi sevemez***. derken, doğruyu söylüyorsun ancak asla doğru söylemiyorsun. Belli ki akletmeyi hepten unutmuşsun. Zira Allah'ın nice gazap ettiği ve hiç sevmediği Allah düşmanları vardır ki, kendileri gibi diğer Allah ve din düşmanları onları çok severler. Allah'ın hiç mi hiç sevmediği İslam düşmanı müsteşrikleri vardır ki, Müslüman ve din alimi gibi zannedilen nice zındıklar onları çok severler ve hep onların gübreliğinde eşelenirler. Evet, şayet **sevmemeli** demek istiyorsan, bak, işte bu doğru. Lakin bunu şefaat için söylüyorsan bu söz maksadını aşan cehalet ve düşünememekten doğan süfli bir söz.

Mehmet! Sen, Rahman ve Ğaffar olan Rabbimiz tarafından ***günahların affı için izin verilen***şefaati inkâr edebilmek için çırpınan ve yırtınan bir vatandaşımız olarak, ***Biz peygamberimizi tabi ki seviyoruz. Onun Mü'minlere merhametli olduğunu tâbî ki biliyoruz. Ama Fatiha'nın dördüncü ayetinde 'Din gününün sahibi benim' diyen Allahu teala hiçbir kimsenin fikrini alarak cennete ve cehenneme birini göndermez***. derken ***Din gününün sahibi benim*** diyen Allahu**teala'nın** ***Dilediğime ve razı olacak olduğum kimselere dilediğim kimseler için şefaat izni veririm; kime ne?*** dahi buyurabilecek olduğunu Kur'ân'daki onca ayetten okumadın mı, Allah'ın sana verdiği hiç değilse kendini mükellef kılacak kadar akılla akledemedin mi, anlayamadın mı?

Mehmet! Bu senin yaptığın, Allah'ın ayetleriyle oynamak, onları nefsani arzularını ve batıl düşüncelerini desteklemek için kullanıp Allah'a söylemediğini yakıştırmak ve iftira etmek. Başka değil.

Mustafa! *Hadisleri inkâr ettiğimi söyleyenlere kapak olsun diye bir şey okuyayım mı burada? Peygamberimizin tam vefat günü vefatına 1, 2 saat var. Artık vefat edeceğini de anlamış ve başucuna sevdiklerini topluyor. Teker teker onlara şöyle hitap ediyor kızına olan hitabını vereyim:* ***Kızım Fâtıma Allah'ın elinden kendi eylemlerinle kendini satın al; vallahi Allah'ın elinden seni ben bile alamam*** *kapak olsun hani biz hadisleri inkâr ediyormuşuz ya! Böyle diyen bir Allah Rasul›ü var orda.* ***Peki biz ne yaptık? Torpilin adını şefaat koyduk.*** *Aliya İzzet Begoviç'in dediği gibi: '****Tenbelliğin adını da mehdi koyduk****' ve yatıyoruz; kitle olarak bekliyoruz. Sen gel de torpilsiz bir toplum kur. Torpili dinine ithal etmişsin. Sen torpili din edinmişsin ona îman etmişsin sen torpil olmadan nasıl bir toplum kuracaksın?* derken birçok noktada çok kötü tökezlemişsin.

Kapakçı Mustafa! Görüyorum ki ***kapak olmak*** yahut ***kapak yapmak*** gibi yenilerde birilerinin kullandığı artistik lafları kendine mal etmekten, pek de maharet gösteriyor ve sonsuz zevk alıyorsun. Olanca cahilliğine rağmen ***şüpheniz olmasın ki, insan, kendini istiğna eder*** *(ben bana yeterim başkalarına muhtaç değilim der)* ***halde görüyor diye elbette azıp durmaktadır*** (Alak:7) ayetinde de ifade edildiği gibi işine yarayacak müspet mezhep ittibasından veya taklitçiliğinden müstağni olmasına rağmen menfi taklitçiliklerden son derecede haz duymaktasın.

Bay Kapakçı Mustafa! Sen hadis ilimlerinden hiç anlamadığın için sahih rivayetleri bırakıp**Bezzar**'ın ve **Beyhakı**'nin zayıf olan bir isnadla rivayet ettikleri metni bir yerlerden alıp laubali bir tercümesiyle tahrif etmişsin.

Kalkmışsın

﴿يا فاطمة بنت رسول الله اشتري نفسك من الله إني لا أملك لك من الله شيئا﴾

şeklindeki bir metni ,belki de çok daha inandırıcı olması için yeminler de ilave ederek göreceğiz ne hale sokmuşsun.

Oysa bu rivayetin doğru tercümesi:

"Ey Resulüllahın kızı Fatıma! Kendini Allahtan satın al. Şüphesiz ki ben, senin için Allah'tan (O'ndan sana gelebilecek azabı savma babından) hiçbir şeye malik olamayacağım."

Metinle karşılaştıranlar görecektir ki, neler ilave edilmiş neler çıkarmış. Belli ki bu tahrifi ve iftirayı hakikaten kapak olsun diye yapmışsın. Görüldüğü gibi, rivayete, ***Allah'ın elinden kendi eylemlerinle.*** ve ***Vallahi Allah'ın elinden seni ben bile alamam*** sözlerini kendi kesenden ilave etmiş. ***Kendini satın al*** ifadelerine neleri eklemiş! Adeta roman veya tiyatro yazmış. Ancak Allah'ın ve Resulünün kullanabileceği ***Allah'ın eli*** gibi müteşabihattan olan bir tabiri nasıl da rahatça kullanabilmişsin; değil mi?

Mustafa! Oya bu rivayetin, **Müslim**, **Tirmiz**, **Nesai** ve başkaları tarafından rivayet edilen sağlam şekli ise şöyle:

﴿يَا فَاطِمَةُ (بنت محمد) أَنْقِذِى نَفْسَكِ مِنَ النَّارِ فَإِنِّى لاَ أَمْلِكُ لَكُمْ مِنَاللَّهِ شَيْئًا﴾

"Ey** [Muhammed'in kızı] **Fâtıma! Kendini ateşten kurtar; şüphesiz ki ben, senin için Allah**(teala tarafından sana gelebilecek zararı ve azabı savma babın)**dan hiçbir şeye malik olamayacağım."

Mustafa! Alay eder bir üslupla, ***hani biz hadisleri inkâr ediyormuşuz ya!*** demekle -ayıptır söylemesi- kıvırtıyorsun. Evet, sen başka konuşmalarında ve videolarında ***Kur'ân ve Sünnet***diyen kimselere sokak ağzıyla yüklenerek saldırıyorsun. Kur'ân'ın yanında Sünnet'in yer almasına karşı çıkıyorsun.

Mustafa! Kur'ân'ı uydurma olarak kabul eden Müşrikler ve Ehl-i Kitap bile işlerine geldiği yerlerde Kur'ân'dan deliller getiriyorlar. Nitekim ***Siz Kıtab'ın bir kısmına inanır bir kısmını inkâr mı edersiniz?!***(Bakara:85) ayeti bu hakikati haber vermektedir. O yüzden Kapakçıların işine gelen zayıf rivayetler işlerine gelmediğini zannettikleri sağlam rivayetlerden önce gelir ve alınıp kullanılabilirler. Müsteşrikler de öyle yaparlar; İslam'ı tahrif edip Müslümanların içindeki beslemelerinin ellerine tutuşturdukları kitaplara bir göz atın, dediğimizin misallerini bol miktarda göreceksiniz. Mesela azılı İslam düşmanı Yehudi Müsteşrik Yusuf Şaht'ın Usul-i Fıkhına bakarsanız Kur'ân'ı çürütmek için Kur'ân'dan nasıl deliller bulup getirdiğine şahit olacaksınız. Bildiğinizi zannetmem ama bu, -şayet kandırmak için değil de dürüst olarak yapılırsa- mantıktaki delil çeşitlerinden biri olan ***ilzami*** delildir. Yani kaba ifadesiyle bir kimsenin -kendi kabul etmese bilehasmını kendi kabul ettiği şeylerden hareketle vurması nevinden bir delildir.

Mustafa! Kısacası, burada yapılmakta olan, delikanlıca olmayan kaypak ifadelerle bir yerlere yani şefaat inkârına varma gayreti.

Mustafa! Sen, ***peki biz ne yaptık? Torpilin adını şefaat koyduk*** derken hem yalan söylüyor, hem de Allah'a reddiye yapıyorsun. Tam manasıyla bir mugalata yapıyorsun. Kur'ân'ı itham edip Mü'minleri kandırmaya çalışıyorsun. Çünkü ***torpil*** hak edilmeyen bir şeyi elde etmek için, para, mal, siyaset veya nüfüz gücünü kullanarak yapılan haksız bir kayırma demek. Böyle bir benzetme, bizzat Allah'ın tanıdığı hakkı, yani ***izin verdiği ve vadettiği bir kimse namına kimi Mü'minler tarafından Allah'a yalvarma ve dua etme*** demek olan **şefaat** işini bu **torpil**e benzetmek, çöreği tezeğe benzetip atmak akılsızlığından daha akılsızca veya tezeği çöreğe benzetip yemek iğrençliğinden daha iğrenç bir iş. Allah'tan, dilediğini cezalandırma, dilediğini de dilediği yollarla affetme hakkını gasbetme zalimliği. Doğrusu, Mustafa, *Şefaatin adını* ***torpil****koymuş* ve edep sınırını taşmış.

Mustafa! Sen hakikaten dediğin gibi yaptıysan ve ***torpilin adını şefaat koydu*** isen, bu, Kur'ân'ın diliyle ***kötü bir şefaat*** olmuştur.

Rabbimiz,

﴿وَمَنْ يَشْفَعْ شَفَاعَةً سَيِّئَةً﴾

"Kim de kötü bir şefaat yaparsa, onun için ondan bir pay olur."*(Nisa:85)* buyuruyor. Ancak, Mü'min'ler, Allah'ın, dileyeceği kimselerin affı için bir çeşit dua etme izni vereceği kimselerin O'ndan o günah işlemiş kimsenin suçunu bağışlamasını istemesini, böyle bir torpil düşüklüğüne benzetmeye asla cesaret edemezler.

Mustafa! Sonra, **şefaat** senin bu mantığına göre hakikaten bir ***torpil*** ise, ***mükâfatların cennette katlanacak olması*** da torpil olmuş olmaz mı? Aralarındaki mantık farkı nedir? Yok, yok. Siz Kur'ân'ı Kur'ân'ı açıkça inkar ediyorsunuz.

Mustafa! Şayet birileri, bu senin dediğin gibi, hakikaten ***Tenbelliğin adını mehdi koydu ve yatıyorlar; kitle olarak bekliyorlar*** ise ve sen yalan değil de doğru söylüyorsan, sözünü ettiğin kimseler bu düşüklükten derhal vaz geçmelidirler. Yine, birileri, ***Mehdinin adını tenbellik koyma*** sapıklığını ve şerefsizliğini işlemişlerse, onlar da bundan hemen tevbe etsinler. Çünkü ***Tenbelliğin adını mehdi koymak*** ne kadar alçaklık ise, geleceği manen mütevatir Sünnetle sabit olan ***Mehdinin adını tenbellik koymak*** da en az o kadar şerefsizlik ve alçaklıktır.

Mustafa! ***Sen... Torpili dinine ithal etmişsin; sen torpili din edinmişsin ona îman etmişsin; sen torpil olmadan nasıl bir toplum kuracaksın?*** deyip Allah'ı ve peygamberini yalanlayan, kendi sapık ve düşük düşüncelerini dine ithal etmeye çalışan Lüter veya Calvin ikizi Mustafa! Biz bir dua edelim de beraberce âmin diyelim; olmaz mı?:

Kim ***Torpili dinine ithal etmiş; torpili din edinmiş ve ona îman etmiş*** ise, Allah onu tövbekâr etsin, ona iman versin; bu mukadder değilse belasını versin, başına lanet yağsın. Kim de Kur'ân ve Sünnet'in getirdiği şefaate bu damgaları vuruyorsa, onu tövbekâr etsin; bu mukadder değilse belasını versin. Âmîn...

Mehmet! Diyorsun ki:

Üstelik Bakara 254. Ayette rağmen:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُواْ أَنفِقُواْ مِمَّا رَزَقْنَاكُم مِّن قَبْلِ أَن يَأْتِيَ يَوْمٌ لاَّ بَيْعٌ فِيهِ وَلاَ خُلَّةٌ وَلاَ شَفَاعَةٌ﴾

Ey iman edenler !Hiçbir alışverişin ,hiçbir dostluğun ve hiçbir şefaatin olmadığı kıyamet günü gelmeden önce ,size rızık olarak verdiklerimizden Allah yolunda harcayın.

Ve Zumer 44. Ayet :

﴿قُل لِّلَّهِ الشَّفَاعَةُ جَمِيعًا﴾

"Şefaatin tamamı Allaha aittir".

Şefaat*, biri iki yapmak demektir* ***vetr*** *bir,* ***şef*** *iki demektir. Bu da cennetteki ödülün ikiye katlanması demektir. Diğer âlemde peygamberlerle, sıddıklar ile şehitler ile salihler ile bir üst derecede ağırlanma kurumunun adını, cehennemden adamı kurtarıp cennete postalama kurumuna dönüştürdüler.*

Mehmet! Kafadan atıyorsun. Şu halde, **şefaat** demek sevabın ikiye katlanması sebebiyle***biri iki yapmak*** imiş, o yüzden ona bu isim verilmiş imiş. Mehmet, saçma sapan bir yakıştırma yapıyorsun. Belki de Allah'a iftira ediyorsun. Ne biliyorsun, belki iki değil, yirmi iki, hatta iki milyon, yahut iki yüz milyar kat yapacak.

Oysa Kur'ân'da şöyle buyrulmadı mı?:

﴿ مَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ كَمَثَلِ حَبَّةٍ أَنْبَتَتْ سَبْعَ سَنَابِلَ فِي كُلِّ سُنْبُلَةٍ مِائَةُ حَبَّةٍ وَاللَّهُ يُضَاعِفُ لِمَنْ يَشَاءُ ﴾

"Mallarını Allah yolunda harcamakta olanların misali yedi başak bitiren bir dane misali gibidir. Her bir başakta yüz dane vardır. Allah dileyeceği kimseye katlar"*(Bakara:261)*

Kur'ân'da yine şöyle buyrulmadı mı:?

﴿ مَنْ ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضَاعِفَهُ لَهُ أَضْعَافًا كَثِيرَةً ﴾

"Kimdir o Allaha güzel bir borç verecek olan ve Allah'ın kendisine onu çok fazla kat be kat olarak katlayacak olduğu kimse?!"*(Bakara:245)*

Mehmet! Evet, **şefaat** lügatte kelime manası olarak ***biri, ikilemek, iki yapmak*** demektir. Ancak, ***sevabı ikiye katlamak*** manasında ***biri iki yapmak*** değil. Çünkü yukarıdaki ayetten de anlaşılacağı üzere Allah isterse sevabı dileyeceği kadar fazla katlar. Aksine, ***sevabı*** veya ***günahı sebebiyle sanki tek kalan bir kimsenin*** *yanına bir başka kimsenin* (onun için bağışlanma talebiyle) ***gidip durmasıyla onu iki yapması*** yüzünden bu işe **şefaat** ismi verilmiştir.

Nitekim en-Nibras sahibi böyle demiştir.

Şu ayet üzerinde iyi düşünelim:

﴿ مَنْ يَشْفَعْ شَفَاعَةً حَسَنَةً يَكُنْ لَهُ نَصِيبٌ مِنْهَا وَمَنْ يَشْفَعْ شَفَاعَةً سَيِّئَةً يَكُنْ لَهُ كِفْلٌ مِنْهَا ﴾

"Kim güzel bir şefaat ederse ,onun için ondan bir nasip olur .Kim de kötü bir şefaat ederse ,onun için de ondan bir pay olur." *(Nisa:86)*

Buna göre, ***kim bir kimseye iyiliği ikiye katlarsa*** mı, yoksa ***kim bir kimse için bir başkasından ona iyilik yapmasını istemekle onu tek iken yanında yer durarak iki yaparsa*** mı?

Yine, ***kim bir kimseye kötülüğü ikiye katlarsa*** mı, yoksa ***kim bir kimse için bir başkasından ona kötülük yapmasını istemekle onu bir iken yanında durarak iki kişi yaparsa*** mı?

Mehmet! Diyelim ki sen ve senin gibiler, şefaat ayetlerini -inadına değil de- samimi bir şekilde dediğin gibi anladınız. Mü'min'ler de benim dediğim gibi anladı. Demek ki, aranızda bir niza yani çekişme var. Bu halde Kur'ân'ın

﴿ فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ ﴾

Eğer her hangi bir şeyde çekişirseniz onu Allaha ve Resule çevirip götürün" emrine uyarak, bir de Resulüllah sallallahu teala aleyhi ve sellem Efendimiz'e götürseniz ve O'na sorsanız olmaz mı? Ne kaybedersiniz? Bu ayetlerin manasını belirleyen onca sahih rivayete teslim olmayıp illa da senin gibi bir zavallının yontup put haline getirdiği düşüncelere tapınmak, onlarda ısrar etmek en azından yobazlık olmaz mı?

Mehmet! Yukarıdaki iki ayet üzerinde iyi düşünecek olan bir Mü'min kolayca anlar ki: Kıyamet gününde ***hiçbir satma*** *(ve satın alma)* ***yoktur***. Çünkü **satma** işinin olmadığı yerde tabiatıyla **satın alma** da olmaz. Peki, **dostluk** ve **şefaat** da yok mudur? Evet, bu ayete göre o günde ***Hiçbir dostluk ve şefaat da yoktur***. Ancak makbul bir imanı, biraz bilgisi ve azıcık aklı olan bir kimse, bu ayetlerin yanında ***o günde, muttakilerin*** *(Mü'min'lerin)* ***dışındaki dostların kimisi kimisine düşman****(olacaklar)****dır"****(Zuhruf:67)* ve ***de ki: Şefaatin tamamı Allah'a aittir"****(Zümer:44)* ayetlerini de göz önünde bulundurarak ve tefsirlerdeki manalarına bakarak anlar ki:

Mehmet! Şefaat, hem (***kafirler*** için ve izin çıkmayanlar için) **yoktur,** hem de (kâfir olmayanlar için) **vardır** ve **tamamı Allah'a aittir**. Çünkü şefaat olmasaydı, ***şefaatin tamamının Allah'a ait olması***nın ve yapılan istisnaların hiçbir manası olmazdı. Mü'min'e göre Allah'ın kelamında tezat bulunmayacağına göre bunun izahı, Kur'ân'a, onu getiren Resul sallallahu aleyhi ve sellem'e ve Ashab'ı radıyallahu anhum'a ve bir de imanın nuruyla ve ilimle önünü görebilen selim akla sorulur:

Mehmet! Demek ki, kâfirlere hiçbir şekilde şefaat edilmez. Onlar için ***hiçbir şefaat yoktur***. Ancak, günahkâr olsun olmasın Mü'min'lerden Allah'ın, razı olacağı ve izin vereceği kimselerin, yine O'nun dileyeceği kimselere şefaat etmesi haktır. Bu, kimi -apaçık sapmışların iddia ettikleri gibi- bir ***torpil*** yani ***hakkedilmeyen bir kayırma*** da demek değil; aksine bir çeşit dua ile Allah'ın affedip bağışlaması veya ecir, sevap ve mükâfat vermesidir. ***Bana dua edin/benden isteyin, bende icabet edeyim*** (Ğâfir:60) buyuran Rabbimizin af ve mağfiretine hangi zalim ve hangi fasık ambargo koyabilir?! Hiçbir kimse.

Mustafa, Mehmet! Sizinle sırf ayetlerle konuştum. Şefaat için sadece ayetlerden delil getirdim. Aradığınıza ve hevanıza uymadıkça da sizi bağlamayacağı için hadis delillerine temas etmedim. Sakın yanlış anlamayın, bu hususta ayet bulunmasaydı ve şefaat sadece hadislerle sabit Sünnet bulunsaydı biz Mü'minlere o da yeterdi. Çünkü ben iman ediyorum ki, Resulüllah sallallahu aleyhi ve sellem Efendimiz Allah'ın kitabını benden çok daha iyi anlar. Hatta bu ibare darlığıyla malul ifadelerim bile kısmi bir edepsizliği ifade eder. Zira Onun yanında benim anlayışım bir hiçtir. Yine Allah'a nihayetsiz hamdolsun sözleriyle açıkça veya iş ve tavırlarıyla da zımnen ***Kur'ân'ı ben peygamberden iyi anlarım*** iddiasında olan terbiyesiz ve edepsizlerden değilim. Bir ayeti, kitap suretindeki paçavralarında onlarca sayfada sözüm ona anlatıp daha anlaşılır kılmaya çalıştığı halde bu işi Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem'e çok gören terbiyesiz zındıklardan olmadığıma sonsuz şükürler olsun.

Rabbim bu nimetini elimden almasın, daimi kılsın.

Mustafa, Mehmet! Evet, ben o terbiyesizlerden nasıl olurum, buna nasıl cesaret edebilirim?!

Hele, Rabbimiz, Kitab'ında Musa aleyhisselam'dan haber vererek bana şöyle buyuruyorken:

﴿ وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ يَاقَوْمِ لِمَ تُؤْذُونَنِي وَقَدْ تَعْلَمُونَ أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ فَلَمَّا زَاغُوا أَزَاغَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ ﴾

"Hani Mûsâ ,kavmine ,***Ey benim kavmim! Bana neden eziyet ediyor ,beni incitiyorsunuz. Halbuki biliyorsunuz ki ,ben Allah'ın size gönderilen bir elçisiyim*** dedi. İşte ne zaman ki bu (eziyetleri) yüz(ün)den kayıp yoldan çıktılar, Allah da kalplerini (düşünce ve inanışlarını) kaydırdı." *(Saff:5)*

Bir peygambere açıkça veya hal diliyle ***Allah'ın kitabını anlamakta ve anlatmakta senin yetkin yoktur ama benim vardır*** veya ***bu hususta ben senden üstünüm*** yahut ***Allah'ın dininde senin söz hakkın yok ama benim var*** demek ona eziyet değil de nedir?

O halde böyle bir densizlik Allah tarafından düşünce ve inanç heyelanlarıyla, kaymalarıyla cezalandırılma neticesini getirecektir. Nitekim karşımızdaki manzaranız da bundan ibarettir. Sünnet karşısındaki laubalilikler, şirretlikler ve yer yer inkarcılıklar peygamberi incitecek, inanç ve düşünce sapmalarına sebep olacaktır. Açık olan Kur'ân'dan ben böyle anladım. Ne o, itirazı olan mı vardı?!

Mustafa, Mehmet! Beyninde ve yüreğinde böyle kaymalar meydana gelenler Allah'ın ayetlerini nasıl doğru anlayabilir. İslami olmayan bir zeminin yaralı bereli mahsulleri olan bizler, Kur'ân'ı bu kafalar ve yüreklerle nasıl aslına uygun anlayabiliriz!

Kur'ân'ın ***akletseniz ya*** fermanıyla amel etmeye çalışsak ve işi bizim belamızdan ve musibetimizden selamette olan eslafımıza yani gerçek erbabına havale etsek ya!

Mustafa, Mehmet! Dipsiz bir kuyu misali köküne varılamayan ve ulaşılamayan bir cehaletinizin yanında şeytanda bile bulunmayan bir kibrin sahipleri Kur'ân'ı nasıl doğru anlayabilirler?! Asla..

Nitekim Rabbimiz şöyle buyuruyor:

﴿ سَأَصْرِفُ عَنْ آيَاتِيَ الَّذِينَ يَتَكَبَّرُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ ﴾

"Yer yüzünde haksız yere kibirlenenleri ayetlerimden çevireceğim...."*(A'raf:146)*

Hangi ayetlerden?! Her çeşidinden... Kâinat ayetlerinden, mucizelerden ve Kur'ân ayetlerinden... Ayetlerin nesinden?! Onlara iman etmekten yahut anlamaktan veya yaşamaktan veya öğrenmekten yahut hepsinden. Unutmayalım ki, Kur'ân'ı anlama şansımız Allah'ın ve kullarının karşısında nefislerimizi sıfırlayabildiğimiz nispette olacaktır. O'nun rızasında fani olduğumuz ölçüde tahakkuk edecektir.

Mustafa, Mehmet! Binaen aleyh yaptığınız yanlışlıklar ve işlediğiniz günahlar size ne yazık ki, pek de süslü gösterilmiş ve siz onları artık güzel görmektesiniz. İşte bu çok kötü.

Nitekim Rabbimiz şöyle buyuruyor:

﴿ زُيِّنَ لَهُمْ سُوءُ أَعْمَالِهِمْ ﴾

"Onlara kötü işleri pek de süslü gösterildi."*(Tevbe:37)*

Rabbimiz yine şöyle buyuruyor:

﴿ كَذَلِكَ زُيِّنَ لِلْمُسْرِفِينَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴾

"İşte böylece müsriflere yapmakta oldukları pek süslü gösterildi."*(Yunus:12)*

Rabbimiz yine şöyle buyuruyor:

﴿ كَذَلِكَ زُيِّنَ لِلْكَافِرِينَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴾

"İşte böylece kâfirlere yapmakta oldukları pek süslü gösterildi."*(En'am:112)*

Rabbimiz yine şöyle buyuruyor:

﴿ أَفَمَنْ كَانَ عَلَى بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّهِ كَمَنْ زُيِّنَ لَهُ سُوءُ عَمَلِهِ وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ ﴾

"Rabbinden bir beyyine uzere olan kimse hiç kötü ameli kendine pek süslü gösterilen ve nefislerinin şiddetli arzularına uyanlar gibi olur mu?!" *(Muhammed:14)*

Rabbimiz yine şöyle buyuruyor:

﴿ أَفَمَنْ زُيِّنَ لَهُ سُوءُ عَمَلِهِ فَرَآهُ حَسَنًا فَإِنَّ اللَّهَ يُضِلُّ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ ﴾

"Kötü işi kendine pek süslü gösterilen ve bu yüzden onu güzel gören yok mu !?Çunkü şüphesiz ki Allah dileyeceğini şaşırtır dileyeceğine de hidayet eder." *(Fâtır:8)*

Mustafa, Mehmet!

Evet, -bizim yerli ve öz tabirimizle- sahasında **erbab-ı salahiyet**, -sizin kültürlülük damlayan '**söylem**'inizle de- **otorite** olan ulemayı, ikinci derecede numunelerimiz olan Ashab radıyallahu anhum'u ve hatta birinci derece ve en güzel numunemiz olan Resûlüllah sallallahu aleyhi ve sellem Efendimizi devre dışı bırakmak gibi kötü işleriniz size pek de süslü püslü gösterilmiş. Ve işin daha da kötüsü bunu harbiden bir de güzel görmeye başlamışınız..

Mustafa, Mehmet! Bu süslü ve güzel göstermeyi bazen -sebep olma yoluyla- şeytanların insan cinsinden olanlar ve Allah'a koşulan **ortaklar** yapar.

Allah'ın ve Resulü sallallahu aleyhi ve sellem'i dinleyecek yerde Goldziher gibi İslam düşmanı müsteşrikleri veya onların gübreliklerinde yetiştirilen beslemeleri dinlediniz.. Kur'ân'ı onlardan öğrenmeye kalktınız.

Onlar da yaptıklarınızı size son derece süslü göstermiş ve ne yazık ki artık siz onları güzel görmeye başladınız.

NitekimRabbimiz şöyle buyuruyor:

﴿ وَكَذَلِكَ زَيَّنَ لِكَثِيرٍ مِنَ الْمُشْرِكِينَ قَتْلَ أَوْلَادِهِمْ شُرَكَاؤُهُمْ لِيُرْدُوهُمْ وَلِيَلْبِسُوا عَلَيْهِمْ دِينَهُمْ ﴾

"İşte böylece müşriklerden bir çoğuna** (Allah'a koştukları) **ortakları, çocuklarını öldürmeyi, onları** (helake) **yuvarlamaları ve dinlerini onlara karmakarışık hale sokmak için son derece güzel gösterdi.." *(Enam:137)*

Rabbimiz yine şöyle buyuruyor:

﴿ وَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴾

"Şeytan onlara yapmakta olduklarını pek de süslü gösterdi.." *(Enam:43)*

Rabbimiz yine şöyle buyuruyor:

﴿ وَإِذْ زَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ ﴾

"Hani şeytan onlara amellerini pek süslü gösterdi..." *(Enfal:48)*

Mustafa, Mehmet! Bu süsleme işini yaratma ve icat etme yönüyle tabii ki Rabbimiz yapar.

Nitekim Rabbimiz şöyle buyuruyor:

﴿ كَذَلِكَ زَيَّنَّا لِكُلِّ أُمَّةٍ عَمَلَهُمْ ﴾

"İşte böylece biz her bir topluluğa amelini son derece süslü gösterdik" *(Enam:108)*

Mustafa, Mehmet! Hasılı, ayetlerdeki bu hakikat ve vakıalar sebebiyle sizler Kur'ân'ı ve İslam'ı asla doğru anlayamazsınız; buna gücünüz yetmez.

O yüzden de Kur'ân üzerindeki konuşmalarınız tahriften başka bir mana ifade etmez ve bu gidişle de asla etmeyecektir. Lütfen, artık akıllı olun, Allah'ın diniyle ve Kitabıyla oynamayın!

Din düşmanlarına bilerek veya bilmeyerek yardımcı olmayın!

Selam hidayete tabi olanlara olsun.

Son sözümüz salat ve selam, son duamız da Alemlerin Rabbine hamddir.

MODERN FİZİK MUCİZE VE KADER GERÇEKLERİNE İŞARET EDİYOR

Profesör Doktor Volkan TUZCU

Zamanımızda malumunuz olduğu gibi bazıları son derece yanlış bir yaklaşımla, hem kaderi hem de mucize gibi gerçekleri inkar edebiliyor. Bunlar hem Kur'an, hem de sahih hadislerde yer alan yüzyıllardır gelen ehli sünnet ulemasının istisnasız kabul ettiği iman hakikatlerinden olmasına rağmen, bazı nefsani arzu ve hırsları kabarmış insanlar, güya çağdaş bilimsel yaklaşım maskesi altında böyle saçma iddialar ortaya atabiliyor.

Aslında bu iddiaların asılsız olduğunu anlamak için alim olmaya da gerek yok. Bunlar aslında, Kur'an ayetlerini biraz bilen müminlerin bile kolaylıkla kitabımızda delillerini bulabileceği meseleler. Ancak bu yazımızda farklı bir açıdan yaklaşacağız ve demagojik yaklaşımlarla sanki akla daha uygun izah getirdiğini zanneden bu zavallı iddia sahiplerine kendi sığındıklarını sandıkları yerden, yani yine modern ilimlerin güncel bilgileri ile onlara cevap vereceğiz.

Evet, aslında sadece Hz. Musa *(Aleyhisselâm)* 'nın doğumu ile ilgili Kur'an'da geçen ayetlere bakan en cahil bir insan bile, kaderin bir gerçek olduğunu ve sadece bu kıssanın bile yeterli delil olduğunu anlayabilir. Hz. Musa *(Aleyhisselâm)* 'nın annesine bebeğini nehre bırakılması söylendiğinde, ona aynı zamanda bebeğinin yakında kendisine döndürüleceği ve O'nun peygamber olacağı söylendiği belirtiliyor.

Bu, Kur'an'da şöyle anlatılıyor: ***"Musa'nın annesine: "Çocuğu emzir, başına geleceklerden korktuğun zaman onu suya (Nil'e) bırak. Korkma, üzülme. Biz şüphesiz onu sana döndüreceğiz ve peygamber yapacağız" diye bildirmiştik"*** *(el-Kasas, 28/7).* Yani, ancak geleceği bilen ve her şeyi yaratan Rabbimiz bunu yapabilir. İman hakikatlerinden olan ve reddedilmesi küfre mucip olan kader gerçeği böyle bir şey işte; hayır-şer, hayatta, evrende ne varsa, ne oluyorsa hepsi Allah tarafından yaratılıyor. Gelecekle ilgili gaybı bilen de ancak O'dur ve O'nun bildirdiği zatlar. Tabii bu kıssada Hz. Musa *(Aleyhisselâm)*'nın annesine vahyedilerek gelecek ile ilgili bilgi verilmesinin de ayrı hikmetleri var. Demek ki Rabbimiz peygamber olmayan bazılarına da istediğinde gelecek ile ilgili gaybi bir bilgiyi verebiliyor, hatta bunu Kur'an'da da anlatarak bize sayısız hikmet ve tefekkür kapılarını açıyor.

Artık istisnasız bütün fizikçilerin kabul ettiği kuantum fiziği bahis konumuz olan hakikatlerin, eski fizik bilgilerimize göre çok daha mümkün olabileceğine işaret ediyor.

İtikadımız gereği zaten kabul ettiğimiz bu gerçeklerin aslında fizik açısından bakıldığında da, bazılarının iddialarının aksine son derece mantıklı yönleri olduğunu görebiliyoruz. Kaos teorisi olarak adlandırılan teori, tabiattaki düzensiz, hatta bazen rastgele oluyor gibi gözüken olayların arkasında müthiş bir düzen olduğunu gösteriyor.

Ayrıca buna göre kainattaki çok basit olayların çok önemli sonuçları olabiliyor. Her zaman verilen güzel bir örneğe göre örneğin Arjantin'de uçan bir kelebeğin kanatları ile oluşturduğu hava hareketi birkaç hafta sonra ABD'de bir tornado fırtınasının oluşmasına veya engellenmesine vesile olabiliyor.

Buna göre tabiatta her şey birbiri ile ilişki içerisinde; ama daha da önemlisi çok küçük değişiklikler burada belirtildiği gibi yakın gelecekteki çok büyük değişikliklere yol açabiliyor. Tabii bu gerçeği duyunca insan öncelikle tabiattaki muazzam denge ve güzellikleri bir kez daha ayrı bir gözle takdir edebiliyor.

Bu kadar küçük olaylar bile bu kadar büyük değişikliklere yol açıyorsa, bu kadar mükemmel düzen ve tabii güzelliklerin ortaya çıkıp devam edebilmesinin bilimsel ve fiziksel olarak sadece bir tane yolu var: o da tabiattaki bir kelebeğin kanat hareketleri kadar küçük şeyleri bile kontrol eden sadece ve sadece bir varlık olabilir.

Madem ki bir yaratıcıya inanılıyor, bunlar rastgele oluşuyor veya kendi kendilerine düzensiz bir biçimde gidiyor olamaz. Kaos teorisine göre çok küçük olayların çok büyük neticeler verebilmesi, sürekli bir ilahi kontrol olmazsa ortada ne bir düzen ne de bir güzellik kalabileceğini gösteriyor.

Kaos teorisinden önce kabul edilen ancak yanlış ve yeteriz tarafları olduğu gösterilen deterministik Newton fiziğine göre ise küçük olayların kısa zamanda çok büyük değişikliklere yol açması mümkün olmadığı gibi, her şey bilardo masasındaki ilk topun hareketi sonrası olan top hareketleri gibi lineer hesaplar ile hesaplanacak şekilde gerçekleşir.

Bu durumda dışarıdan bir İlahi güç gibi bir etki söz konusu olmadığı kabul edilirdi; çünkü bu teoride günlük olayların işleyişi hakkında yaratıcıya uygun bir alt yapı olmadığı düşünülürdü. Yine bugünkü fizik bilgilerimiz ışığında atoma baktığımızda biz yaratılmışlar için daima belirsiz kalacak bazı durumlar olduğunu görüyoruz.

Örneğin, teknik olarak ne kadar ilerleme kaydetsek de, atom çekirdeği etrafında dönen bir elektronun yerini tam olarak bilemeyeceğimiz gerçeği gibi.

Yine elektronların ek enerji almadan beklenmedik şekilde, bilinen bir yerden farklı bir yere atlamaları (kuantum tünelleme), veya her an bazı parçacıkların yaratılıp yok edilmesi gibi yeni vakıf olduğumuz gerçekler tabiatta mikroskobik düzeyde de muazzam olayların olduğunu gösteriyor.

Yani kainatı yaratan sadece yaratıp olayları kendi haline bırakmamış, en küçük atom parçacıkların hepsine sürekli müdahale halinde ve kainattaki bu düzeni sağlamaya devam ediyor. Kur'an'da bahsedilen, geleceğe ait bilgilerin bilinmesi bugünkü fizik bilgilerimiz ışığında ancak zerreler düzeyinde sürekli kontrol ile gerçekleşebilir.

Öyle bir kontrol ki bunu elinde tutan sadece bir varlık olabilir ve bunu başka hiçbir varlık gerçekleştiremez. Şu anki fizik gerçekleri de aynı şeyi söylüyor. Elektronun yerini tam olarak saptayamayışımız yalnızca elimizdeki teknik imkanlar şu anda yetersiz olduğu için değil, aynı zamanda bunu hangi gelişme olursa olsun asla ve asla bilemeyeceğimizi gösteriyor.

Çünkü elektronların yeri ve gerçek mahiyeti bizce her zaman belirsiz olacak. Ancak tabii bu yaratan için aynı şekilde olamaz.

Günümüzde kuantum fiziğinin bu ilginç yönlerini hem bazı teknolojik gelişmelerde kullanıyor, hem de bazı biyolojik olayları da bu yeni bilgiler ışığında daha iyi anlayabiliyoruz.

Bugün bazı mikroskoplarda kullanılan kuantum tünelleme gerçeği bizim koku alma duyumuzun da çalışma şekli. Yakın tarihte anlaşılan bu duruma göre koku alma duyumuz kuantum fiziğindeki bu ilginç olayı kullanıyor.

Burnumuza gelen koku molekülleri şekil olarak birbirinin aynı olmasına rağmen bu moleküller koku algı hücrelerinden verilen elektrik akımı ile titreşir ve kuantum tünelleme prensibine göre salınan elektronlar aracılığı ile koku duymamız sağlanır.

Yani kuantum parçacıklarının bizce asla kontrol edilemeyecek yönleri kullanılarak koku alabiliyoruz. Çünkü, hem bu parçacıkları hem de bu kanunları yaratan Rabbimiz, bütün bunları var eden ve kontrol eden ve etmeye devam eden sonsuz kudrete sahip, ortağı olmayan bir yaratıcı.

Dolayısıyla Allah ufak tefek işlerle uğraşmaz gibi iddialar sadece itikadımız açısından değil bilimsel olarak da safsatadan başka bir şey değil.

Bir insanın bunları iddia etmesi için ya ateist olması lazım ki onlar ayrı bir kategoride ele alınmalı, ya da herhangi bir yaratıcıya inanıyorsa, yukarıdaki bilimsel gerçekler ışığında yaratıcının en ufak zerreler dahil kainat ve tabiattaki her şeyi sürekli kontrol ettiğini ve sürekli bir yaratılış içerisinde olduğunu kabul ediyor olması lazım.

Tabii fizikteki bu gerçekler bize mucizeleri de daha iyi anlayabilmemiz için farklı bir kapı açıyor. Eğer elektronlar gibi zerreler veya atomlar bilardo topları gibi hesaplanabilir, öngörülebilir bir şekilde hareket ediyor olsalardı, bunlara dışarıdan görülebilir bir müdahale olmadan farklı bir hareket yaptırılmaları mümkün olamazdı. Ancak artık fiziğin yukarıda özetle izah etmeye çalıştığımız gerçeklerine göre durum böyle değil.

Demek ki hiçbir yaratılanın asla tam olarak vakıf olamayacağı zerrelerin dünyasını sürekli kontrol eden yaratıcı, istediği an sadece Ol demekle istediğini yapabilir. Eski Newton fiziğine göre bu fiziksel açıdan imkansız görülüyordu, ancak yaratıcıya inanan fizikçiler bugünkü kuantum fiziği gerçekleri ışığında bunu son derece mümkün görüyorlar. Dolayısıyla Rabbimiz isterse Hz. İbrahim *(Aleyhisselâm)* ateşi su yapar, isterse ayı ikiye böler. Mucizelerin olamayacağını söylemek ve bunlara şu anki bilgilerimizle bir açıklama bulmaya çalışmak, bugünkü fizik bilgilerimiz ışığında yaratıcıya inanan insanlar için son derece cahilce ve çağ dışı bir yaklaşım.

Dolayısıyla aslında günümüz fiziği, Kaderiye de denilen, Mutezile fırkasının, (İnsan kendi kaderini kendi çizer. İnsanların işlerine Allah karışmaz) diyerek kaderi inkar edenlerin iddialarını bilimsel olarak yanlış olduğunu kesin olarak göstermektedir.

Bizi yaratan Rabbimiz, bizi yaratırken nasıl kuantum parçacıklarına kadar her zerreyi kontrol ederek bunu gerçekleştirdiyse, aynı şekilde aynı zerrelere ve dolayısıyla her şeye hakim olmaya devam etmektedir. Cebriye fırkası da tam tersi bir yola girerek Allah bize her şeyi zorla yaptırdığı için insan günahlarından sorumlu değil diyerek ayrı bir sapkınlığa girmiştir. Evet, hayır ve şer dahil Allah her şeyi yaratandır, ancak ezeli ilmi ile bize verdiği cüzi iradeyi değerlendirerek istediği şekilde yaratmaktadır.

Evet, O istemeden parmağımızı bile oynatamayız, yaratan sadece O'dur, ancak bizi cüzi irademizde hür bırakan Rabbimiz, bizim cüzi irademizle seçtiklerimiz de dahil her şeyi ezelden bilerek dolayısıyla bizim tercihlerimizi dikkate alarak yaratmaktadır, dolayısıyla Cebriye de bu açıdan çok yanlış bir yoldadır.

Sonuç olarak modern bilim ve fizik bize ehli sünnet itikadımızda sabit olmamız gerektiğini adeta haykırmaktadır. Bunları görmemek için insanın ya Allah'ı inkar eden bir ateist olması, ya da güncel bilimsel gerçeklerden yoksul, ehli sünnet itikadı dışı bir insan olması gerekir. Temennimiz herkesin ıslah olması hidayet bulmasıdır. Rabbimiz tevbeleri kabul edendir. Bu yazıdaki gerçekleri tebliğ edelim, insanların hidayeti için dua edelim, tüm inananların ehli sünnet itikadında bir araya gelmesine vesile olalım.

Mehtap KAYAOĞLU
(Psikolojik Danışman &Psikoterapist)

Üvey Anne/Baba Olmak O Kadar Zor Değil!

"Üvey" kelimesi ne kadar itici gösterildi bize farkında mısınız?

Üvey olmak cadı veya vicdansız olmakmış gibi. Oysa günümüzde öz anne babalardan çok daha verimli cici anne babalar var artık.

Adına üvey diyerek korkuttuğumuz bu yeni ilişki şekli, boşanmaların artması ve ikinci/üçüncü/dördüncü evlilik gibi çoklu evliliklerin hayatımızda yer almaya başladığı günümüzde yeniden elden geçirilmeli diye düşünüyorum.

Danışmanlık ve aile terapileri yaparken, çocuklarla onların mutlu olması için terapi çalışmaları yaparken, anne babaların yeni evliliklerinden aileye katılan üvey anne ve üvey babalarla da çalışıyorum. Yeni evlatları ve yeni rolleriyle barışık, keyifli ev hayatı yaşamaları için uğraşıyorum.

Üvey anneyi Pamuk Prenses masalıyla tanıdık. Babayı kandırarak evlenen hain bir kadın, ardından dünyalar güzeli minik prensese eziyet eden cadı.

Masallar okumaya devam ettik. Külkedisi'nin üvey annesi ve üvey kardeşlerinin oyunları ve kötü davranışlarıyla tanıştık.

Hansel ve Gratel ekmek parçalarını takip edemediği için kaybolurken ormanda, bizler evdeki üvey annenin niçin bu yavruları evden atmak için hileye başvurduğunu anlayamadık bile.

Türk filmlerinin üvey baba karakterleri kazındı zihnimize. Alkol alan ve üvey kızına sarkıntılık eden üvey babalar kabusadöndü bilinçdışımızda.

Çocuğuyla baş edemeyen anneler "Hıhh... siz böyle davranın, ben alıp başımı gideyim, babanız olacak getirsin bir üvey ana başınıza, görün gününüzü!" tehdidiyle eğitim adına travmalar oluşturdu ruhlarımızda.

Bu mudur üvey annelik, bu mudur üvey babalık?

Elbette değil!

Boşanmaların, ölümlerin ve yeniden evlenmelerin bu kadar çok olduğu bir dünyada, üvey anne/üvey baba travmasıoluşturacak türden konuşmalar yapmak son derece yanlış. Çünkü evlilik bir "durum"dur.

İnsanlar yaşamlarının bir bölümünde birileriyle evlenir, zaman içinde mutlu olmadığına karar verirse ayrılır.

Ayrılmış olmak da bir durumdur. Ayrılan kişiler, bundan sonraki adımlarını yeni bir hayat arkadaşıyla atmak isteyebilir.

Evlenen kişilerin, yeniden nefes almak, yeni biriyle soluklanmak isteyen kişilerin önceki ilişkilerinden evlatları vardır. Bu evlatlar artık birbirinin koruması ve birbirinin kollamasına geçmek zorundadır.

Siz henüz ortada fol yok yumurta yok aşamasında, çocukların bilinçdışına üveylik kavramını travmatize ederek yerleştirirseniz, evlatlar içine gireceği yeni hayat şekline alışmakta zorlanabilir.

Üstelik çok açık söyleyeyim günümüzde öyle üvey anne/üvey babalar var ki; çocuğun kendi öz anne veya babasından çok daha yüksek performans gösteriyorlar.

Onlara zaman ayıran, oyunlar oynayan, çocuğu ve hayallerini tanımaya çalışan, arkadaşlık ilişkisi kurabilen nice güzel insan var artık.

Günlük hayatımız bu travmayı atlatmaya başladı nihayet. Öyle çok ölüm var ki, öyle çok ayrılık var ki... atlatmak zorundayız ve geçmişten beri zihnimize kazılan o "üvey" kelimesindeki iticiliği, geleceğimize verimli ve keyifli bir ilişki olarak yerleştirmeliyiz.

İnsanlar evlenir, evliliğin devam edemeyeceğine karar verirse ayrılır. Veya ebeveynlerden birisi hayatını kaybeder, geriye kalan eş yeni hayat arkadaşıyla yoluna devam etmek ister.

Bunlar son derece normal günümüzde ve olması gereken doğru işleyiş bu şekilde.

Yeni moda üvey anneler ve üvey babalar çok iyi! Farkındasınız değil mi?

Sizlerden öyle çok mesaj geliyor ki; "Yeni bir evlilik yapacağım. Müstakbel eşimin çocuğuyla sağlıklı bir ilişki yaşamak istiyorum, neler yapabilirim, neler önerirsiniz?" diye.

Önerileri ortadan yazmaya karar verdim. Hepinizin işine yarasın.

1. Evlenmeye ve belirli bir yaşa kadar büyümüş bir çocuğa anne/babalık yapmaya karar verdiğinize göre kendinize güvenmeye başlamalısınız. Korkmayın! Müstakbel çocuğunuz ve onun hakkında bilgi edinmeye çalışın. Özelliklerini, sevdiği/sevmediği şeyleri öğrenin. Böylece dünyasına adım atmış, ortak dil geliştirmek için eliniz dolu şekilde tanışırsınız.

2. Annesinin veya babasının yerine geçmeye çalışmayın. Onunla yeni bir ilişkinin başlangıcına aday olduğunuzu hissettirin. Her anne ve babanın çocuğunu sevdiğini, kimsenin kimsenin yerini alamayacağını, her ilişkinin kendi içinde yeni bir başlangıç olduğunu bilmesini sağlayın. Bunun için acele etmeyin.

3. İstemediği müddetçe kendinize "anne" veya "baba" dedirtmeye çalışmayın. İyi ilişki kurabilmeniz, birbirini anlayabilmeniz, evinizden ılıman ve keyifli bir hava estirebilmeniz için zoraki söyletilmeye çalışılan ünvanlaraihtiyacınız yok ki. Önemli olan iletişimin kendiliğinden akıp gitmesi.

4. Gerçekleşmesi mümkün olmayacak gereksiz hayallere kapılmayın. Kendinize ve süreci yönetebileceğinize inancınız tam olsun; ama daha abartı hayallere kapılmayın. Çocuk bu! Tepki verdiği siz değil, içinde bulunduğu genel ortam aslında. Olası surat asmalar, olası inatlaşmalar sizden ziyade, sizden önceki olumsuz yaşantıların etkisidir. Zaman içinde sağlıklı ilişki kurulur. Sabırlı olun yeter.

5. Çocuklarla iletişim kurmanın en güzel yolu onlarla bol boloynamak unutmayın. Birbirinize ayıracağınız zaman, birlikte geçirilen keyifli saatler, resim yapmalar, çizgi film izlemeler, sevdiği yerlere geziler vb pek çok aktiviteyle ona ulaşabilirsiniz.

6. Söyledim ya çocuk o! Art niyeti yok, kötü değil! İçine girdiği yeni durumda kendisini güvende hissetmek isteyecektir. Oluşturduğunuz emniyetli ortamla, ona güvende olduğunu hissettirebilirseniz gerisi kendiliğinden gelecektir. "Korkma, her şey yolunda, eskisinden daha güvende olacaksın." Mesajını aldığında nasılsa size karşı sempati geliştirecektir.

7. Çocuk veya ergen farketmez, her insanın eğlenceli bir yanı mutlaka vardır. O yana odaklanın. İyi yanlarını görmeye çalışın. Sizin de kaygılarınız varsa, doğal olarak hep ters giden taraflara odaklanırsınız ki bu da aranızda olabilecek olumlu havayı görmenize engel olacaktır. Eğlenceli yana odaklanmak, ilişkilerin tümünde olumlu hava estirir unutmayın.

8. Adı "üvey" olunca kendinizi korkutmayın. Sizin kendi öz evladınız olsa büyüme döneminde zaten bazı terslikler olacaktı değil mi? Onlar büyüyor, büyürken kendi yollarında yürümek istiyor olması normal, merak etmeyin. Her gerilim, her terslik sizin üvey olmanızdan kaynaklanmaz, büyüme süreçlerinin sorunları olabileceğini de hatırlayın.

9. Sizi hedef alan her can acıtma, aslında sizi hedef almıyor, bunu mutlaka zihninize kazıyın. Çünkü siz değil, sizin yerinizde kim olsa aynı olumsuz davranışı yapma ihtimali olabilir. Zira onun annesinin veya babasının yerine geçen kişi gibi hissetmesi normaldir. Zamanla sizin dışınızda bir durum olduğunu, olanların sizinle ilgisi olmadığını anlayacaktır. Ki anlıyorlar, emin olun!

10. Öz annesi veya öz babası hakkında olumsuz eleştiri yapmayın sakın. Geçmişte yaşanılanlar sizi ilgilendirmez, hele o konulara girerek yorum yapmak size saygı duymamasına neden olur. Kendisi anlatsa bile dinleyin, yorum yapmayın, sadece bundan sonra elele vereceğinizi ve herşeyin daha iyi olması için birlikte çabalayacağınızı söyleyin yeter.

11. En önemli uyarımı yapayım; Diyelim ki üvey annesiniz ve aynı evde oturuyorsunuz. Arada sırada babasıyla başbaşakalmasına, birlikte sohbet etmelerine, hatta dertleşmelerine fırsat verin. Danışanlarımda gördüğüm en tipik hata bu! Örneğin üvey anne, baba-kızı yalnız bırakmamak için çabalıyor. Nedenini soruyorum, arkadan konuşmalarını istemediğini söylüyor.

Siz kendinizden, samimiyetinizden, evliliğinizden ve davranışlarınızdan eminseniz bırakın konuşsunlar! Ne isterlerse onu konuşsunlar. Kendine güveni olmayan, ilişkisine güvenemeyen kişiler, arkadan ne konuşulacağıyla ilgili kaygı geliştirir. Aklı başında olan herkes bilir, ikili dertleşmeler duygu basıncını rahatlatır, travmayı azaltır, sürecin daha sağlıklı işlemesine vesile olur. Rahat olun... bırakın dertleşsin babasıyla...

Aklıma gelen önerileri yazdım, ilerde yazmaya devam ederim nasılsa...

İşin özeti iyi niyet, şefkat ve sevgi dilini kullanmak... gerisikendiliğinden gelir...

Sevgiler...

ZİKİRLER, DUALAR VE FAZÎLETLİ AMELLER

RAMAZAN HİLALİNE AİT DUALAR

Ebû Ca'fer *(Radıyallâhu Anh)*dan rivayete göre: "**Rasûlüllâh** ﷺ Ramazan ayının hilâli görüldüğünde (5 Haziran Pazar'ı 6 Haziran Pazartesi'ye bağlayan gece) mübârek yüzüyle insanlara yönelir ve:

«اَللّٰهُمَّ أَهِلَّهُ عَلَيْنَا بِالْأَمْنِ وَالْإِيمَانِ وَالسَّلاَمَةِ وَالْإِسْلاَمِ وَالْعَافِيَةِ الْمُجَلِّلَةِ وَرَفْعِ الْأَسْقَامِ وَالْعَوْنِ عَلَى الصِّيَامِ وَالصَّلاَةِ وَتِلاَوَةِ الْقُرْآنِ، اَللّٰهُمَّ سَلِّمْنَا لِرَمَضَانَ وَسَلِّمْهُ لَنَا وَتَسَلَّمْهُ مِنَّا حَتّٰى يَخْرُجَ رَمَضَانُ وَقَدْ غَفَرْتَ لَنَا وَرَحِمْتَنَا وَعَفَوْتَ عَنَّا.»

"Ey Allâh! Onun hilâlini bize emniyet ve îmanla, selâmet ve İslâm'la, her şeyi kaplayan tam bir âfiyet ve hastalıkların kalkışıyla, bir de namaza, oruca ve Kur'ân tilâvetine yardımla kavuştur.

Ey Allâh! Bizi (günahlardan arındırarak ve vazifelerimizi doğru düzgün yaptırarak) **ramazan için sâlim kıl, onu da bizim** (şefaatimiz) **için ayır ve onu bizden öyle bir teslim al ki, ramazan çıktığında, Sen bizi bağışlamış, bize merhamet buyurmuş ve bizi affetmiş olasın"** derdi. *(İbnü Ebi'd-Dünyâ, Fedâilü şehri Ramazân, no:20, sh:49; İbnü Asâkir, Târîhu Medîneti Dımeşk, no:6029, 51/186; Ali el-Müttakî, Kenzü'l-ummâl, no:24288, 8/589-590)*

Abdülaziz ibni Ebî Ravvâd *(Radıyallâhu Anh)*dan rivayet edildiğine göre selef-i sâlihîn zamanında Ramazân-ı Şerîf girdiği zaman Müslümanlar şöyle dua ederlerdi:

«اَللّٰهُمَّ أَظَلَّ شَهْرُ رَمَضَانَ وَحَضَرَ فَسَلِّمْهُ لِي وَسَلِّمْنِي فِيهِ وَتَسَلَّمْهُ مِنِّي، اَللّٰهُمَّ ارْزُقْنِي صِيَامَهُ وَقِيَامَهُ صَبْرًا وَاحْتِسَابًا وَارْزُقْنِي فِيهِ الْجِدَّ وَالْاِجْتِهَادَ وَالْقُوَّةَ وَالنَّشَاطَ وَأَعِذْنِي فِيهِ مِنْ السَّامَةِ وَالْفَتْرَةِ وَالْكَسَلِ وَالنُّعَاسِ وَوَفِّقْنِي فِيهِ لِلَيْلَةِ الْقَدْرِ وَاجْعَلْهَا خَيْرًا لِي مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ.»

"Ey Allâh! Ramazân-ı Şerîf ayının gölgesi basmıştır ve o gelip çatmıştır. Artık Sen onu bana selâmetli kıl ve beni onda (günahlardan ve belalardan) **selâmete erdir ve onu benden kabul eyle.**

Ey Allâh! Bana onun orucunu, terâvîhini sabırla ve ihlâsla nasip et. O ayda bana ciddiyet, ibadete gayret ve kuvvet, bir de canlılık ihsan et. Beni onda yorgunluktan, gevşeklikten, tembellikten ve uyku hâlinden muhafaza et. O ayda beni kadir gecesini bulmaya muvaffak et ve onu bana bin aydan hayırlı kıl." *(Taberânî, Kitâbu'd-Du'â:138, no:914, 2/1227)*

RAMAZAN'DA ÇOK YAPILMASI EMREDİLEN DÖRT ZİKİR

Selmân-ı Fârisî *(Radıyallâhu Anh)*dan rivayet edildiğine göre, **Rasûlüllâh** ﷺ Şa'bân-ı Şerîf'in son günü yapmış olduğu bir konuşmasında şöyle buyurmuştur:

عَنْ سَلْمَانَ رَضِيَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُ قَالَ: خَطَبَنَا رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي آخِرِ يَوْمٍ مِنْ شَعْبَانَ فَقَالَ: « ... فَاسْتَكْثِرُوا فِيهِ مِنْ أَرْبَعِ خِصَالٍ؛ خَصْلَتَانِ تُرْضُونَ بِهِمَا رَبَّكُمْ وَخَصْلَتَانِ لاَ غِنًى لَكُمْ عَنْهُمَا، فَأَمَّا الْخَصْلَتَانِ اللَّتَانِ تُرْضُونَ بِهِمَا رَبَّكُمْ فَشَهَادَةُ أَنْ لاَ إِلٰهَ إِلاَّ اللهُ وَتَسْتَغْفِرُونَهُ، وَأَمَّا اللَّتَانِ لاَ غِنًى لَكُمْ عَنْهُمَا فَتَسْأَلُونَ اللهَ الْجَنَّةَ وَتَعُوذُونَ بِهِ مِنَ النَّارِ.»

"... O halde, onda dört hasleti çoğaltın, bunların ikisiyle Rabbinizi razı edersiniz, diğer ikisine de mutlaka muhtaçsınız. Rabbinizi kendisiyle razı edeceğiniz iki haslet; 'Lâ ilâhe illallâh' şehâdeti ve istiğfardır. Mutlaka onlarsız duramayacağınız diğer ikisi ise; Allâh'tan cennet isteyip, cehennemden O'na sığınmanızdır." *(İbnü Huzeyme, es-Sahîh, Sıyâm:8, no:1887, 3/191-192; Beyhakî, Fedâilü'l-evkāt, no:37, sh:146-148; Şu'abü'l-îmân, no:3336, 5/223-224)*

Hadîs-i Şerîfteki Zikirlerin Okunuşu

«أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلٰهَ إِلَّا اللهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللهِ، أَسْتَغْفِرُ اللهَ الَّذِي لَا إِلٰهَ إِلَّا هُوَ الْحَيَّ الْقَيُّومَ وَأَتُوبُ إِلَيْهِ، اَللّٰهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْجَنَّةَ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ النَّارِ.»

RAMAZÂN-I ŞERÎFİN HER ON GÜNÜNÜN ZİKRİ

Ebû Hureyre *(Radıyallâhu Anh)*dan mervî: **"Ramazan ayının evveli büyük bir rahmettir, ortası tam bir mağfirettir, sonu ise cehennemden azattır."** *(Kaynaklar için bkz, sh:157)* hadîs-i şerîfinden dolayı olsa gerektir ki âlimlerimiz, her biri yüzer kere okunmak üzere:

İlk on günde: «يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ!» **"Ey acıyanların en merhametlisi!"**

İkinci on günde: «يَا غَفَّارَ الذُّنُوبِ!» **"Ey tüm günahları çokça bağışlayan!"**

Üçüncü on günde: «يَا مُعْتِقَ الرِّقَابِ!» **"Ey boyunları** (cehennemden) **âzâd eden!"** zikirlerini okumayı müstehap görmüşlerdir.

RAMAZÂN-I ŞERÎF'TE İFTAR DUALARI

Oruçlunun iftar vakti duası kabul olunacağından, o saatte dua etmesi de sünnettir. Nitekim **İbni Ömer** *(Radıyallâhu Anhümâ)*dan rivayet edildiğine göre: "**Rasûlüllâh** ﷺ iftar ederken:

«ذَهَبَ الظَّمَأُ وَابْتَلَّتِ الْعُرُوقُ وَثَبَتَ الْأَجْرُ إِنْ شَاءَ اللهُ.»

'Susuzluk gitti, damarlar ıslandı, inşâallâh ecir sâbit oldu' derdi." *(Ebû Dâvûd, no:2357, sh:343)*

Mu'âz ibni Zühre *(Radıyallâhu Anh)*dan rivayete göre: "**Rasûlüllâh** ﷺ iftar ettiğinde:

«اَللّٰهُمَّ لَكَ صُمْتُ وَعَلٰى رِزْقِكَ أَفْطَرْتُ.»

'Ey Allâh! Senin için oruç tuttum ve senin rızkınla iftar ettim' derdi." *(Ebû Dâvûd, Sıyâm:22, no:2358, sh:343)*

İbni Abbâs *(Radıyallâhu Anhümâ)*dan gelen rivayette ise **Rasûlüllâh** ﷺ iftar vakti şöyle dua ederdi:

«اَللّٰهُمَّ لَكَ صُمْنَا وَعَلٰى رِزْقِكَ أَفْطَرْنَا فَتَقَبَّلْ مِنَّا إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ.»

"Ey Allâh! Senin için oruç tuttuk. Rızkınla iftar ettik. Öyleyse bizden kabul et, çünkü ziyade işiten ve hakkıyla bilen Sensin, ancak Sen." *(İbnü Sünnî, Nevevî, el-Ezkâr, sh:173)*

Enes *(Radıyallâhu Anh)*dan rivayet edilen bir hadîs-i şerifte **Rasûlüllâh** ﷺ şöyle buyurmuştur: **"Herhangi bir Müslüman oruç tutar da, iftar ânında:**

«يَا عَظِيمُ يَا عَظِيمُ! أَنْتَ إِلٰهِي لاَ إِلٰهَ غَيْرُكَ، اِغْفِرْ لِي الذَّنْبَ الْعَظِيمَ، فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذَّنْبَ الْعَظِيمَ إِلاَّ الْعَظِيمُ.»

'Ey büyük (Allâh)**! Ey büyük** (Allâh)**! Benim İlâhım ancak Sensin. Senden başka hiçbir ilâh yoktur.**

Benim için büyük günahlarımı bağışla, zira şu muhakkak ki büyük günahı (Senin gibi) **Büyükten başkası mağfiret edemez' derse, mutlaka annesinin kendisini doğurduğu gündeki gibi günahlarından sıyrılır.**

Bunu çocuklarınıza öğretin, zira muhakkak bu Allâh-u Te'âlâ'nın ve Rasûlü'nün sevdiği bir kelimedir. Allâh-u Te'âlâ bununla (dua edenin) **dünya ve âhiret işlerini yoluna koyar."** *(İbnü Asâkir, Târîhu Medîneti Dimeşk, no:6761, 54/238; Ali el-Müttakî, Kenzü'l-ummâl, no:24400, 8/614; Ali el-Üchûrî, Fedâilü şehri Ramazân, sh:128)*

Ebu'l-Âliye *(Radıyallâhu Anh)* şöyle demiştir: "İftar vakti her kim:

«اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي عَلاَ فَقَهَرَ وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي نَظَرَ فَخَبَرَ وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي مَلَكَ فَقَدَرَ وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي يُحْيِي الْمَوْتٰى.»

'Bütün hamdler, yüce olan ve kahreden (dilediğini zorla da olsa yaptıran) **Allâh-u Te'âlâ'ya mahsustur. Bütün hamdler,** (her şeyi) **görüp bilen Allâh-u Te'âlâ'ya âittir. Bütün hamdler,** (her şeye) **sahip olan ve gücü yeten Allâh-u Te'âlâ'ya mahsustur. Bütün hamdler, ölüleri dirilten Allâh-u Te'âlâ'ya mahsustur'** derse, anasının onu doğurduğu günkü gibi günahlarından çıkar." *(Abdülkādir el-Geylânî, el-Ğunye, 1/335)*

Artık bunca müjdeyi duyan oruçlu kul, oruç saatlerini, özellikle de günahlarının dahi yazılmadığı iftara yakın anlarını zikir ve dua ile değerlendirmelidir.

Nitekim **Enes** *(Radıyallahu Anh)*dan rivayet edilen bir hadîs-i şerifte **Rasûlüllâh** ﷺ şöyle buyurmuştur: **"Şüphesiz ki Allâh-u Azze ve Celle hafeza** (yazıcı) **meleklerine: 'Oruçlu kullarıma ikindiden sonra bir günah yazmayın' diye vahyeder."** *(Hatîb, Târîhu Bağdâd, no:4203, 8/99; Hâkim, et-Târîh, Ali el-Müttakî, Kenzü'l-ummâl, no:23640, 8/456)*

TERÂVÎH NAMAZININ ZİKİRLERİ

Terâvîh namazı her gece yatsıdan sonra vitirden önce on selamla yirmi rekât olarak kılınır. Her dört rekâttan sonra aşağıda zikredeceğimiz beş zikrin her biri üçer kere okunur veya o miktar oturulur.

Birinci zikir:

«لَا إِلٰهَ إِلَّا اللّٰهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَهُوَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ.»

"Allâh-u Te'âlâ'dan başka ilâh yoktur, O tektir, hiçbir ortağı yoktur, mülk O'na âittir, hamd O'na mahsustur. Diriltir, öldürtür, Kendisi hiç ölmeyen diridir. Celal ve ikram sahibidir, bütün hayırlar O'nun (kudret) **elindedir. O her şeye hakkıyla gücü yetendir."**

İkinci zikir:

«سُبْحَانَ اللّٰهِ وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ وَلَا إِلٰهَ إِلَّا اللّٰهُ وَاللّٰهُ أَكْبَرُ عَدَدَ مَا عَلِمَ اللّٰهُ وَزِنَةَ مَا عَلِمَ اللّٰهُ وَمِلْءَ مَا عَلِمَ اللّٰهُ.»

"Allâh-u Te'âlâ'nın bildikleri adedince, Allâh-u Te'âlâ'nın bildikleri tartısınca ve Allâh-u Te'âlâ'nın bildiği şeyler dolusunca (bütün noksan sıfatlardan) **münezzehtir, bütün hamdler Allâh-u Te'âlâ'ya mahsustur, Allâh-u Te'âlâ'dan başka ilâh yoktur, Allâh-u Te'âlâ her şeyden büyüktür, O pek yüce ve çok büyük olan Allâh-u Te'âlâ'nın yardımı olmadan hiçbir güç ve kuvvet yoktur** (diye zikrederim)**."**

Üçüncü zikir:

«سُبْحَانَ الْمَلِكِ الْجَبَّارِ الْعَزِيزِ الْغَفَّارِ سُبْحَانَ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ سُبْحَانَ الْكَرِيمِ السَّتَّارِ سُبْحَانَ الْكَبِيرِ الْمُتَعَالِ سُبْحَانَ خَالِقِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ سُبْحَانَ الَّذِي لَمْ يَزَلْ وَلَا يَزَالُ.»

"O ulu padişâhı, O her şeyi zorla da olsa yaptırma gücüne sahip olan O izzet sahibini, O son derece bağışlayan Zât'ı tesbih ederim, O bir olan ve ezici güce sahip olan Zât'ı bütün noksan sıfatlardan tenzih ederim. O kerem sahibi çok olan ve ayıpları çokça örten Zât'ı tenzih ederim. Çok büyük olan ve pek yüce olan Zât'ı tenzih ederim. Geceyi ve gündüzü yaratanı tenzih eder, O ezelî ve ebedî olan Zât'ı tesbih ederim."

Dördüncü zikir:

«سُبْحَانَ ذِي الْمُلْكِ وَالْمَلَكُوتِ سُبْحَانَ ذِي الْعِزَّةِ وَالْعَظَمَةِ وَالْهَيْبَةِ وَالْقُدْرَةِ وَالْكِبْرِيَاءِ وَالْجَبَرُوتِ سُبْحَانَ الْمَلِكِ الْحَيِّ الَّذِي لَا يَمُوتُ أَبَدًا.»

"Mülk ve melekût sahibini tesbih ederim. O izzet, azamet, heybet, kudret, ululuk ve üstün güç sahibini bütün noksan sıfatlardan tenzih ederim. Ebediyyen ölmeyecek olan hakîkî hayat sahibi olan O ulu padişâhı tenzih ederim."

Beşinci zikir:

«أَسْتَغْفِرُ اللهَ الَّذِي لَا إِلٰهَ إِلَّا هُوَ الْحَيَّ الْقَيُّومَ غَفَّارَ الذُّنُوبِ سَتَّارَ الْعُيُوبِ عَلَّامَ الْغُيُوبِ مُقَلِّبَ الْقُلُوبِ كَشَّافَ الْكُرُوبِ وَأَتُوبُ إِلَيْهِ تَوْبَةَ عَبْدٍ صَاغِرٍ ظَالِمٍ ذَلِيلٍ لَا يَمْلِكُ لِنَفْسِهِ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا وَلَا مَوْتًا وَلَا حَيَاةً وَلَا نُشُورًا.»

"Kendisinden başka hiçbir ilâh olmayan, gerçek diri ve her şeyi ayakta tutan, günahları çokça bağışlayan, ayıpları çokça örten, bütün günahları hakkıyla bilen, kalpleri istediği tarafa çeviren, bütün sıkıntıları açıp gideren Allâh-u Te'âlâ'dan bağışlanmayı talep ederim ve nefsine zulmetmiş, zelil düşmüş, kendisi için fayda ve zarara güç getirmeye imkân bulamayan, ne ölmeye, ne yaşamaya, ne de dirilmeye gücü yetmeyen bir kulun tevbesiyle O'na tevbe ederim."

Bu beş zikrin ardından bir kere şu dua yapılır:

«اَللّٰهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ رِضْوَانَكَ وَالْجَنَّةَ وَمَا فِيهَا وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ النَّارِ يَا خَالِقَ الْجَنَّةِ وَالنَّارِ بِرَحْمَتِكَ يَا عَزِيزُ يَا غَفَّارُ يَا سَتَّارُ يَا بَارُّ!»

"Ey Allâh! Ben Senden rızânı, cennetini ve cennetinde olanları isterim. Ey cenneti ve cehennemi yaratan! Ateşten Sana sığınırım ey ulu, ey bağışlayıcı, ey örtücü, ey iyilik sahibi! Rahmetinle muâmele eyle ey Allâh!"

«اَللّٰهُمَّ أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ!» (3 kere)

"Ey kurtarıcı! Ey Allâh! Bizi ateşten kurtar."

«بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ!»

"Ey acıyanların en merhametlisi! Rahmetinle muâmele eyle." *(Muhammed ibnü Hatîriddîn, el-Cevâhiru'l-hams, sh:60-61)*

RAMAZAN'DA TERÂVÎH VE VİTİR NAMAZINDAN SONRA EVDE KILINACAK ÇOK FAZİLETLİ NÂFİLE NAMAZLAR VE VAAD EDİLEN SEVAPLARI

1. Gece: (5 Haziran Pazar'ı 6 Haziran Pazartesi'ye bağlayan gece)**:** Her rekâtta Fâtiha Sûresi'nden sonra 1 kere Kadir, 3 kere İhlâs ve 2 kere de Felak ve Nâs sûreleri okuyarak 10 rekât kılan kişiye kılları adedince sevap verilir ve bir o kadar da günahı silinir.

2. Gece: Her rekâtta Fâtiha Sûresi'nden sonra 1 kere E'lâ (Sebbihisme Rabbike'l-A'lâ), 1 kere Zilzâl (İzâ zülzileti'l-ardu), 3 kere İhlâs ve 2 kere de Felak ve Nâs sûreleri okuyarak 4 rekât kılan kişiye bin fakire yemek yedirmiş ve kıyafet giydirmiş kadar sevap verilir.

3. Gece: Her rekâtta Fâtiha Sûresi'nden sonra 5 kere Kevser, 3 kere İhlâs ve 2 kere de Felak ve Nâs sûreleri okuyarak 6 rekât kılan kişi hac yapmış ve Haremeyn-i Şerîfeyn'de (Harem-i Şerîf ve Ravza-i Mutahhara'da) namaz kılmış kadar sevap yazılır.

4. Gece: Her rekâtta Fâtiha Sûresi'nden sonra 15 kere Kevser, 3 kere İhlâs ve 2 kere de Felak ve Nâs sûreleri okuyarak 2 rekât kılan kişi affolunmuş olarak âhirete intikal eder.

5. Gece: Her rekâtta Fâtiha Sûresi'nden sonra 3 kere E'lâ (Sebbihisme Rabbike'l-A'lâ), 3 kere İhlâs ve 2 kere de Felak ve Nâs sûreleri okuyarak 8 rekât kılan kişi meleklerin istiğfarına nâil olur ve kendisine zenginlik kapısı açılır.

6. Gece: Her rekâtta Fâtiha Sûresi'nden sonra 15 kere Kâfirûn, 3 kere İhlâs ve 2 kere de Felak ve Nâs sûreleri okuyarak 2 rekât kılan kişiye cehennemden âzâd olduğuna dair kudretten beraat yazılır.

7. Gece: Her rekâtta Fâtiha Sûresi'nden sonra 7 kere Kâfirûn, 3 kere İhlâs ve 2 kere de Felak ve Nâs sûreleri okuyarak 6 rekât kılan kişi bin altın sadaka vermiş kadar sevap kazanır.

8. Gece: Her rekâtta Fâtiha Sûresi'nden sonra 12 kere İhlâs ve 2 kere de Felak ve Nâs sûreleri okuyarak 6 rekât kılan kişiye namazda okuduğu her bir harfe karşılık bir senelik sevap yazılır.

9. Gece: Her rekâtta Fâtiha Sûresi'nden sonra 1 kere Âyete'l-Kürsî, 1 kere Kadir, 3 kere İhlâs ve 2 kere de Felak ve Nâs sûreleri okuyarak 8 rekât kılan kişiye ağniyâ-i şâkirîn (şükreden zenginler) ve fukarâ-i sâbirîn (sabreden fakirler) sevabı verilir.

10. Gece: Her rekâtta Fâtiha Sûresi'nden sonra 1 kere Kadir, 1 kere Kâfirûn, 3 kere İhlâs ve 2 kere de Felak ve Nâs sûreleri okuyarak 4 rekât kılan, namazdan sonra da 10 kere istiğfar, 10 kere salât-ü selâm, 10 kere de "Lâ havle velâ kuvvete illâ billâh" okuyan kişiye cennette çeşit çeşit köşkler ihsan olunur.

11. Gece: Her rekâtta Fâtiha Sûresi'nden sonra 7 kere Kadir, 11 kere İhlâs ve 2 kere de Felak ve Nâs sûreleri okuyarak 6 rekât kılan, namaz bitince de 75 kere istiğfar edip ardından 75 kere salât-ü selam getiren ve 75 kere de "Lâ havle velâ kuvvete illâ billâh" zikri okuyan kişinin günahları affedilir ve bin fakiri doyurmuş kadar sevaba nâil olur.

12. Gece: Her rekâtta Fâtiha Sûresi'nden sonra 11 kere İhlâs ve 2 kere de Felak ve Nâs sûreleri okuyarak 10 rekât kılan kişiye cennette köşkler bina edilir ve mahşere yüzü nurlu gelir.

13. Gece: Her rekâtta Fâtiha Sûresi'nden sonra 11 kere İhlâs ve 2 kere de Felak ve Nâs sûreleri okuyarak 2 rekât kılan kişi yirmi sene oruç tutma sevabına nâil olur ve kıyâmetin dehşetinden emin olur.

14. Gece: Her rekâtta Fâtiha Sûresi'nden sonra 7 kere İhlâs ve 2 kere de Felak ve Nâs sûreleri okuyarak 8 rekât kılan kişinin kıldığı namaz kabrinde ona yoldaş olur ve onun yerine Münker-Nekir meleklerinin suâline cevap verir.

15.Gece: Her rekâtta Fâtiha Sûresi'nden sonra 1 kere Kâfirûn, 7 kere İhlâs ve 2 kere de Felak ve Nâs sûreleri okuyarak 6 rekât kılan kişinin üzerinde kul ve hayvan hakkı yoksa bütün günahları affolunarak cennete girişi müyesser olur.

16. Gece: Her rekâtta Fâtiha Sûresi'nden sonra 11 kere İhlâs, 2 kere de Felak ve Nâs sûreleri okuyarak 2 rekât kılan kişi bin âbid (ibadetli kişi) sevabına nâil olup mahşerde hesabı kolay olur.

17. Gece: Her rekâtta Fâtiha Sûresi'nden sonra 3 kere Kadir, 3 kere İhlâs, 2 kere de Felak ve Nâs sûreleri okuyarak 10 rekât kılan kişinin günahları affolunup dünya fitnelerinden ve kabir azabından emin olur.

18. Gece: Her rekâtta Fâtiha Sûresi'nden sonra 3 kere İhlâs, 2 kere de Felak ve Nâs sûreleri okuyarak 12 rekât kılan kişi, **Hakk Te'âlâ** kendisinden razı olduğu halde peygamberlerle beraber haşrolunur.

19. Gece: Her rekâtta Fâtiha Sûresi'nden sonra 1 kere Kevser, 1 kere Kâfirûn, 3 kere İhlâs, 2 kere de Felak ve Nâs sûreleri okuyarak 6 rekât kılan kişinin isteği gerçekleşir, gamdan emin olur ve cennete girmesi için beraat yazılır.

20. Gece: Her rekâtta Fâtiha Sûresi'nden sonra 1 kere Kadir, 3 kere İhlâs, 2 kere de Felak ve Nâs sûreleri okuyarak 10 rekât kılan kişi iki sene oruç tutmanın sevabıyla bir şehit ecrine nâil olur.

21. Gece: Her rekâtta Fâtiha Sûresi'nden sonra 11 kere İhlâs, 2 kere de Felak ve Nâs sûreleri okuyarak 4 rekât kılan kişiye, ibadeti makbul ve günahı mağfûr (bağışlanmış) halde cennette nurdan bir makam verilir.

22. Gece: Her rekâtta Fâtiha Sûresi'nden sonra 1 kere E'lâ (Sebbihisme Rabbike'l-A'lâ), 1 kere Nasr (İzâ Câe Nasrullah), 3 kere İhlâs, 2 kere de Felak ve Nâs sûreleri okuyarak 2 rekât kılan kişiye kıldığı namazlara karşılık cennette yetmiş tane şehir ihsan edilir.

23. Gece: Her rekâtta Fâtiha Sûresi'nden sonra 1 kere E'lâ (Sebbihisme Rabbike'l-A'lâ), 3 kere İhlâs, 2 kere de Felak ve Nâs sûreleri okuyarak 4 rekât kılan kişinin günahı tamamen affolunarak âhiret elemlerinden emân (güvence) bulur.

24. Gece: Her rekâtta Fâtiha Sûresi'nden sonra 6 kere Nasr (İzâ Câe Nasrullah), 5 kere İhlâs, 2 kere de Felak ve Nâs sûreleri okuyarak 6 rekât kılan kişiye amel defteri sağ elinden verilir, hesabı kolay olur ve duası kabul olur.

25. Gece: Her rekâtta Fâtiha Sûresi'nden sonra 5 kere İhlâs, 2 kere de Felak ve Nâs sûreleri okuyarak 8 rekât kılan kişi, günahı affedilip kabir azabı def olunarak selâmetle Sırat'tan geçirilir.

26. Gece: Her rekâtta Fâtiha Sûresi'nden sonra 1 kere Zilzâl, 3 kere İhlâs, 2 kere de Felak ve Nâs sûreleri okuyarak 10 rekât kılan kişi bir sene oruç tutmuş sevabına nâil olup duası kabul olur. *(Eyyûb ibni Abdillâh, Havâssu esmâillâhi'l-hüsnâ, -Fezâilü'ş-şühûr ve'l-eyyâm kitabının devamında- sh:28-31, Süleymaniye Kütüphanesi, Reşid Efendi Kısmı, no:2038)*

RAMAZAN AYININ NAMAZLARI

Ramazan-ı Şerîf'in İlk Gece ve Gün (5 Haziran Pazar'ı 6 Haziran Pazartesi'ye bağlayan gece ve 6 Haziran Pazartesi günü) **Namazları:**

Mes'ûdî *(Radıyallahu Anh)* şöyle buyurmuştur: "Bana ulaşan rivayete göre: **'Ramazan ayının ilk gecesinde nafile bir namazda İnnâ Fetahnâ Sûresini okuyan kişi, o sene** (tüm âfetlerden) **korunur.'"** *(Ebû Abdillâh el-Hubeyşî, el-Berake fî fazli's-sa'yi ve'l-harake, no:856, sh:265, Abdülkādir el-Geylânî, el-Ğunye, 2/14, Abdurrahmân es-Sâfûrî, Nüzhetü'l-mecâlis, 1/146, İsmâ'îl Hakkı el-Bursevî, Rûhu'l-beyân, 9/61, el-Üchûrî, Fedâilü şehri Ramazân, sh:66, Muhammed Hakkî en-Nâzilî, Hazînetü'l-esrâr, sh:38)*

Rivayet olunduğuna göre: "Ramazân-ı Şerîf'in ilk gününde dört rekât kılar. Her rekâtta bir Fâtiha ve beş kere Âyete'l-Kürsî okur. Namazdan sonra da bir kere Âyete'l-Kürsî okur." *(Muhammed Hakkî en-Nâzilî, Hazînetü'l-esrâr, sh:38)*

Onuncu Gece ve Onuncu Gün (14 Haziran Salı'yı 15 Haziran Çarşamba'ya bağlayan gece ve 15 Haziran Çarşamba günü) **Namazları:**

Rivayet olunduğuna göre:

"Onuncu gece, gecenin ortasında kılacağı iki rekâtın her birinde, bir Fâtiha, yedi Âyete'l-Kürsî, beşer kere de İhlâs ve Mu'avvizeteyn (Felak-Nâs) **sûrelerini okur. Selam vermesinin ardından yedi kere Âyete'l-Kürsî, yedi kere de Rasûlüllâh ﷺ e salevât okur."** *(Muhammed Hakkî en-Nâzilî, Hazînetü'l-esrâr, sh:38)*

Rivayet olunduğuna göre:

"Onuncu gündeki namaz dört rekâttır. Her bir rekâtta bir Fâtiha, on kere de Kâfirûn ve İhlâs sûrelerini okur." *(Muhammed Hakkî en-Nâzilî, Hazînetü'l-esrâr, sh:38)*

On Beşinci Gece ve On Beşinci Gün (19 Haziran Pazar'ı 20 Haziran Pazartesi'ye bağlayan gece ve 20 Haziran Pazartesi günü) **Namazları:**

Muhammed ibni Mervân, **Ebû Yahyâ**'nın, babasından *(Radıyallahu Anhüm)* şöyle rivayet ettiğini nakletmiştir; kendisine güvenilen otuz küsur kişinin şöyle buyurduklarını işittim:

"Her kim Ramazan'ın yarısında (on beşinci gecesinde) **kılacağı yüz rekâtta bin kere Kul hüvallâhü ehad okursa, rüyasında yüz melek görmedikçe ölmez. Onlardan otuzu kendisini cennetle müjdelerler, diğer otuzu kabir azabından güvence verirler, öbür otuzu da onu hata yapmasından korurlar, geri kalan on ise kendisine düşmanlık edenlere karşı tuzak kurarlar."** *(Taberânî, Kitâbu'd-du'â:140, no:917, 2/1228-1229)*

Muhammed ibni Alî *(Radıyallahu Anhümâ)*dan, merfû'an (isnâdını Rasûlüllâh ﷺ e ulaştırarak) şöyle buyurduğu rivayet olunmuştur: **"Her kim Ramazan'ın yarı gecesinde ve Şa'bân'ın yarı gecesinde yüz rekât kılar da, onlarda bin kere Kul hüvallâhü ehad okursa, cennetle müjdelenmedikçe ölmez."** *(İbnü Ebi'd-Dünyâ, Fedâilü şehri Ramazân, no:9, sh:40)*

Rivayet olunduğuna göre: "Ramazân-ı Şerîf'in yarı gecesinde kılınacak dört rekâtın her birinde bir Fâtiha, on kere de İhlâs okur." *(Muhammed Hakkî en-Nâzilî, Hazînetü'l-esrâr, sh:38)*

Rivayet olunduğuna göre: "Ramazân-ı Şerîf ayının yarı gününde on iki rekât kılar ki, her rekâtta bir Fâtiha, bir Âyete'l-Kürsî, üç kere de İnnâ Enzelnâ okur. Namazdan sonra ise Âyete'l-Kürsî okur." *(Muhammed Hakkî en-Nâzilî, Hazînetü'l-esrâr, sh:38)*

Yirminci Gece ve Yirminci Gün (24 Haziran Cuma'yı 25 Haziran Cumartesi'ye bağlayan gece ve 25 Haziran Cumartesi günü) **Namazları:**

Rivayet olunduğuna göre: "Ramazân-ı Şerîf'in yirminci gecesinde iki rekât vardır ki, her rekâtta bir Fâtiha, bir kere de Yâsîn Sûresi'ni okur. Namazdan sonra üç kere Âyete'l-Kürsî okur, üç kere de **Rasûlüllâh** ﷺ e salevât getirir." *(Muhammed Hakkî en-Nâzilî, Hazînetü'l-esrâr, sh:38)*

Salevât sîğalarının en kısa ve câmiiyetli olanı şu lafızdır:

«اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلٰى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلِّمْ.»

Rivayet olunduğuna göre: "Ramazân-ı Şerîf'in yirminci gününde iki rekât kılar. Her bir rekâtta bir Fâtiha, bir Âyete'l-Kürsî, bir Kul yâ Eyyühe'l-kâfirûn ve bir İhlâs okur. Namazdan sonra ise on kere İhlâs okur, on kere de **Rasûlüllâh** ﷺ e salevât getirir." *(Muhammed Hakkî en-Nâzilî, Hazînetü'l-esrâr, sh:39)*

YILDA BİR KERE DAHÎ OKUNSA BİN KÖLE AZADINA VE BİN MAKBUL HACCA DENK OLACAK TESBİH

Hadîs-i şerîfte naklolunduğuna göre:

وَفِي الْحَدِيثِ: أَنَّ مُوسٰى عَلَيْهِ السَّلَامُ عَبَدَ اللهَ لَيْلَةً حَتّٰى أَصْبَحَ فَدَاخَلَهُ مِنْ ذٰلِكَ عُجْبٌ فَأَحَبَّ اللهُ أَنْ يُرِيَهُ ذٰلِكَ فَمَرَّ عَلٰى شَاطِئِ الْبَحْرِ وَإِذَا بِضِفْدَعٍ يَقُولُ: «يَا مُوسٰى! أَعْجَبَتْكَ عِبَادَتُكَ الْبَارِحَةَ وَأَنَا مُنْذُ أَرْبَعِمِائَةِ عَامٍ أُسَبِّحُ اللهَ وَأُقَدِّسُهُ»، فَقَالَ: «بِحَقِّ الَّذِي أَنْطَقَكَ مَا تَسْبِيحُكَ؟»، قَالَتْ أَقُولُ: «سُبْحَانَ مَنْ يُسَبَّحُ لَهُ فِي لُجَجِ الْبِحَارِ، سُبْحَانَ مَنْ يُسَبِّحُ لَهُ مَا فِي الْأَرْضِ الْقِفَارِ، سُبْحَانَ مَنْ يُسَبَّحُ لَهُ عَلٰى رُؤُوسِ الْجِبَالِ، سُبْحَانَ مَنْ يُسَبَّحُ لَهُ بِكُلِّ شَفَةٍ وَلِسَانٍ»، ثُمَّ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ سَبَّحَ لَهُ بِهِ فِي كُلِّ يَوْمٍ مَرَّةً أَوْ فِي كُلِّ شَهْرٍ مَرَّةً أَوْ فِي كُلِّ عَامٍ مَرَّةً كَتَبَ اللهُ لَهُ كَمَنْ أَعْتَقَ لِلّٰهِ أَلْفَ نَسَمَةٍ مِنْ وَلَدِ إِسْمَاعِيلَ أَوْ حَجَّ أَلْفَ حَجَّةٍ مَبْرُورَةٍ.»

"Mûsâ *(Aleyhisselâm)* **bir gece sabaha kadar Allâh'a ibadet etti, bundan dolayı kendisini beğenince Allâh-u Te'âlâ ona bir şey göstermek istedi. Bir kere denizin kenarında sahilde yürürken bir kurbağa ona: 'Yâ Mûsâ! Dün geceki ibadetini çok beğendin herhalde, oysa ben dörtyüz senedir Allâh'ı tesbîh ve takdîs ediyorum' dedi. Bunun üzerine Mûsâ** *(Aleyhisselâm)***: 'Seni konuşturan Allâh aşkına tesbîhinin ne olduğunu bana söyler misin' deyince o: 'Şöyle zikrediyorum:**

«سُبْحَانَ مَنْ يُسَبَّحُ لَهُ فِي لُجَجِ الْبِحَارِ، سُبْحَانَ مَنْ يُسَبِّحُ لَهُ مَا فِي الْأَرْضِ الْقِفَارِ، سُبْحَانَ مَنْ يُسَبَّحُ لَهُ عَلٰى رُؤُوسِ الْجِبَالِ، سُبْحَانَ مَنْ يُسَبَّحُ لَهُ بِكُلِّ شَفَةٍ وَلِسَانٍ.»

'Denizlerin dalgalarında tesbih edilen Zât'ı tesbih ederim, boş arazilerde (çöllerde) **bulunan her şeyin Kendisini tesbih ettiği Zât'ı tesbih ederim, dağların tepelerinde Kendisi tesbih edilen Zât'ı tesbih ederim, her dudak ve dil ile tesbih edilen Zât'a tesbih olsun.' dedi.**

Sonra **Nebî** ﷺ şöyle buyurdu: **"Her kim bu tesbîh ile günde bir kere yahut ayda bir defa veya senede bir defalığına da olsa Allâh'ı tesbih ederse Allâh-u Te'âlâ ona İsmâ'îl'in neslinden bin köle âzat etmiş, ya da bin makbul hac yapmış kimse kadar sevap yazar."** *(Sâlih ibni Abdillâh el-Imâd, Büstânü'l-fukarâ ve nüzhetü'l-kurrâ, 1/220; Safûrî, Nüzhetü'l-mecâlis, 1/287)*

SÜLEYMÂN *(ALEYHİSSELÂM)*IN MESCİD-İ AKSÂ'NIN KAPISINI KENDİSİYLE AÇTIĞI DUÂ

Hasen-i Basrî *(Radıyallâhu Anh)*dan rivâyet edildiğine göre; Mescid-i Aksâ'nın anahtarı **Süleymân** *(Aleyhisselâm)*ın yanında bulunuyordu, bir gün mescidi açmak için geldiğinde çok zorlandı, cinlerden ve insanlardan yardım istediyse de onlara da bu iş zor geldi.

O zaman **Dâvûd** *(Aleyhisselâm)*ın meclis arkadaşlarından olan pîr-i fâni bir zat gelerek: "Ey **Allâh**'ın **Nebîsi**! Niçin seni böyle sıkıntılı görüyorum?" dedi. **Süleymân** *(Aleyhisselâm)*: "Bana da, insanlara ve cinlere de bu kapıyı açmak zor geldi" deyince o zat: "Şimdi sana bir takım kelimeler öğreteceğim ki baban **Dâvûd Nebî** sıkıntıya düştüğü zaman onları söylediğinde **Allâh-u Te'âlâ** hemen o sıkıntısını açardı, şu kelimeleri söyle:

«اَللّٰهُمَّ بِنُورِكَ اهْتَدَيْتُ وَبِفَضْلِكَ اسْتَغْنَيْتُ وَبِنِعْمَتِكَ أَصْبَحْتُ وَأَمْسَيْتُ هٰذِهِ ذُنُوبِي بَيْنَ يَدَيْكَ أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ يا حَنَّانُ يَا مَنَّانُ!»

'Ey **Allâh**! Ancak Senin nûrunla hidâyet buldum, ancak Senin lütfunla ihtiyaçlarımdan kurtuldum, ancak Senin nîmetinle sabahladım ve akşama çıktım. İşte günahlarım Senin huzurunda durmaktadır, Senden mağfiret talep ederim ve Sana tevbe ederim. Yâ Hannân! Yâ Mennân! (Beni bu sıkıntıdan kurtar.)' **Süleymân** *(Aleyhisselâm)* bu kelimeleri söyler söylemez hemen kapı açıldı." *(İbnü Beşküvâl, Kitâbü'l-müstağîsîn billâhi te'âlâ, no:22-23, sh:17-18; İbnü'l-Cevzî, Târîhu Beyti'l-makdis, 1/56; Sâlih el-Imâd, Büstânü'l-fukarâ, 1/227)*

GÖKLERDE BULUNAN MELEKLERİN TESBİHLERİ Kİ BUNLARI SÖYLEYENLERE ONLARIN SEVABININ BİR MİSLİ VARDIR

"Büstânü'l-fukarâ" isimli eserde zikredildiği üzere **Rasûlüllâh** ﷺ Mi'râc Gecesi sema tabakalarında tesbihle meşgul olan birçok melekler gördüğünü ve onların okuduğu tesbihleri okuyanlara onların tüm tesbihlerinin bir mislinin yazıldığını açıklamıştır ki biz burada sizlere bu tesbihlerin tamamını birleştirerek zikredeceğiz:

«سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلٰى، سُبْحَانَ ذِي الْمُلْكِ وَالْمَلَكُوتِ، سُبْحَانَ ذِي الْعِزَّةِ وَالْجَبَرُوتِ، سُبْحَانَ الْحَيِّ الَّذِي لَا يَمُوتُ، سُبْحَانَ الْمَلِكِ الْقُدُّوسِ رَبِّ الْمَلَائِكَةِ وَالرُّوحِ، سُبْحَانَ مَنْ جَمَعَ بَيْنَ الثَّلْجِ وَالنَّارِ، سُبْحَانَ الْمَلِكِ الْقُدُّوسِ رَبِّ الْمَلَأِ وَرَبِّ كُلِّ شَيْءٍ وَخَالِقِ كُلِّ شَيْءٍ، سُبْحَانَ خَالِقِ النُّورِ، سُبْحَانَ مَنْ لَيْسَ لَهُ انْتِهَاءٌ، سُبْحَانَ الْمَلِكِ الْقُدُّوسِ سُبْحَانَ اللهِ الْكَرِيمِ، سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ سُبْحَانَ الْعَزِيزِ الْقَهَّارِ سُبْحَانَ رَبِّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ الرَّفِيعِ، سُبْحَانَ الْقَائِمِ الدَّائِمِ، سُبْحَانَ الْمَلِكِ الْأَعْظَمِ، سُبْحَانَ مَنْ لَا يَعْلَمُ مَا هُوَ إِلَّا هُوَ.»

"O en yüce Rabbimi tesbîh (ve tenzîh ederek O'nun bütün noksan sıfatlardan ve şânına yakışmayan herşeyden uzak olduğunu beyan ile zikr) **ederim. Mülk ve Melekût'un** (maddî ve mânevî bütün âlemlerin) **sâhibini tesbîh ederiz. İzzet ve ceberût** (şeref ve ululuk) **sâhibini tesbîh ederiz.**

Hiç ölmeyecek diriyi tesbîh ederiz. O mukaddes pâdişâhı tesbîh ederim ki meleklerin ve Rûh'un (Cebrâîl *(Aleyhisselâm)*ın) **Rabbidir. Karla ateşin arasını cem eden Zât'ı tesbîh ederiz. O mukaddes pâdişâhı tesbîh ederiz ki en yüce melek cemaatlerinin Rabbidir, her şeyin Rabbidir ve her şeyin yaratıcısıdır. Nûru yaratan Zât'ı tesbîh ederiz. Nihayeti olmayan Zât'ı tesbîh ederiz.**

O mukaddes pâdişâhı tesbîh ederiz. O kerem sahibi Allâh'ı tesbîh ederiz. O büyük Rabbimi tesbîh ederim. Azîz ve Kahhâr olan Zât'ı tesbîh ederiz. O Büyük ve yüksek Arş'ın Rabbini tesbih ederiz. Sâbit ve dâim olan Zât'ı tesbîh ederiz. O en büyük padişahı tesbîh ederiz. Kendisini Kendisinden başka kimsenin bilemeyeceği Zât'ı tesbîh ederiz." *(Sâlih ibni Abdillâh el-Imâd, Büstânü'l-fukarâ ve nüzhetü'l-kurrâ, 1/249, 250, 253, 254, 257, 260, 262, 271)*

BEŞ ZİKİRDE BULUNANA BEŞ KABUL DUA SÖZÜ VARDIR

Hadîs-i şerîfte şöyle buyrulmuştur:

«مَا سَبَّحْتُ وَلَا سَبَّحَ الْأَنْبِيَاءُ قَبْلِي بِأَفْضَلَ مِنْ سُبْحَانَ اللهِ وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ وَلَا إِلٰهَ إِلَّا اللهُ واللهُ أَكْبَرُ.»

"Ne ben ne de benden önceki peygamberler:

«سُبْحَانَ اللهِ وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ وَلَا إِلٰهَ إِلَّا اللهُ واللهُ أَكْبَرُ»

'Allâh'ı tesbih ederim, Allâh'a hamdolsun, Allâh'dan başka ilâh yoktur ve Allâh en büyüktür' (zikrin)**den daha fazîletli bir tesbihte bulunmamıştır. Her kim bunu beş kere söylerse Allâh-u Te'âlâ ona beş istek** (hakkı) **verir ki bunlar da:**

«اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لِي وَارْحَمْنِي وَعَافِنِي وَارْزُقْنِي وَأَرْشِدْنِي.»

'Ey Allâh! Beni affet, bana rahmet et, bana âfiyet ver, bana rızık ver ve beni doğru yola irşad et' (dualarıdır)**."** *(Sâlih ibni Abdillâh el-Imâd, Büstânü'l-fukarâ ve nüzhetü'l-kurrâ, 1/258; Ali el-Müttakî, Kenzü'l-'ummâl, no:2015)*

Buna benzer bir rivayet de **Sa'd** *(Radıyallâhu Anh)*dan rivayet edilmiştir.

عَنْ سَعْدٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: جَاءَ أَعْرَابِيٌّ إِلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: «عَلِّمْنِي كَلَامًا أَقُولُهُ»، قَالَ: «قُلْ: لَا إِلٰهَ إِلَّا اللهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، اَللهُ أَكْبَرُ كَبِيرًا، وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ كَثِيرًا، سُبْحَانَ اللهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ»، قَالَ: «فَهٰؤُلَاءِ لِرَبِّي فَمَا لِي؟»، قَالَ: «قُلْ: اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لِي وَارْحَمْنِي وَاهْدِنِي وَارْزُقْنِي.»

"Şöyle ki çölden bir zat **Rasûlüllâh** ﷺ e gelerek: 'Bana bir söz öğret de (Rabbimi zikretmek için) onu söyleyeyim' deyince: **'**(Rabbini zikretmek için)**:**

«لَا إِلٰهَ إِلَّا اللهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، اَللهُ أَكْبَرُ كَبِيرًا، وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ كَثِيرًا، سُبْحَانَ اللهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ.»

'Allâh-u Te'âlâ'dan başka hiçbir ilâh yoktur, O tektir; hiçbir ortağı yoktur, Allâh-u Te'âlâ'yı son derece tekbîr ederiz. Allâh-u Te'âlâ'ya çokça hamdederiz. Âlemlerin Rabbi olan Allâh-u Te'âlâ'yı tesbîh ederiz, Azîz ve Hakîm olan Allâh-u Te'âlâ'nın yardımı olmadan hiçbir günahtan dönüş, hiçbir ibadete de kuvvet yoktur' (zikirlerini) **söyle'** buyurdu.

Bunun üzerine o zat: 'Bunlar **Rabbim** için, ya kendim için (ne dua edeyim)?" dediğinde **Rasûlüllâh** ﷺ : **'**(Bu zikri yaptıktan sonra sana kabul olunacak dua hakkı verilir, o zaman da)**:**

«اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لِي وَارْحَمْنِي وَاهْدِنِي وَارْزُقْنِي.»

'Ey Allâh! Beni affet, bana rahmet et, beni hidâyet et ve bana rızık ver' (diye duada bulun)**'** buyurdu." *(Müslim, no:2696, 4/2072)*